# ALLAH'TAN BİR NUR VE KİTABI MÜBİN

## Sünnet Müdâfâsı

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

بســــــم الله الرحمن الرحيم و صلى الله على محمد و على آله

# ALLAH'TAN BİR NUR VE KİTABI MÜBİN

## Takdim

Alemlerin Rabbi olan Allah`a hamd olsun. Rasulü Muhammed'e, ehli beytine ve Ashabına salat ve selamlar olsun. Nefislerimizin şerrinden Allah`a sığınırız. Allah'ın hidayet ettiğini saptıracak, O`nun saptırdığını da hidayet edecek olan yoktur.

Şüphesiz sözlerin en doğrusu Allah`ın Kitab`ı, yolların en güzeli Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem`in yolu, işlerin en şerlisi sonradan ortaya çıkarılanlardır. Her sonradan çıkarılan şey bid`at, her bid`at sapıklıktır. Ve her sapıklık ta ateştedir.

Bundan sonra;

Öyle fitnelerin karanlığı içindeyiz ki, bu karanlık içinde tek ışığımız Allah'ın Kitabı ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin nuru olup, bizleri bu ışıktan mahrum etmeye çalışanların şerrinden Rabbimize sığınıyoruz.

Allah'ın apaçık hidayet yolu, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in mucizesi, hiçbir batılın yanaşamadığı kitap olan Kur'an-ı Kerim'e doğrudan tasallut edemeyeceğini anlamış bulunan İslam düşmanları, Kur'an'ın açıklaması mahiyetinde olan, Kur'an ile aynı kaynaktan vahyedilen Sünnet'i devreden çıkarıp, Kur'an'ı heva ve hevesleri doğrultusunda izah ettirebilmek ve böylelikle İslam Dini'ni geçersiz kılabilmek için sistemli bir çalışma içine girmiştirler.

Zira Ömer Bin el-Hattab radıyallahu anh buyuruyordu ki;

"Bir takım insanlar gelecek, Kur'an'ın (değişik şekillerde anlaşılabilecek olan) müteşabihleri hususunda sizinle mücadele edecekler. O halde onların yakasına sünnetlerle sarılın. Çünkü sünnetleri bilenler, Allah'ın kitabını en iyi bilenlerdir."[1]

Bahsedilen bu sistemli çalışma için harekete geçen müsteşrikler, İslam tarihinden malzeme aramaya başladı ve Hicri 3. asırda ortaya çıkmış ve İslam uleması tarafından bertaraf edilmiş olan sünnet inkarcılığını yeniden gündeme getirdiler. Reinhart Dozy, Leone Caetani, Ignaz Goldziher, Schacht gibi bazı müsteşrikler Sahabeleri (özellikle Ebu Hureyre r.a. gibi hadislerin çoğunun kendilerinden geldiği sahabeleri) ve kıymetli hadis imamlarını iftiralarıyla itham etmeye başladılar. Onların bu fitnelerine yakın geçmişte ve günümüzde reddiyeler ile cevaplar verilmiş olmasına rağmen, kalplerinde nifak tohumu gizli bulunan, makam, şöhret gibi dünyalık mansıplar peşinde olan, ya da kafirlere hoş görünme kompleksi illetine tutulmuş zavallılar itibar etmiş, müsteşriklerin ve misyonerlerin ekmeğine bal sürmüşlerdir.

Irak, Mısır, Hindistan gibi dış tesirlerin altında kalmış İslam ülkelerinde bu akım neşvu nema buldu ve zamanla dar çaplı da olsa diğer İslam ülkelerinde menfi hareketler görüldü.[2] Mesela dini bir tahsil görmemiş olan Libya lideri Muammer Kaddafi, Yeşil Kitap adlı eserinde Kur'an'dan

---

[1] Darimi (Mukaddime,17) İbni Abdilberr Camiu Beyani'l-İlm (2/123) Suyuti el-İtkan (2/11) Kasımi Mehasinut Te'vil (1/68) Acurri Şeriat (s.46, 48, no:91) İbni Hazm İhkam (2/250) Hatib; el-Fakih (1/234) İbn Batta el-İbane (83-84) Lalekai Sünnet (203) isnadı hasendir.
[2] Bkz.: Dirasat Fi Hadisin Nebevi (1/26v.d.) Tuhfetul Ahvezi (7/425)

başka kaynak kabul etmediğini söyleyerek[3] şu hadisi doğrulamış oldu;

"**Şunu kesin olarak biliniz ki; Bana Kur'an ve onun bir misli daha verilmiştir. Karnı tok olduğu halde rahat koltuğuna oturarak;**

**"Şu Kur'an'a sarılınız; onda helal olarak neyi görüyorsanız onu helal kabul ediniz, neyi de haram görüyorsanız onu da haram biliniz" diyecek bazı kimseler gelmek üzeredir. Dikkat edin! Hiç şüphesiz Allah Rasulünün yasak ettiği şey de Allah'ın haram ettiği şey gibidir**."[4]

---

[3] Rehber Ansiklopedisi (14/249)

[4] Bu hadis, Ebu Rafi, Mikdam bin Madikerib, İbraz bin Sariye, Ebu Hureyre, Cabir bin Abdullah, Halid bin Velid, Ebu Said el-Hudri, Tavus ve Muhammed bin el-Münkedir radıyallahu anhum'den merfuan rivayet edilmiş, sahih bir hadistir. Bkz.: Elbani Sahiha (882) Buhari Tarihul Kebir (7/288) Darimi (586) Ahmed (2/367, 483, 4/132, 6/8) Ebu Davud (4604-5) Taberani (1/386, 4/181, 20/274, 283) İbni Mace (12,13) İbni Hibban (13) Beyhaki Sünen (7/76, 3/331, 332, 7/76, 9/204) Beyhaki Delail (6/549) Beyhaki İtikad (s.228) Tirmizi (2663-4) Hakim (1/190) İbn Şahin Nasihul Hadis (s.695) Şafii Risale (s.89, 90, 225, 403) Şafii Müsned (729, 1154) Humeydi (551) İbni Hazm el İhkam (2/159, 202, 1/151) Hatib, el-Fakih vel-Mütefekkıh (1/88, 89) Hatib, el-Kifaye (12, 16, 17) İbni Abdilberr Camiul Beyanil İlm (2/189) İbni Abdilberr et-Temhid (1/149, 151) Begavi Şerhus Sünne (1/200) Hazımi el-İtibar (s.5) Mecmauz Zevaid (1/154-155) Ebu Ya'la (3/346) Kadı Iyaz Şifa (s387) Hattabi Mealimus Sünen (7/8) Mişkat (163) Metalibu Aliye (3081) Acurri Şeriat (92-94) Iraki Tarhut Tesrib (2/35) Tahavi Meanil Asar (4/209) Lealiül Masnua (1/195) Firuzabadi Sifrus Sade (s.259) Taberani Müsnedi Şamiyyin (1061) İbni Kuteybe Te'vil (s.307) Beyhaki Marifetus Süneni vel-Asar (1/67) Abdurrezzak (8766) Suyuti El-Havi (1/471)

Mısır'da Mahmud Ebu Reyye adında, hadisler etrafında kasıtlı olarak şüpheler uyandırmaya çalışan birisi zuhur etti.[5] Onun görüşlerini hatasıyla savabıyla, Türkiye'de birileri aynen iktibas etti. İşte bu da, şu hadislerin tezahürüdür;

Muaz Bin Cebel r.a. dedi ki; "Şüpheye düşenler helak oldu! Sizden sonra birtakım fitneler olacaktır. O zaman mal çoğalacak, Kur'an meydanda olacak, erkek, kadın, köle, hür, küçük, büyük, herkesin elinde Kur'an olacak. İçlerinden biri şöyle diyecek;

"İnsanlara ne oluyor da bana tabi olmuyorlar? Ben Kur'an okuyorum yine de bana kimse uymadı. Galiba ben onlara başka bir yenilik çıkarmadıkça bana uymayacaklar." Böylece ne Allah'ın kitabında ne de Rasulü'nün sünnetinde olmayan şeyler ortaya atacaktır. Böyle bir kişinin uydurduklarından sakının! Zira ortaya çıkardığı (bidat) şeyler dalalet ve sapıklıktır. Hikmet sahibi kimselerin sürçmelerinden de sakının! Çünkü şeytan bazen, hikmet sahiplerinin dili üzerine dalalet ve sapıklık sözünü, münafıkların dili üzerine de hak sözü atar. Hikmet sahiplerinin şüpheli sözlerinden sakının ki, o sözleri işittiğinde "Bu da ne demek?" dersin. Bu seni ondan alıkoymasın. Zira o, bu hatasından dönebilir. Hak sözde ise aydınlık vardır."[6]

---

[5] Ebu Reyye hakkında bkz.: Nureddin Itr ve Yaşar Kandemir; "Ebu Reyye" TDVİA (10/214)

[6] İsnadı sahihtir. Ebu Davud (4611) Hakim (4/466) Beyhaki (10/210) Beyhaki Şuabul İman (6/484) Firyabi Sıfatul Munafık (s.58) Lalkai İtikad (1/88) Abdurrazzak (11/363) Darimi (205) Acurrî eş-Şerîa (s.45) İbn Asakir Tarihu Dımeşk (65/337) Ebu Nuaym Hilyetul Evliya (1/230) Cem'ül Fevaid (302, 9790) İbni Teymiye Fetava (5/89) İbni Kesir Camiül Mesanid (11/487)

Yaşar Nuri, Mi'rac gibi mütevatir hadisler ile sabit olmuş hususları inkar ederken, işine gelen yerlerde zayıf ve uydurma hadisleri delil getirmesi, ancak Arapça'dan ve hadis ilimlerinden habersiz kimselerin yapabileceği türden hatalar yapması, Yahudi ve Hristiyanların Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmeleri gerekmediğini iddia ederek Kur'an'a muhalefet etmesi[7], kafirlere hoş görüyü ön plana çıkardığı halde Müslümanlara insafsızca hakaretlerde bulunması, ülkenin siyasi atmosferine göre ani bir şekilde görüşler değiştirmesi ve daha bir çok açıklar vermesi ile samimiyetsizliğini tebeyyün ettirdi ve ipliği pazara çıktı.

Yukarıdaki rivayette geçen; "bazen şeytan münafığın dili üzerine de doğru sözü atar" ifadesi; bid'at ehlinin İslam'ı savunmak adına söyledikleri hak sözlere aldanmayıp, onlara itibar edilmemesi hususunda aydınlatıcı bir tavsiyedir.

İbnu Ömer radıyallahu anhuma merfuan rivayet ediyor; "**Süleyman aleyhisselam'ın bağlamış olduğu bazı şeytanların insanları din konusunda bilgilendirmek üzere ortaya çıkmaları yakındır**."[8]

Bu hadis de bizlere, bir kimsenin her ne kadar din hakkında bilgisi çok da olsa, ona itibar etme hususunda bunun yeterli olmadığını, itikadının da araştırılması

---

[7] Yaşar Nuri Öztürk'ün dostlarından olan ve kendisini "İslam rölativizminin ve humanizminin çağdaş bir temsilcisi" olarak tanıtan Melami Şeyhi Avukat Yusuf Ziya İnan'ın da itikad çizgisi bundan pek farklı değildir. Y.Ziya İnan'ın Mesaj I adlı eseri Ehli Sünnet itikadından ayrılışının apaçık bir belgesidir. Bu kaymış düzlemde giden Zekeriya Beyaz, Süleyman Ateş gibi isimleri de herkes biliyor.

[8] Müslim (mukaddime; 7, 1/2) Darimi (434) Deylemi (3463) İbni Mace (4076) Cem'ül Fevaid (7943) Lealiul Masnua (1/228) İbni Adiy el-Kamil (1/208) Ukayli Duafa (2/213) Nuaym Bin Hammad Fiten (s.391)

gerektiğini tavsiye ediyor ve birilerine körü körüne teslimiyetin en ciddi fitnelerden biri olduğunu belirtiyor.

Diğer bir hadisi şerifte de buyrulur ki;

"**Ümmetimden Ehl-i Kitab'dan bir cemaat ve Ehl-i Liben helak olacak!**" Bunların kimler olduğu sorulduğunda Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"**Ehli Kitab; Allah'ın Kitabını öğrenip Müslümanların alimleri ile mücadele edecek, Ehli Liben(avam halk) ise şehvetlerine uyup namazı terk edecektir.**"[9]

Allah'ın Kitabını öğrenip Müslümanların alimleriyle mücadele edecek olanlar, Kur'anın beyanı olan sünneti inkar eden kimselerdir. Kur'an, beyan edicisinden uzaklaştırılınca, bidat ve heva ehli onu diledikleri gibi yorumlamaya kalkacaklardır. Hatib el-Bağdadi, isnadıyla Ebu Said el-Hudrî radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

"Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, vefat ettiği hastalığında yanımıza çıkageldi. Biz sabah namazında idik ve Ebu Bekir radıyallahu anh geri çekilmek istedi. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ona yerinde kalmasını işaret etti ve insanlarla beraber namazı kıldı. Namaz bitince hamd-u sena ederek şöyle buyurdu:

"**Ey insanlar! Size iki ağırlık bıraktım; Allah'ın kitabı ve sünnetim. Kur'anı sünnetimle konuşturunuz, bu**

---

[9] Taberani (17/297) Hakim (2/374) Ahmed (4/155) Ebu Ya'la (1746) Mecmauz Zevaid (2/194) Maksadu Ali (372) Buhari Halku Ef'alil İbad (615) İbni Abdilberr Cami (2/193) Kenz (29137) Deylemi (6999) Fesevi Ma'rife (2/97) İbni Abdilhakem Futuhul Mısır (s.293) RiyazusSalihin(169) İbni Kesir (3/135) Kasımi Mehasinut Te'vil (1/168)

**hususta sapmayınız! Zira bu ikisine tutunduğunuz sürece gözleriniz kör olmaz, ayaklarını kaymaz ve elleriniz aciz kalmaz.**"[10]

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından 1996 yılında İslam Araştırmaları birincilik ödülü Dr. Bünyamin Erul'un; "Sahabenin Sünnet Anlayışı" adlı çalışmasına verildi. M. Said Hatiboğlu, Mehmed Aydın, İlber Ortaylı, S. Hayri Bolay, Ali Bardakoğlu, Abdurrahman Küçük, Bahettin Yediyıldız gibi İlahiyatçı, tarihçi akademisyenlerden oluşan jürinin tasvib edip, birinciliğe layık gördüğü Bünyamin Erul'a, çalışmaları esnasında İ.Hakkı Ünal ve Hayri Kırbaşoğlu gibi ilahiyat profesörlerinin yardım ettiği belirtiliyor. Bu eserde geçen şu ifadeler Akademik çevrelerin nasıl içler acısı bir halde olduğunu gösteriyor;

"...Şayet bu rivayet sahih ise, Hz. Peygamber, çevresindeki bazı inanışlardan etkilenmiş ve bir ihtimal olarak bunu zikredebilmiştir. Nitekim onun, deve sütü içmediği halde koyun sütünü içmesiyle, farenin Yahudilere benzemesi dolayısıyle, İsrailoğullarından kaybolan topluluğun fareye çevrildiğini zannetmesi de ya bir beşer olarak kendi zan ve tahmininden ya da çevre kültüründen kaynaklanmıştır..."[11]

Allah ve Rasulü'ne iman etmiş(!) bir kimse nasıl bunları söyler? Allah ve Rasulü'ne iman etmiş(!) bir jüri komisyonu nasıl bunları din adına tasvib edip ödüle layık görür?..

M. Said Hatipoğlu, Mehmet Görmez, M. Emin Özafşar, Bünyamin Erul, Hayri Kırbaşoğlu gibi isimlerin bir araya geldiği İslamiyat adlı üç ayda bir yayınlanan dergi, masum görünümü altında Fazlurrahman'ın kesif bir hadis inkarcılığı

---

[10] Hatib el-Bağdadi; el-Fakih ve'l-Mutefekkih (1/306 no:272)
[11] Bünyamin Erul; Sahabenin Sünnet Anlayışı (s.246)

kokusunu neşretmektedir. Rabbim bizi ve bu kardeşlerimizi "insanları din konusunda bilgilendirecek şeytanlardan" olmaktan korusun.

Maksatlı kimselerin "Hristiyan ve Yahudilerin Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmesi gerekmez, onlar mümindir" iddiası da bu çalışmamızda inşallah cevabını bulacaktır.

"**Ey ehl-i kitap! Size Rasulümüz geldi. Kitaptan gizlemekte olduğunuz şeylerin bir çoğunu size açıklıyor, bir çoğunu da affediyor. Muhakkak size Allah'dan bir nur (Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem) ve apaçık bir kitap (Kur'an) geldi. Onunla Allah, kendi rızasına uyanları selamet yollarına eriştirir ve izniyle onları, karanlıklardan aydınlığa çıkarıp dosdoğru bir yola ulaştırır.**"(Maide 15-16)

"**Münafıklar sana gelince: "Senin şüphesiz Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet ederiz" derler. Allah, senin kendisinin peygamberi olduğunu, bilir; bunun yanında Allah, ikiyüzlülerin yalancı olduklarını da bilir. Onlar, yeminlerini kalkan edinerek Allah'ın yolundan alıkoyarlar. İşledikleri işler gerçekten ne kötüdür! Bu, önce inanıp sonra inkar etmiş olmalarındandır. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir; artık anlamazlar."** (Münafikun 1-3)

Tevfik Allah'tandır.

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

Çubuk 12/02/2003

# GİRİŞ

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den sadır olan, söz ve fiiller, O'nun sıfatı, sahabelerin yaptığına veya söylediklerine şahid olup buna karşı çıkmaması şeklindeki kabulü, "**sünnet**" kavramı dahilinde değerlendirilmektedir.

Hadislere karşı güvensizlik duyan kimseler, ancak hadis ilminden, hadis alimlerinin bu ilimdeki titizliklerinden, vahye dahil olan sünnetin Allah tarafından, bu alimler vesilesiyle korunmuş olduğundan habersiz kimselerdir. Yine bu kimseler, isnad (hadis rivayet zinciri) ilminin Müslümanlara mahsus bir sistem olduğunu, daha önceki semavi din mensuplarının bu sistemi uygulamadıklarından ötürü, dinlerini tahrife uğrattıklarını bilmeyen kimselerdir.

Bu yüzden Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmeyi ve sünnetine uymayı emreden ayetlerin açıklanmasına geçmeden önce, sünnet ve hadis usulü hakkında bazı özet bilgiler vermemiz gerekmektedir. Görülecektir ki, muhaddisler, hadisleri, - bazılarının önyargıda bulunduğu üzere - manavdan sebze alır gibi değil, ciddi ve sistemli kriterler uygulayarak tasnif etmişlerdir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanında okuma yazma bilmeyenlerin yanı sıra, yazı bilenler de çok sayıda mevcut idi. Tarihi vesikalar, Cahiliye dönemine ait şiirlerin yazılarak Kabe duvarlarına asıldığını, Kur'an'ın inmeye başladığı günden itibaren vahiy katiplerine yazdırıldığını, diğer taraftan hadislerin de yazıldığını göstermektedir. Bir ara hadislerin, Kur'an ayetleri ile aynı sayfaya yazılıp karışması endişesiyle, yazılması

yasaklanmış ise de, bu umumi bir yasak olmamış, meseleyi iyi bilen sahabelerin hadis yazmaları serbest bırakılmıştır.[12]

Hadislerin bize kadar intikalinde ilk merhale hadislerin ezberlenmesi olmuştur. Kur'an ve sünnet, her ne kadar yazıldıysa da, birinci dercede ezber ile korunmuştur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken hadislerin yazıldığına dair sayıları tevatür derecesine varan büyük bir sahabe topluluğu tarafından bir çok rivayet nakledilmiştir.

Diğer taraftan, Kur'anın nazil olduğu dönemde ezber yeteneği Araplar'da çok güçlü idi. Ümmi (yani çoğunluğu okuma yazma bilmeyen) toplumlarda hafızalarının daima işlek kalması yadırganacak bir şey değildir. Nitekim Araplar çok uzun şiirlerden oluşan divanları, soy kütüklerini ezbere bilirlerdi.

Sahabelerin basit bir hayat tarzını seçmiş olmaları, çeşitli medeniyet bağlarından ve problemlerinden uzak kalmaları, onların temiz bir zihne sahip olmalarını sağlamış, şaşırtıcı bir zeka ve ender görülen bir ezber kuvvetiyle tarihe geçmişlerdir. Bu özellik, Araplardan başkasında belirgin olarak görülmemiştir.[13]

Sahabelerden sonraki dönemlerde de, hadisleri yazmak ezberlemek için bir vasıta görevi görmüş, hafızaya yazılanlardan daha fazla itibar edilmiştir. Ubeydullah Bin

---

[12] detaylı bilgi için bkz.: Necati Kara Kuran Sünnet Bütünlüğü (s.125 v.d.) M. Zübeyr Sıddıki Hadith Literature/Hadis Edebiyatı (s.29)

[13] Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü (s.133-134); Zürkani Menahil (1/233) Nureddin Itr Menhecun Nakd (s.37)

Ömer el-Kavariri der ki; "Abdurrahman Bin Mehdi bana ezberinden yirmi bin hadis yazdırdı."[14]

Abdurrazzak, Ma'mer'den naklediyor; "Ben, Şube ve Sevri bir araya gelmiştik. Yanımıza bir hadis şeyhi geldi ve bize ezberinden dört bin hadis yazdırdı. Hiç hata etmedi. O şeyh; Talha Bin Amr idi."[15]

Ebu Davud el-Haffaf dedi ki; "İshak Bin Rahuye bize ezberinden on bir bin hadis yazdırdı. Sonra bize onları okudu ve ne bir harf fazla ne de bir harf eksik söylemedi."[16]

Kemal Sandıkçı'nın "İlk Üç Asırda İslam Coğrafyasında Hadis" adlı eserine bakıldığında, şu gerçekler göze çarpar; hadisler, asrı saadetten itibaren yazılı ve sözlü rivayetler halinde zayi edilmeden, h.1. asırda ezber ve bazı özel sahifelerle, h.2. asırda yine ezber, kısmi tedvin ve tasnif faaliyetleriyle, h.3. asırda da ezber yanında zirveye ulaşmış tasnif hareketleriyle nesilden nesile aktarılmış ve yazıya geçirilerek zayi olmaktan kurtarılmıştır.

Hadislerin korunması konusunda hadis yolculukları da önemli bir yer tutar. Hadis tarihiyle ilgili kitaplara bakıldığında tek bir hadis, hatta tek bir harf için bile uzun yolculuklara çıkmaktan çekinilmediği, hadis rivayet eden kimselerin adalet ve zabt kabiliyetine dikkat edilip özen gösterildiği görülür.

Bahsi geçen "adalet ve zabt" hadis rivayet eden kimsede aranan iki önemli şarttır. Adalet; sahibini takvaya, Allah ve Rasulünün emirlerini yapıp yasaklarından sakınmaya, halk arasında kişiliği zedeleyici söz ve davranışlardan uzak durmaya sevk eden melekedir.

[14] Ebu Nuaym Hilye (9/3) İbnül Cevzi el-Hadaik (1/27)
[15] İbnül Cevzi el-Hadaik (1/24)
[16] Hatib el-Bağdadi Tarih (6/354)

Müslüman olmak, akıl baliğ olmak ve takva şartları da bu şartın kapsamı içindedir.[17]

Ravinin adaletinin tesbiti hakkında adil şahitlerin şehadeti belirleyici olmuştur. Ömer radıyallahu anh der ki; "İnsanlar, Rasulullah sallallahu aleyhi ve selem zamanında vahye tanık oluyorlardı. (Rasul s.a.v'in vefatı ile) Vahiy kesildi. Şimdi amellerimizden ortaya çıkanlar ile muamele ederiz. Kim bize hayrı ortaya koyarsa, ona güvenir ve yaklaşırız. Gizli halleri bizi ilgilendirmez. Onların hesabını Allah sorar. Kim de bize şer açığa çıkarır, içimde sakladığım hayırdır derse, ona güvenip yaklaşmayız."[18]

Tabiin imamlarından Said Bin el Müseyyeb r.a. der ki; "Hiçbir şerefli şahıs, alim ve güçlü kimse yoktur ki, kusuru bulunmasın. Fakat insanlardan bazısı vardır ki, kusurları anılmaz. Kimin üstünlükleri kusurlarından fazla olursa, üstünlüklerinden dolayı noksanlığına göz yumun"[19]

Zapta gelince, ravinin, hadisi işittiği andan itibaren başkasına rivayet edinceye kadar koruması, ezberden rivayet ediyorsa onu ezberlemiş olması, kitabından rivayet ediyorsa onu değişikliğe uğratmaktan korumuş olması, mana ile rivayet ediyorsa kelimelerin manalara delalet eden farklarını ayırt edebilmesi demektir.[20]

Hadis ravilerinin zapt şartında, onun hafıza kuvvetine ve hadisleri kontroldeki hassasiyetine dikkat edilir. Bir

---

[17] bkz.: Hatib el-Kifaye (s.79-80) Amidi İhkam (1/4-8) İbnu Salah Ulumil Hadis (s.104) Nureddin Itr Menhec (s.79) İbnül Esir Cami (1/74)

[18] Buhari (5/251) Buhari Halku Efalil İbad (416) Ziyaul Makdisi el-Muhtare (1/219) Ebu Ya'la (196) Tayalisi (s.11) Nesai (8/34) İbni Hazm Muhalla (6/394) Hatib Bağdadi el-Kifaye (s.78)

[19] Hatib el-Kifaye (s.78)

[20] İbnül Esir Cami (1/72) Nureddin Itr Menhec (s.80)

ravinin, Müslüman olması, akıl baliğ ve takvalı olması yeterli değildir. Bu niteliklere sahip olan bir ravi, hafıza açısından zayıf, dikkatsiz ve anlayışı kıt birisiyse, onun nakledeceği hadislere itibar edilmez. Salih ve çok ibadet eden biri olsa bile, zapt ve dirayet ehli olmayan ve ahkamını bilmeyen kimselerden hadis alınmaz.[21]

Yahya Bin Said el-Kattan der ki; "Salih (abid, vaiz ve zahid) kimselerin hadiste olduğu kadar hiçbir şeyde yanıldıklarını görmedim" bunlar yanlış söylemek istemedikleri halde ağızlarından yanlış çıkar demek istiyor.[22] Bunun sebebi de, hadis ehli olmadıkları için bunlar, bilmeden hadis diye uydurulmuş bazı sözleri rivayet ederler.[23] İnsanlar da bu kimseleri hayır ehli olarak tanıdıkları için, onların söylediği şeyler, halk tarafından daha fazla benimsenir.

Bu durumun önemine Eyyub es-Sahtiyani şöyle dikkat çeker; "Kendisinden bana dua etmesini istediğim, bereket umduğum bir komşum vardır ki, şayet bakla tanesi hakkında şahitlik etse, onun şahitliğini kabul etmem."

Yine İmam Malik der ki; "Şu mescitte fazilet ve salah ehlinden seksen kişiye yetiştim, hepsi de hadis naklediyordu. Onların hiçbir rivayetini almadık. İbni Şihab (ez Zühri) bize geldiğinde ise, o genç olmasına rağmen kapısında izdiham yapardık. Zira o, bu işin (hadis ilminin) ehlinden idi."[24]

Özetle belirtecek olursak zapt bakımından şu kimselerin hadisine itibar edilmez;

---

[21] Hatib el-Kifaye (s.158) El-Cami (1/21)
[22] Müslim (mukaddime 5) Hatib el-Kifaye (s.5)
[23] bkz.: Hatib el-Kifaye (s.158-161) Hatib el-Cami (1/213)
[24] İbni Teymiye el-İstikamet (1/201-202)

- *Hadisi yazılı sahih bir metinden rivayet etmediği zaman çok yanıldığı bilinen kimseden*[25]
- *Hadis rivayetinde telkini kabul eden, yani "şu hadisi sen rivayet ettin" denildiğinde araştırmadan ve kendisinin olup olmadığını bilmeden "evet" cevabını veren*[26]
- *Şaz hadisleri rivayet ettiği bilinen (yani kendisinden daha sağlam ravilerin rivayetine aykırı rivayette bulunan*[27]
- *Hadis naklinde gevşek davranan*[28]
- *Çok hata eden kimselerden hadis alınmaz.*[29]

Hadis alimleri isnada, yani hadisi rivayet eden kimseler zincirine de büyük önem vermişler, senedinin (kopukluk olmadan) muttasıl olmasını, ravilerinin adalet ve zapt sıfatlarına sahip olmasını, isnadın gizli kusurlardan salim olmasını şart koşmuşlardır.

Abdullah Bin Mübarek: "İsnadsız din işini istemek, merdiven olmadan çatıya çıkmaya çalışmak gibidir."[30] Ve: "İsnad dindendir. İsnad olmasaydı herkes dilediğini söylerdi" demiştir.[31]

İbni Sirin r.a.; "Allah'tan korkun! Bu hadisleri kimden aldığınıza dikkat edin. Zira onlar dininizdir" derdi.[32]

---

[25] Nureddin Itr Menhec (s.86)
[26] Hatib el-Kifaye (s.148-151)
[27] bkz.: el-Kifaye (s.148)
[28] El-Kifaye (s.152)
[29] El-Kifaye (s.143)
[30] Hatib Şerafu Ashabil Hadis (s.42) el-Kifaye (s.393)
[31] Tirmizi İlel (s.47) el-Kifaye (s.393)
[32] Ramehurmuzi Muhaddisul Fasl (s.415) Hatib el-Kifaye (s.122) Hatib Camiul Ahlakır Ravi (1/196)

Muhaddisler, ölçüsüz cahil kimselerden, yalancıdan, gaflet ehlinden, utanmaz ciddiyetsiz, nefsine uyan, hadis rivayet ederken hafife alan, çok hata yapan, büyük günah işleyen, bidat ehlinden olan, hadis ilmi ile meşguliyeti bilinmeyen kimselerin rivayetini kabul etmemişlerdir.[33]

İsnadın makbul oluşu tesbit edildikten sonra hadisin metninde de; metnin şaz olmaması, gizli kusurun bulunmaması gibi şartlar aranmıştır. Hadisin metni, sağlam bir raviden, daha sağlam bir raviye muhalif olarak rivayet edilmişse, bu şaz bir rivayet olarak değerlendirilir.

İbni Ebi Hatem; "Haberlerin sahih olanının, olmayanından ayırt edilmesi, her asır ve zamanda Allah'ın kendilerine bahşettiği bilgi ve üstünlüklerle has kıldığı mütehassıs alimlerin ayıklaması, kontrolü ve tenkitleriyle bilinir" der.[34] Ravilerin değerlendirilmesiyle ilgili bu işleme "Cerh ve Tadil" ilmi denilmiştir. Bu ilmin ürünü olarak, ravilerin adalet ve zapt durumlarına dair tespitler, ciltler dolusu eserlerle kaydedilerek (Buhari; Tarihul Kebir, İbni Ebi Hatem; Cerh ve Ta'dil, Mizzi; Tehzibul Kemal, İbni Adiy; el Kamil, Zehebi; Mizanul İtidal v.b.) günümüze kadar gelmiş, bu eserler, bizlere kimlerin rivayetlerine güvenilip güvenilmeyeceği hususunda birer kriter olmuştur.

Sahih hadis ihtiva eden (Sahihu Buhari, Sahihu Müslim v.b.) kitaplar tasnif edildiği gibi, asılsız rivayetlere karşı ümmeti ikaz eden derlemeler (İbnül Cevzi; Mevzuat, Suyuti; Lealiul Masnua, İbnu Arrak; Tenzihuş Şeria gibi), halk dilinde meşhur bazı sözlerin hadis olup olmadığını inceleyen (Aliyul Kari; Esrarul Merfua, Acluni; Keşful Hafa, Suyuti; Durerul

---

[33] bkz.: el Kifaye (s.115-119,147,157) Suyuti Tedribur Ravi (2/339) Ramehurmuzi Muhaddisul Fasl (s.409)
[34] İbni Ebi Hatem Cerh ve Ta'dil (2/5)

Muntesira, Sa'diyul Yemani; Nevafihul Atira gibi) eserler de hadis alimlerince ortaya konulmuştur.

## Sünnet'in Allah Tarafından Korunması

İbni Hazm der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in din konusunda konuştuğu her söz, Allah'tan bir vahiydir. Bunda şüphe yoktur. Allah'tan inen vahyin hepsinin "**indirilmiş bir zikir**" olduğu konusunda şeriat ve lugat alimleri ittifak etmişlerdir. Vahyin hepsi korunmuştur. Allah'ın korumasını üstlendiği her şeyin, zayi edilmeyeceği garantilenmiştir. Aksi halde Allah'ın kelamı, yalan olurdu. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in din konusunda konuştuğu şeylerin zayi edileceğine ve aralarına batılın karışacağına dair hiçbir yol yoktur. Buraya bir yol bulunsaydı, Allah Tealanın;

"**O zikri biz indirdik, Onun koruyucusu da elbette biziz**."(Hicr 9) Kavlinin yalan olması gerekirdi ki, bunu Müslüman söylemez...

Korunması vaad edilen **zikr**'i, yalnızca Kur'an'a hamledenlerin delili yoktur. Zikr, Allah'ın Kur'an'dan, Kur'an'ı açıklayan ve vahiy olan sünnetten, peygamberine inen her şeye verilen bir isimdir. Zira Allah Teala;

"**Onları açık delillerle ve kitaplarla (gönderdik, sana da zikri indirdik ki, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın, ta ki düşünüp öğüt alsınlar**."(Nahl 44) ayetiyle Rasulullah'ı Kur'an'ı açıklamaya da memur kılmıştır." [35]

İbni Hazm haklıdır, zira Allah Teala, namaz, hac ve zekatla ilgili emirlerini hep mücmel olarak vermiştir. Mesela; Kur'an'da; "**namazı kılın**" emri vardır. Fakat namazla ilgili hiçbir malumat yoktur. Biliyoruz ki, Cibril gelmiş ve

[35] İbni Hazm İhkam (1/117-118) Sıbai Sünnet (s.157)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e beş vakit namazı ayrı ayrı, kıyam, kıraat, ruku, sücud ve rekat sayılarını da belirleyerek kıldırmıştır.[36] Şimdi namaz için getirilen bu tafsilatı vahyin dışında bir şey kabul etmemiz mümkün müdür? Öyleyse bunlar da vahiydir, korunmuştur.[37]

İbni Kayyım da şunları söyler; "**Cenabı Hak size gücünüzün yetmediği bir şey yüklemez**" ayetine binaen Allah'ın kullara bilmedikleri mechul bir şey veya imkansız bir şeyi farz kılması mümkün değildir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ittiba ve itaatin mükemmel manasının gerçekleşmesi için sünneti seniyye kıyamete kadar mahfuz, korunmuş olarak kalacak ve kıyamete kadar devam edecek demektir bunun manası. Allah Azze ve Celle, kevni emriyle Kur'an-ı Kerim'i koruma noktasını garantisi altına, aldığı gibi insanlardan hiç kimse bunu korumasa bile Allah'ın Kur'an'ı koruduğu gibi, aynı şekilde Kur'an'ın şerhi hüviyetindeki sünneti seniyyeyi de, Kur'an'ı, Sünneti himaye eden sünneti seniyye için gayret sarfeden alimleri vasıtasıyla koruma altına almıştır.

İbnu Kuteybe de, sünneti muhafaza yolundaki gayretlerden şöyle bahseder; "Ehl-i hadis hakikati bulabilecekleri yerlerde araştırdılar. Şarkta ve garbda, karada ve denizde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerini, eserlerini aramaları ve Onun sünnetine uymaları sebebiyle Allah'a yakınlık sağladılar. Onlardan biri bir tek hadis için yaya yola çıkar, ıssız çöllerde konaklar ve bunu sadece o hadisi nakledenin ağzından işitebilmek için yaparlardı. Sonra hadis alimleri, sahihini ve sakimini,

---

[36] Bkz.: Buhari (bedulhalk,6) Müslim (mesacid,116) Ebu Davud (salat,6) Tirmizi (salat,1) İbni Mace (salat 1) Ahmed (1/333, 354, 3/30)

[37] Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü (s.219) bkz.: Hamedani Teysir (3/204) Kasımi Kavaid (s58) Sıbai Sünnet (s157) Şafii Risale (s.53) Hucciyetus Sünne (s334) Ebu Zehv Hadis (s.11)

nasihini ve mensuhunu, fakihlerden kimlerin hadislere muhalif görüş ileri sürdüğünü anlayasıya kadar hadisleri araştırmaya ve incelemeye devam ettiler..."[38]

Muaz b. Cebel radıyallahu anh'den: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Sonradan gelen her bir neslin arasından bu ilmi adaletli olanları yüklenip taşır. Bunlar aşırı gidenlerin tahriflerini, batıl ehlinin hırsızlıklarını ve cahillerin yanlış tevillerini bertaraf ederler.**"[39]

Muaviye b. Kurra babasından naklen dedi ki: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Kıyamet kopuncaya kadar ümmetim içinde desteklenen ve güçsüz bırakmaya çalışanların zarar veremeyeceği insanlar bulunmaya devam eder.**"[40]

Ali b. el-Medinî, "**Ümmetimden bir taife hak üzere galip olmaya devam edecek, onlara muhalefet edenler zarar veremeyecektir**" hadisi hakkında şöyle dedi:

"Onlar hadis ehlidir. Onlar Rasul'ün yoluna uyup ilmi savunurlar. Şayet onlar olmasaydı, Mutezile, Rafıza, Cehmiye, Mürcie ve re'y ehlinde sünnetlerden hiçbir şey bulunmazdı."

---

38 İbni Kuteybe Te'vilu Muhtelefil Hadis (s.155)

39 İbn Teymiye Mecmuul Fetava (15/298) İbnul Vezir el-Yemanî Ravzul Basim (1/21-23) Elbani; Tahricul Mişkat (1/82-83/248) el-Masumî; Hediyyetus Sultan İla Müslimî Biladil Yaban (s.28 dipnot no: 38) Tahkik; Süleym el-Hilalî

40 Sahih. Benzerini Müslim (1920-1925) Sahihu Süneni İbn Mace (6, 7, 9, 10) es-Sahiha (1108, 1955-1962 yine bkz.: no 403, m.1 c.3 s.135) İbn Hibban el-Mecruhin (1/88-89) Sahihul Camiis Sagir (7169)

Ebu Bekir (el-Hatib) der ki: Âlemlerin rabbi, desteklenmiş taifeyi dinin koruyucuları kılmıştır. Sağlam şeriata tutundukları ve sahabe ile tabiinin eserlerine uydukları için inatçıların tuzaklarını onlardan savmıştır. Onlar eserleri muhafaza için çöller aştılar, Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in dininden bir parça öğrenmek için gemi yolculukları yaptılar, re'y ve hevaya meyletmediler. Söz ile ve fiilî olarak onun şeriatını kabul ettiler, sünnetini korudular, aslını tespit edinceye kadar naklettiler. Onlar ona ve ehli olmaya en layık olanlardır. Nice mülhitler dine, dinden olmayan şeyler karıştırmış, Allah Teala hadis ashabı ile dini savunmuştur. Onlar dinin direklerinin koruyucularıdır, Allah'ın emirlerini hâkim kılanlardır. Ona karşı bir saldırı görürlerse mücadele ederler. "**İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın tarafında olanlardır.**" (Mücadele 22)

**"Rahman olan Allah'ın zikrinden yüz çevirene, yanından ayrılmayacak bir şeytanı arkadaş veririz. Şüphesiz onlar bunları yoldan alıkorlar, bunlar da doğru yola eriştiklerini sanırlar."** (Zuhruf 36-37)

Rahman'ın zikri, indirdiği Kur'an ve Rasûlünün yolu olan sünnettir. Onlar için Yüce Allah şöyle buyurur:

**"...Allah'ın üzerinize olan nimetini, öğüt vermek üzere size indirdiği Kitab'ı ve hikmeti anın, Allah'tan sakının, Allah'ın her şeyi bildiğini bilin."** (Bakara 231)

**"And olsun ki Allah, inananlara, ayetlerini okuyan, onları arıtan, onlara Kitap ve hikmeti öğreten, kendilerinden bir peygamber göndermekle iyilikle bulunmuştur. Halbuki onlar, önceleri apaçık sapıklıkta İdiler."** (Âli İmran 164)

**"Kitapsız kimseler arasından, kendilerine ayetlerini okuyan, onları arıtan, onlara Kitabı ve hikmeti öğreten**

**bir peygamber gönderen O'dur. Onlar, daha önce, şüphesiz apaçık bir sapıldık içinde idiler."** (Cuma 2)

**"Şüphesiz Zikri Biz indirdik, onun koruyucusu elbette Biziz."** (Hicr 9)

Allah'ın zikri budur. Kur'an ve sünnet olan bu zikirden kim yüz çevirirse, ona bir şeytan musalat edilir ve kendisi izlediği yol gereği şeytanların dostlarından olur.

İshak b. Musa el-Hutamî dedi ki: "Hadis ashabı için nasip olan şey ümmetten başka hiç kimseye nasip olmamıştır. Zira Allah Azze ve Celle Kitabında buyurmuştur ki: "**onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını... vaat etti**."(Nur 55) Allah, razı olduğu bu kimselere ehlini sağlamlaştırmıştır. Heva ashabına; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir hadisin bile onlardan kabul edilmesi nasip olmamıştır. Hadis ashabının ise Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den ve ashabından rivayetleri kabul edilmiştir. Şayet aralarında bir kimse bir bidat çıkarırsa, insanların en doğru sözlüsü olsa bile onun rivayetleri terk edilir."

# KUR'AN-I KERİM'DE PEYGAMBER EFENDİMİZ SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM'E İMANI EMİR VE TARİF EDEN AYETLER

## 1- Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in Mü'minler İçin Allah'ın Büyük Bir Lütfu Olduğunu İfade Eden Ayetler;

لَقَدْ مَنَّ اللّهُ عَلَى الْمُؤمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولاً مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُواْ مِن قَبْلُ لَفِي ضَلالٍ مُّبِينٍ

"**And olsun ki, Allah mü'minlere büyük bir lütufta bulundu; zira daha önce açık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken onlara , kendi içlerinden, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderdi**."(Al-i İmran 164 bkz.: Cum'a 2)

Bu peygamber, kendi cinslerinden, durumunu bildikleri, hallerinden haberdar oldukları, Arap toplumuna mensup bir peygamberdi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, alemlere rahmet olduğu halde, Allah Azze ve Celle, burada özel olarak mü'minlere lütufta bulunduğunu belirtiyor. Zira peygamberden faydalananlar sadece müminlerdir. Kitap; Kur'an-ı Kerim, hikmet ise; onun tefsiri olan Sünneti Nebevidir.

لَقَدْ جَاءكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُلْ حَسْبِيَ اللّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

"**And olsun, içinizden size öyle bir peygamber geldi ki, sıkıntıya uğramanız Ona ağır gelir, size**

**düşkün, mü'minlere şefkatlidir, merhametlidir. Eğer yüz çevirirlerse de ki; "Allah bana yeter, O'ndan başka ilah yoktur. O'na dayandım, O, büyük arş'ın sahibidir**."(Tevbe 128-129)

İbni Abbas Radıyallahu anhuma der ki; "Allah bu ayette rasulünü kendi sıfatlarından olan; Rauf (şefkatli) ve Rahim (merhametli) sıfatlarıyla nitelemiştir."[41]

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيِقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَيُؤْمِنُ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُواْ مِنكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

**"O münafıklardan öyleleri de vardır ki, Peygamber'i incitirler ve; "O (her söylediğimizi dinleyen) bir kulaktır." Derler. De ki; "(O) sizin için bir hayır kulağıdır. Allah'a iman eder, mü'minlere güvenir, sizden iman edenler için ise bir rahmettir." Allah'ın Rasulünü incitenler yok mu, onlar için pek elemli bir azab vardır**."(Tevbe 61)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

**"(Ey Rasulüm!) Biz seni ancak alemlere bir rahmet olarak gönderdik**."(Enbiya 107)

Allah Azze ve Celle, "müminler için bir rahmet" demedi, "alemler için bir rahmet" dedi. Zira O, peygamberlerin efendisini göndermek suretiyle mahlukata merhamet etti. O peygamber, onlara büyük mutluluğu ve bedbahtlıktan kurtuluş çarelerini getirdi. O'nun vasıtasıyla insanlar dünya ve ahiret güzelliklerine ulaştılar. Onlar cahil iken onlara ilim öğretti, daha önce sapmışlarken, onlara

---

[41] İbnül Cevzi Zadul Mesir (3/521)

doğru yolu gösterdi. Böylece alemlere rahmet oldu. Allah, O'na iman edenlerin cezalarını erteledi, hayvana çevirme, yere batırma ve boğma gibi cezalarla köklerini kazımadı.

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

"**Hem (o peygamber) onlardan (Araplardan) başkalarına (da bütün cin ve insanlara peygamber olarak gönderilmiştir) ki, (onlar) henüz kendilerine kavuşmamışlardır. O Azizdir, Hakimdir. Bu (peygamberlik) Allah'ın ihsanıdır. Onu dilediğine verir. Çünkü Allah pek büyük bir lütuf sahibidir**."(Cum'a 3-4)

es-Sâvî der ki: "Yani o, zamanında var olan insanlara peygamber olarak gönderildiği gibi, zamanında bulunmayıp da, daha sonra gelecek olanlara da gönderilmiştir. Onun peygamberliği, sadece kendi zamanında var olanlar için değil, aksine hem onları, hem de onların dışında kıyamete kadar gelecek olanları da kapsar."[42]

Tabiin Müfessirlerinden Mücahid rahimehullah der ki; "Ayette geçen "**onlardan başkaları**"; Araplar dışında peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e iman eden herkestir."[43]

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki;

"**Bana beş şey verildi ki, benden önce onlar hiçbir kimseye verilmemiştir. Bütün peygamberler sadece ve yalnız kendi kavimlerine gönderildi. Ben ise**

---

[42] Savi Haşiyesi (4/204)
[43] İbni Kesir Tefsiri Muhtasarı (3/498)

**kırmızı , siyah her türlü ırk ve millete gönderildim. Benden önce ganimetler kimseye helal olmadı, bana ise helal kılındı. Yeryüzü tertemiz ve mescid kılındı. Namaz vakti nerede gelirse, kişi namazını orada kılar. Bir aylık mesafedeki düşmanın kalbine korku konmak suretiyle (Allah tarafından) yardım edilmiştir. Bana şefaat etme salahiyeti verilmiştir**."[44]

[44] Ahmed (3/304) Darimi (1/322) Buhari (1/86, 1/113, 4/80) Müslim (mesacid, 2-3) Nesai (1/209-210) Cem'ül Fevaid (8356)

## 2-Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e İmanın Farz Olduğunu İfade Eden Ayetler;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ آمِنُواْ بِاللّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِيَ أَنزَلَ مِن قَبْلُ وَمَن يَكْفُرْ بِاللّهِ وَمَلاَئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً بَعِيدًا

**"Ey İman edenler! Allah'a, Rasulüne ve peygamberine indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği kitap(lar)a iman(da sebat) edin! Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse, o takdirde doğrusu (haktan) uzak bir dalalet ile sapmış olur**."(Nisa 136)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ آمَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ ثُمَّ ازْدَادُواْ كُفْرًا لَّمْ يَكُنِ اللّهُ
لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلاَ لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلاً

**"Şüphesiz ki iman edip sonra inkar edenler, sonra inanıp, tekrar inkar eden, sonra da inkarında aşırı gidenler yok mu, (bu inkarlarında devam ettikleri müddetçe) Allah onları ne bağışlayacak, ne de doğru yola iletecektir**."(Nisa 137)

Katade r.a. der ki; "Bu ayet Yahudiler hakkındadır. Onlar Hz. Musa'ya iman ettiler, sonra buzağıya tapmak suretiyle kafir oldular. Sonra Musa a.s. dönünce tekrar iman ettiler, daha sonra İsa a.s.'ı inkar ettiler, sonra da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i inkarları sebebiyle küfürleri arttı." Taberi de bu şekilde tefsir etmiştir.

İbni Abbas r.a.; münafıklar da bu ayetin hükmüne dahildir demiştir.[45]

لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاء وَلاَ عَلَى الْمَرْضَى وَلاَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ
حَرَجٌ إِذَا نَصَحُواْ لِلّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ وَاللّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

"**Allah'a ve Rasulüne sadık kaldıkları takdirde, zayıflara da, hastalara da sarf edecek bir şey bulamayanlara da (cihaddan geri kalmalarından dolayı) bir günah yoktur**."(Tevbe 91)

Bu ayette Allah Azze ve Celle, mazeret sahiplerinin mazeretini, ancak kendisine ve Rasulüne bağlı kalmaları şartıyla kabul edeceğini beyan etmektedir.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ
يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ

"**Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah'a ve Rasulüne iman etmişlerdir, ictimai bir iş için Onunla beraber bulundukları zaman ondan izin almadan gitmezler**…"(Nur 62)

Allah Azze ve Celle, rasulüne iman etmeyi ve rasulünden izin alınarak hareket edilmesini imanın özelliklerinden saymışken, O'na iman etmeyenlerin mümin olması düşünülebilir mi?

---

[45] İbn Kesir Tefsiri Muhtasarı (1/448)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُواْ بِاللّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

**"(Ey Habibim!) De ki; "Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Allah'ın peygamberiyim. O'ndan başka ilah yoktur. O hayat verir ve O öldürür. Öyleyse Allah'a ve O'nun ümmi peygamber olan rasulüne iman edin; O ki, Allah'a ve O'nun kelimelerine (kitaplarına) iman eder, Ona tabi olun ki, hidayete eresiniz**."(A'raf 158)

Bu ayet, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğinin bütün halk için umumi oluşunu açıklar.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ

"**Şüphesiz ki Biz seni, bir şahid, bir müjdeleyici ve bir korkutucu olarak gönderdik. Ta ki Allah'a ve Rasulüne iman edesiniz, Ona (dinine ve peygamberine) yardım edesiniz, O'na saygı gösteresiniz…**"(Fetih 8-9)

وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوْتُواْ الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَّا تَبِعُواْ قِبْلَتَكَ وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءهُم مِّن بَعْدِ مَا جَاءكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَاً لَّمِنَ الظَّالِمِينَ

"**Celâlim için, sen o kitap verilmiş olanlara, bütün delilleri de getirsen, yine de senin kıblene tabi olmazlar, sen de onların kıblesine tabi olmazsın. Zaten onlar da birbirlerinin kıblesine tabi değiller. Celâlim hakkı için, sana gelen bunca ilmin arkasından sen tutar da onların**

**arzu ve heveslerine uyacak olursan, o zaman hiç şüphesiz, sen de zâlimlerden olursun**."(Bakara 145)

Bu ayet, Ehli Kitabın boş ümitlerini kesmek için indirilmiştir. Çünkü Yahudiler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i aldatmak için; "eğer (Kudüs'e yönelerek) bizim kıblemize devam etseydin, senin beklemekte olduğumuz peygamber olacağını ümit ederdik" dediler. Yahudiler ve Hristiyanlar birbirlerinin kıblesine dönmezler. Zira her iki grup da İsrailoğullarından olmalarına rağmen, aralarında şiddetli ihtilaf ve düşmanlık vardır.

وَمَن لَّمْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا

"**Halbuki kim Allah'a ve Rasulüne iman etmezse, hiç şüphesiz ki Biz, o kafirler için alevli bir ateş hazırlamışızdır**."(Fetih 13)

Bu ayet, Allah'a iman etse bile, rasulüne iman etmedikçe kişinin kafir olduğunu belirtir.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا

"**Mü'minler ancak o kimselerdir ki, Allah'a ve Rasulüne iman ederler, sonra şüpheye düşmezler**..."(Hucurat 15)

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا

"**O halde Allah'a , Rasulü'ne ve indirdiğimiz o nur'a iman edin!..**"(Tegabun 8)

Allah Azze ve Celle, kendisine, Rasulü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e ve Kur'anı Kerim'e iman edilmesini şart koşmakta, bunlara imanı, kendisine iman ile bir tutmaktadır.

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لاَ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ اللّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُواْ بِاللّهِ وَرَسُولِهِ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"**Onlar için ister mağfiret dile, ister mağfiret dileme (fark etmez). Eğer onlar için yetmiş defa da istiğfar etsen, Allah onları asla bağışlamayacaktır. Bu şüphesiz ki onların, Allah'ı ve Rasulünü inkar etmeleri sebebiyledir**…"(Tevbe 80)

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e iman; O'nun sadece bir peygamber olduğuna inanmanın ötesinde bir anlam ifade eder. Bu da; Onun Allah'tan alıp bize bildirdiklerinin bütününü, Onun her bakımdan örnek alınmasını ve Ona itaati de gerektirir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e imanın farz olduğunu ifade eden hadis-i şeriflere gelince, bunlardan birkaçı şöyledir;

Ebu Hüreyre radıyallahu anh, merfuan rivayet ediyor; "İnsanlarla Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet edinceye, Bana ve getirdiğim hükümlere iman edinceye kadar savaşmakla emrolundum…"[46]

---

[46] Buhari (24, 1321, 2748) Müslim (22) Begavi Şerhu's-Sünne (1/67) Beyhaki (2/3, 3/92, 4/104) İbni Mace (3927) Ebu Davud (2623) Tirmizi (2606) Ahmed (2/314, 345, 377, 384, 4/8) Nesai (5/14) Darimi (siyer,10) Şafii Müsned (s.14) Mişkat (12) Hadis manen mütevatirdir.

"Muhammed'in(sallallahu aleyhi ve sellem) nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki, şu Yahudi ve Hristiyanlardan, beni işitip de haberdar olan, sonra beraber gönderilmiş olduğum hükümlere inanmadığı halde ölen bir kimse yoktur ki ateş ehlinden olmasın!"[47]

"Kul kabire konulup yakınları kabrin başından ayrıldıklarında ayaklarının sesini işitir. Ona iki melek gelir ve konuşturur; "Muhammed hakkında ne diyorsun?" derler...sonra kafir ve münafığa gelirler...kafir der ki; "Bilmiyorum, halkın söylediğini söylüyordum." Sonra demir balyozlarla ensesine vurulur. Bir çığlık atar ki onu insan ve cinlerden başka her şey işitir."[48]

"İslam beş (temel) üzerine bina edilmiştir; Allah'tan başka ma'bud olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve Rasulü olduğuna şehadet, namazı dosdoğru kılmak, hak sahiblerine zekatı vermek, Beyt'i haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak."[49]

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e imanı emreden birçok ayet varken, bunun aksini iddia edenler Bakara suresindeki şu ayeti delil gösteriyorlar;

---

[47] Müslim (153, 240) Ahmed (2/350) Cem'ül Fevaid (20) Şerhus Sünne (1/104) Mişkat (10) İbni Kesir Tefsiri (1/90, 255) İbni Mende İman (88) İbni Mende Tevhid (s.194) Elbani Sahiha (157) Tayalisi (43) Taberi (2/235) Suyuti el-Havi (2/145) Ebu Nuaym Hilye (4/308) Ebu Avane (1/104) İbni Teymiye Fetava (4/188) Nesai Süneni Kübra (1/241) Tarhut Tesrib (7/159) Busayri İthaf (94)

[48] Buhari (cenaiz 87) Ebu Davud (sünnet, 34) Ahmed (4/296) Tirmizi (kıyamet 36) İbni Teymiye Fetava (4/253)

[49] Buhari (7) Müslim (21) Tirmizi (2609) Ahmed (2/26, 92, 120, 143) Nesai (8/107) Şerhus Sünne (1/17) Mişkat (4)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُواْ وَالَّذِينَ هَادُواْ وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحاً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ
يَحْزَنُونَ

“**Şüphesiz ki, (zahiren) iman edenler, Yahudi olanlar, hristiyanlar ve sabiilerden, kim Allah’a ve ahiret gününe iman edip Salih bir amel işleyenlerin Rableri katında mükafatları vardır. Onlara korku yoktur ve mahzun da olmazlar**.”(Bakara 62)

Halbuki ayetin nüzul sebebi şöyledir; “Selman radıyallahu anh, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yanına gelince, kendi halkının ibadetlerinden ve dini yorumlarından haber vermeye başladı. Dedi ki;

“Ey Allah’ın Rasulü! Onlar namaz kılıyor, oruç tutuyor, sana iman ediyor ve senin peygamber olarak gönderileceğine iman ediyorlardı.” Selman radıyallahu anh, onları övmeyi bitirince Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem,

“Ey Selman! Onlar cehennem ehlidirler.” Buyurdu. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu.[50]

İbni Abbas radıyallahu anhuma’nın tefsiri; “Bundan murad, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem gönderilmezden evvel, Yahudilik ve hristiyanlığın batıl itikadlarından uzak olarak Hz. İsa aleyhisselam’a inanmış olan kimselerdir. Mesela; Kuss Bin Saide, Rahib Bahira,

---

[50] Hakim (3/600) Vahidi Esbab-ı Nüzul (s.28-29) Taberi (1/229) Suyuti Dürrül Mensur (1/72) Lübabun Nukul (1/13) Abdulfettah el-Kadi Esbabun Nüzul (s.13) Bedreddin Çetiner Esbabun Nüzul (1/23) İbni Ebi Ömer ve İbni Ebi Hatim’den naklen.

Habibu'n-Neccar, Zeyd Bin Amr Bin Nüfeyl, Varaka Bin Nevfel, Selman-ı Farisi, Ebu Zerr el-Gıfari ve Necaşi'nin heyetindeki kimseler gibi... Buna göre sanki Hak Teala şöyle demektedir;

"Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) gönderilmezden önce Yahudilerin batıl dini üzere ve hristiyanların batıl dini üzere olanlardan, Hz. Muhammed peygamber olarak gönderildikten sonra Allah'a, ahiret gününe ve Hz. Peygambere iman eden herkes için Rableri katında mükafat vardır."[51]

Bu ayetin nüzulünden sonra Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki; "Kim beni duymadan İsa'nın dini üzere, İslam üzere ölürse o, hayır üzeredir. Ama her kim bugün beni duyduğu halde bana iman etmezse şüphesiz ki o helak olmuştur."[52]

Kur'an, Kitap ehli olanlardan Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları elçiye tabi olanları över, onlar için ve bütün insanlar için kurtuluş yolunun ancak Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e iman ve ittiba etmek olduğunu belirtir;

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَآئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالأَغْلاَلَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُواْ بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُواْ النُّورَ الَّذِيَ أُنزِلَ مَعَهُ أُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

---

[51] Fahreddin Razi Tefsiri Kebir (3/54) Bkz.; İbni Kesir (1/48-49) Celaleyn (s12) Nisaburi Vedehul Burhan (1/136) Vahidi Esbabun Nüzul (s.23)

[52] Taberi (1/256) İbni Teymiye Mecmuul Fetava (7/430) İbni Hişam (1/214-220)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُواْ بِاللّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

**“Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar (var ya), işte o Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'an'a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır.**

**(Ey Habibim!) De ki; “Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Allah’ın peygamberiyim. O’ndan başka ilah yoktur. O hayat verir ve O öldürür. Öyleyse Allah’a ve O’nun ümmi peygamber olan rasulüne iman edin; O ki, Allah’a ve O’nun kelimelerine (kitaplarına) iman eder, Ona tabi olun ki, hidayete eresiniz**.”(A'raf 157-158)

Ayrıca Ehl-i Kitap olanların Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’e iman ettikleri takdirde rahmetten iki kat nasib alacakları belirtilir;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

“**(Ey geçmiş peygamberlere) iman edenler! Allah’tan korkun ve Rasulüne iman edin ki, size rahmetinden iki kat nasib versin ve sizin için bir nur kılsın ki onunla (doğru yolu bulup) yürürsünüz.**

**Günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah, Gafurdur, Rahimdir**."(Hadid 28)

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e uymayanlar sadece heveslerine uymuş olurlar ki, onlar şu tehdide muhatapdırlar;

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"**Eğer sana cevap veremezlerse, bil ki onlar, sırf heveslerine uymaktadırlar. Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık kim olabilir**."(Kasas 50)

Ehli Kitab'ın Peygamber Efendimiz'e iman etmedikleri takdirde akibeti cehennemde sonsuza kadar kalmaktır;

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءتْهُمُ الْبَيِّنَةُ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاء وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُوْلَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ

"**Kitab ehlinden ve müşriklerden kafir olanlar, kendilerine apaçık bir hüccet gelinceye kadar (bulundukları dinden) ayrılacak değillerdi.**

**(istedikleri bu delil) Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir ki (onlara) temiz kılınmış sahifeleri (Kur'an'ı) okur.**

**Onda dosdoğru yazılar (hükümler) vardır.**

**Böyleyken o kitap verilenler, ancak kendilerine o apaçık delil geldikten sonra ayrılığa düştü.**

**Halbuki ancak dinde ihlaslı olmaları, hakka yönelmişler olarak O'nun (rızası) için yalnız Allah'a kulluk etmeleri, namazı hakkıyla eda etmeleri ve zekat vermeleri emrolunmuştu.**

**İşte bu ise doğru dindir. Şüphesiz ki, kitap ehlinden ve müşriklerden inkar edenler cehennem ateşindedirler.**

**Orada ebedi kalacaklardır. İşte mahlukatın en şerlileri onlardır.**"(Beyine 1-6)

## 3- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i İnsanlara En İdeal Bir Örnek Olarak Gösteren Ayetler;

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيراً

"**And olsun, Allah ve Rasulünde sizin için – Allah'ı ve ahireti arzu eden ve Allah'ı çok zikreden kimseler için - (uyulacak) en güzel bir örnek vardır**."(Ahzab 21)

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Rabbinden kendisine vahyolunana uymakla emrolunmuştur;

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَى إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ

**"Rabbinden sana vahyedilene uy"**(Ahzab 2 ayrıca bkz.: En'am 106, Yunus 109)

Dolayısıyla, O'na uyanlar hakka uymuş ve hakkı uygulamış olurlar. Çünkü onun uyulacak en güzel ve yegane örnek olduğu gerçeği yine Kur'an'ın bir emri, bir tavsiyesidir. Bu ayette "şu veya bu konuda örnektir" diye bir kayıt koyulmamış olması, onun peygamberliği ile ilgili her konuda insanlar için örnek alınması gereken bir rehber olduğunu göstermektedir.

Bu örnek oluş, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün tavır ve davranışlarını, hareketlerini kapsayıcı bir özellik taşır. Bu örneklik; ümmet için din

işlerinden sayılan hususlarda vacib, dünya işlerinden sayılan hususlarda müstehablık ifade eder.[53]

İbni Abbas radıyallahu anhuma der ki; “Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir şeye çağırıyor, nefs de bir şeye çağırıyorsa, mutlaka Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e itaat edilmelidir. Zira nefs, helake, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ise, kurtuluşa davet eder.”[54]

Diğer bir ayette de şöyle buyrulur;

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ
وَإِنَّكَ لَعَلى خُلُقٍ عَظِيمٍ

“**Nun, Kaleme ve yazdıklarına andolsun, sen Rabbinin nimetiyle mecnun değilsin, senin için kesintisiz bir mükafat vardır. Ve sen büyük bir ahlak üzeresin.**”(Kalem 1-4)

---

[53] Kurtubi (14/102-103)
[54] Hazin Lübabut Te’vil (3/464)

## 4- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Kur'an'ın Dışında da Vahiy Geldiğine İşaret Eden Ayetler;

وَلَوْلاَ فَضْلُ اللّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّت طَّآئِفَةٌ مُّنْهُمْ أَن يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ
إِلاُّ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيْءٍ وَأَنزَلَ اللّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

"**Allah sana Kitab'ı ve hikmeti indirmiş ve sana bilmediğin şeyleri öğretmiştir. Allah'ın sana olan lütfu cidden büyük olmuştur**."(Nisa 113)

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولاً مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنتَ العَزِيزُ الحَكِيمُ

**"Ey Rabbimiz! Onlara, içlerinden senin âyetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir peygamber gönder. Çünkü üstün gelen, her şeyi yerli yerince yapan yalnız sensin."(Bakara 129)**

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ

"**Nitekim kendi içinizden size ayetlerimizi okuyan, sizi (kötü inanç, fikir, söz ve fiillerden) arındıran, size Kitap ve hikmeti ve bilmediklerinizi öğreten bir peygamber gönderdik**."(Bakara 151)

لَقَدْ مَنَّ اللّهُ عَلَى الْمُؤمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولاً مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُواْ مِن قَبْلُ لَفِي ضَلالٍ مُّبِينٍ

“**Hakikaten Allah mü’minlere lütufta bulunmuştur. Çünkü onlara içlerinden bir peygamber gönderdi, onlara (Allah’ın) ayetlerini okuyor, onları (günahlardan) temizliyor ve onlara Kitab’ı ve hikmeti öğretiyor.**”(Al-i İmran 164)

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

**"Çünkü ümmîlere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler.**"(Cum'a 2)

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ

“**Hem evlerinizde Allah’ın ayetlerinden ve hikmetten (size) okunanları düşünün!.**.”(Ahzab 34)

Allah Teala’nın Kur’an’da Rasulüne ve Müslümanlara öğrettiğini, yine onlara indirdiğini ifade ettiği **“hikmet”**; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetidir. Zira Allah’ın kitabında ifade ettiği “**Kitap”**; Kur’an’dır. Kitabın peşine de hemen hikmeti zikretmiştir. “**Hikmet**” i sünnetten başka bir şeye hamletmek caiz değildir. Bunu Katade,

Hasan ve Yahya Bin Ebi Kesir radıyallahu anhum de böyle açıklamışlardır.[55]

Evzai, Hassan Bin Atiyye'nin şöyle dediğini nakleder; "Cibril, Kur'an'ı indirdiği gibi sünneti de peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e indiriyordu."[56]

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

"**O hevasından konuşmaz, O kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir**."(Necm 3-4)

Ayette peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in asla hevasından konuşmayacağı genel ifadesinden sonra yine genel bir hüküm ile Onun konuştuklarının vahiyden ibaret olduğu belirtilmiştir. Buna bağlı olarak ayette özellikle; "**nutk = konuşma**" fiilinin seçilmiş olması ve bu gibi makamlarda genellikle kullanılan "**tilavet** = okuma" ve "**kıraet** = okuma" fiillerinin tercih edilmemiş olması da dikkat

---

[55] Buhari (8/380) Abdurrazzak Tefsir (2/96) Mervezi es-Sunne (1/209) İbn Sad (8/199) İbn Batta el-İbane (91) Şafii Risale (s.45) Suyuti Miftahul Cenne (s.64) Taberi (2/99, 4/163) Lalekai Şerhu Usulis Sünne (1/71) İbni Abdilberr Cami (1/17) Hatib el-Fakih (1/88) İbni Kesir (1/343) Razi Tefsir (3/474) İbni Teymiye Fetava (1/69) İbni Kuteybe Te'vil (s.307) Abdulgani Hucciyetus Sunne (s335) Necati Kara Kur'an-Sünnet Bütünlüğü (s.222) Taberi (2/99)

[56] İsnadı sahihtir. Sunenu'l-Evzai (126) Darimi (1/117) İbnu Kuteybe Te'vil (s166) Kurtubi (1/33) Abdurrezzak (11/255) Fezari Siyer (315) Şatıbi Muvafakat (4/24) İbni Mübarek Zühd (1/23) İbni Abdilberr Cami (496) Hatib el-Kifaye (15) İbn Batta el-İbane (90) Lalkai (1/63) Mervezi es-Sunne (1/71) Kasımi Kavaid (59) Ebu Zehv Hadis (s.59) Miftahul Cenne (s.74) İbni Teymiye Fetava (3/314) Suyuti el-Havi (1/360) Mekhul bunu mürsel olarak rivayet eder; Ebu Davud Merasil (s.361) Kurtubi (1/39) Ebu Zehv Hadis (s.11)

çekicidir. Eğer burada sadece Kur'an kasdedilmiş olsaydı bu fiillerden biri kullanılabilirdi.[57]

İbn Kesir bu ayeti şu şekilde tefsir etmiştir: "**Kendiliğinden konuşmaz o.**" Hevâ ve hevesi ile bir söz sarfetmez. "**Yalnızca kendisine ilkâ edilen bir vahiydir.**" Kendine emrolunanı söyler. Ona emrolunanı eksiksiz ve noksansız olarak tâm, mükemmel bir şekilde insanlara ulaştırır. Nitekim İmâm Ahmed'in Ebu Ümâme radıyallahu anh'den rivayetine göre; o, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işitmiş:

"Hiç şüphesiz peygamber olmayan bir adamın şefaati ile, Rabîa ve Mudar kabileleri gibi —veya iki kabileden birisi gibi buyurmuştur— kabileler cennete girecektir." Bir adam:

"Ey Allah'ın elçisi, Rabia kabilesi Mudar kabilesinden değil midir?" diye sordu da, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ben ancak bana söyletileni söylemekteyim" buyurdu.[58]

İmâm Ahmed'in Abdullah İbn Amr radıyallahu anhuma'dan rivayetine göre; o, şöyle demiştir: "Ezberleme isteği ile Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'den işitmiş olduğum her şeyi yazardım. Kureyş beni bundan men' ederek:

---

[57] Doç.Dr.Mevlüt Güngör, "Kur'an'ın Hz.Peygamberin Sünnetine Verdiği Değer" (sempozyum tebliği) Bkz.: Taberi (4/163) Lalekai Şerhu UsulisSünne (1/71) İbni Abdilberr Cami (1/17) İbni Kuteybe Te'vil (s.307)

[58] Ahmed (5/257) Mecmau'z-Zevaid (10/381) isnadı sahihtir.

"Sen, Allah Rasûlünden işitmiş olduğun her şeyi yazıyorsun. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem bir beşerdir. Öfkeli halde iken de konuşur" dediler, ben de yazmayı bıraktım. Sonra bunu Allah Rasûlüne anlattım da:

"Yaz, nefsim elinde olana yemîn ederim ki, benden hakkın dışında hiç bir şey çıkmaz" buyurdu.[59]

Hafız Ebu Bekr el-Bezzâr, Ebu Hüreyre radıyallahu anh'den, onun da Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayetine göre; o, şöyle buyurdu:

"Size ne haber vermişsem o, Allah katındandır, bu konuda hiç şüphe yoktur."[60]

İmâm Ahmed'in Ebu Hüreyre radıyallahu anh'den, onun da Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellemden rivayetine göre Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Ben, ancak gerçeği söylerim" Ashabından birisi:

"Ey Allah'ın elçisi, senin bizimle şakalaştığın da oluyor" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem:

"Ben, gerçekten başka bir şey söylemem" buyurdu.[61]

Ebul Beka bu ayet hakkında der ki; "Kur'an ve Hadis, Necm suresi 3-4. ayetleri deliliyle Allah'tan inen bir vahiy olarak insanlığa meydan okuyorlar. Şu kadar var ki icaz ve tahaddi açısından Kur'an, sünnetten ayrılır. Çünkü Kur'an'ın lafızları levhi mahfuzda yazılıdır. Onda ne Cibril'in

---

[59] Ahmed (2/162) Ebu Davud (3646)
[60] Bezzar (Keşfu'l-Estar-203) Mecma (1/179) İsnadı hasendir.
[61] Ahmed (2/340) Tirmizi (1990)

ne de Rasulullah'ın bir tasarrufu vardır. Hadislere gelince muhtemelen onlar, sırf mana olarak Cibril'e inmiş, o da onlara ifade elbisesini giydirerek Rasule açıklayıp ilham etmiş, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de onları fasih bir ibare ile kurallarına uygun olarak ifade etmiştir."[62]

Sünnet'in vahiy olduğuna delil olan diğer ayetler;

قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنْ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا
يُوحَى إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

"**De ki; (ben, bu hakikatleri beyan eden) o peygamberlerden farklı (şeyler söyleyen) biri değilim, ne bana, ne de size ne yapılacağını da bilmem. Doğrusu (ben) ancak bana vahyedilene tabi olurum ve ben sadece (Allah'ın azabından haber veren) apaçık bir korkutucuyum**."(Ahkaf 9)

Bu ayetteki "**Ben ancak bana vahyedilene uyarım**" ifadesi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin vahye dahil olduğunu belirtmektedir.

---

[62] Ebul Beka Külliyat (s.722)

## KUR'AN DIŞINDA PEYGAMBER S.A.V.'E VAHYEDİLDİĞİNE DAİR KURAN'DAN DELİLLER:

1- Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, Medine'de bir müddet (on yedi ay kadar) Beyti Makdis'e doğru namaz kıldı. Halbuki Kur'an'da böyle bir emir olmadığına göre bu emir vahyi gayri metluv olan sünnet ile olmuştur. Zira namazda Rasulullah'ın ictihadı ile Kudüs'e yöneldiğini söylemek sahih olmaz. Kıblenin değiştirilmesinden bahseden;

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاء فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّواْ وُجُوِهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوْتُواْ
الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ وَمَا اللّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

**"(Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün göğe doğru çevrilmekte olduğunu (yücelerden haber beklediğini) görüyoruz. İşte şimdi, seni memnun olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. (Ey müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin. Şüphe yok ki, ehl-i kitap, onun Rablerinden gelen gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmakta olduklarından habersiz değildir."** (Bakara 144.) ayeti, daha önce Beytul Makdis'in kıble olmasının emredildiğini ifade eder. Bu ayetten bir önceki ayette;

وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ عَلَيْهَا إِلاَّ لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَى
عَقِبَيْهِ وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلاَّ عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّهُ وَمَا كَانَ اللّهُ لِيُضِيعَ
إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللّهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

**"Senin (arzulayıp da şu anda) yönelmediğin kıbleyi (Kâbe'yi) biz ancak Peygamber'e uyanı, ökçeleri üzerinde geri dönenden ayırdetmemiz için kıble yaptık. Bu, Allah'ın hidayet verdiği kimselerden başkasına elbette ağır gelir. Allah sizin imanınızı asla zayi edecek değildir. Zira Allah insanlara karşı şefkatli ve merhametlidir.**"(Bakara 143) buyrularak, önceki kıble tayini de Allah'a atfedilmektedir.

Ayet açıkça, beyti makdis'in ilk kıble yapılmasının Allah Azze ve Celle'nin emriyle olduğunu göstermektedir. Bu emir Kur'an'ın hiçbir yerinde yer almadığına göre vahy-i gayri metluv olan sünnet ile verilmiştir. Demek ki, Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in emirlerinin Kur'an'da yer alıp almadığına bakılmaksızın Müslümanların Rasulullah s.a.v.'i takip edip etmeyeceklerini sınamak için bazen bu tür emirler verilmiştir.

2- Bir defasında Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem, eşlerinden Hafsa r.a.'ya bir sır söyledi. O ise sırrı bir diğer şahsa ifşa etti. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bu sırrın eşi tarafından ifşa edildiğini öğrenince ondan bir açıklama istedi. Eşi, peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e bunu kimin söylediğini sordu. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bunun kendisine Allah tarafından haber verildiğini söyledi. Bu hadise Kuran'da şöyle anlatılıyor;

وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَن بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ

**“Hani peygamber zevcelerinden birine gizlice bir söz söylemişti. Bunun üzerine o zevce bunu haber verip Allah da ona bunu açıklayınca, (peygamber)**

**bunun ancak bir kısmını bildirmiş, bir kısmından vazgeçmişti. Artık bunu kendi eşine söyleyince o zevce; "Bunu sana kim haber verdi?" dedi. Peygamber de; "her şeyi bilen, her şeyden haberdar olan (Allah) haber verdi" dedi**." (Tahrim 3)

Kur'an'da, bu ayette geçen o hanımının ifşa ettiği haber açıklanmadığı gibi, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediği söz de zikredilmemiştir. Şu halde o vahyi gayri metluv olan sünnet ile haberdar edilmiştir.

3- İslam'ın ilk yıllarında müslümanlar ramazan ayında iftardan sonra kısa süreliğine de uyurlardı. Bu esnada kişinin eşiyle cinsi münasebette bulunmasına müsaade edilmezdi. Bu sebeple bir kimse iftardan sonra kısa bir süre uyur, tekrar uyanırsa gece istirahati boyunca oruçlu olmamasına rağmen eşiyle cinsi münasebet fırsatını kaybederdi. Bu kural peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem tarafından konulmuş olup Kuran-ı Kerim'de yer almıyordu. Ancak bazı Müslümanların bu kuralı çiğnemeleri üzerine Allah Azze ve Celle bu kişileri önce azarlayan ayetleri indirdi, daha sonra da bu hüküm neshedilerek Müslümanlara iftardan sonra da eşleriyle cinsel münasebette bulunabileceklerine dair ruhsat verildi. Bu hadise şu ayette anlatılır;

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَآئِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُواْ مَا كَتَبَ اللّهُ لَكُمْ وَكُلُواْ وَاشْرَبُواْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّواْ الصِّيَامَ إِلَى الَّليْلِ

**"Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Onlar sizin için birer elbise, siz de onlar için birer elbisesiniz. Allah sizin kendinize kötülük ettiğinizi bildi ve tevbenizi kabul edip sizi bağışladı. Artık (ramazan gecelerinde) onlara yaklaşın ve Allah'ın sizin için takdir ettiklerini isteyin. Sabahın beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) ayırt edilinceye kadar yeyin, için, sonra akşama kadar orucu tamamlayın..."**(Bakara 187)

Bu ayet, Ramazan ayında geceleri kişinin eşiyle cinsi münasebette bulunmasının önceleri caiz olmadığını göstermekte, bu ayet nazil olmadan önce ramazan ayı gecelerinde cinsi münasebette bulunan kişilerin yaptıkları fiil "kendilerine kötülük" olarak tavsif edilerek ihtarda bulunulmakta, "O size acıdı ve tevbenizi kabul etti" ifadesi, onların bu fiillerinin günah olduğunu belirtmektedir...

Bütün bu hususlar şunu göstermektedir ki; ramazan gecelerinde cinsi münasebete ilişkin daha önceki yasak "yetkili biri" tarafından yürürlüğe konmuş olup, Müslümanların buna riayet etmesi mecburi idi. Halbuki Kuran-ı Kerim'de ilgili yasağa dair hiçbir ayet bulunmamaktadır. Bu yasak sadece Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem tarafından ortaya konmuştur.[63]

4- Uhud savaşı münasebetiyle Bedir savaşında meydana gelen olayları hatırlatmak üzere bazı ayetler nazil oldu. Bu ayetlerde, Allah'ın mü'minlere nasıl yardım ettiği, onlara yardım için melekler göndermeyi vaad ettiği ve bunu fiilen ne şekilde yaptığı anlatılmaktaydı. Bu ayetler ve meali şöyledir;

---

[63] Muhammed Taqi Osmani The Authority of Sunnah (terc: Dr. İbrahim Kutluay s.32)

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُواْ اللّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ إِذْ تَقُولُ
لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلاَثَةِ آلاَفٍ مِّنَ الْمَلآئِكَةِ مُنزَلِينَ بَلَى
إِن تَصْبِرُواْ وَتَتَّقُواْ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ آلافٍ مِّنَ
الْمَلآئِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللّهُ إِلاَّ بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ وَمَا
النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

**"Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah, Bedir'de de size yardım etmişti. Öyle ise, Allah'tan sakının ki O'na şükretmiş olasınız. O zaman sen, müminlere şöyle diyordun: İndirilen üç bin melekle Rabbinizin sizi takviye etmesi, sizin için yeterli değil midir? Evet, siz sabır gösterir ve Allah'tan sakınırsanız, onlar (düşmanlarınız) hemen şu anda üzerinize gelseler, Rabbiniz, nişanlı beş bin melekle sizi takviye eder. Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı. Zafer, yalnızca mutlak güç ve hikmet sahibi Allah katındandır.**"(Al-i İmran 123-126)

Bu ayetlerdeki " **Allah, bunu size sırf bir müjde olsun ve kalpleriniz bu sayede rahatlasın diye yaptı**" ifadesi meleklerin yardımıyla müjdelemeyi Allah'a atfetmektedir. Demek ki, söz konusu yardım müjdesi bizatihi Allah tarafından verilmiştir. Ancak bedir savaşı esnasında verilen bu müjde Kur'an'da geçmemektedir... Aynı şekilde Peygamber s.a.v'in sözü başka bir örnekte "Allah'ın sözü" olarak kabul edilmiştir. Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in diğer sözlerinden bu sözleri ayıran şey, onun Kuran'da yer almayan hususi bir vahiyle

kendisine bildirilmiş olmasıdır. İşte buna vahy-i gayri metluv denilir.[64]

5- Uhud savaşıyla ilgili başka bir duruma işaret edilerek Kuran-ı Kerim'de şöyle buyrulur;

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتِيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ
تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللّهُ أَن يُحِقَّ الحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ

**"Hatırlayın ki, Allah size, iki taifeden (kervan veya Kureyş ordusundan) birinin sizin olduğunu vadediyordu; siz de kuvvetsiz olanın (kervanın) sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah, sözleriyle hakkı gerçekleştirmek ve (Kureyş ordusunu yok ederek) kâfirlerin ardını kesmek istiyordu."**(Enfal 7)

Bu ayette işaret edilen "iki taifeden biri" Ebu Süfyan'ın Suriye'den gelmekte olan ticaret kervanıydı. Diğer taife ise Mekke'li müşriklerden oluşan Ebu Cehil Komutasındaki orduydu. Üstteki ayetin ifadesine göre Allah, müminlere bu iki taifeden birine karşı zafer kazanacaklarını vaad etmişti. Müslümanlar kervanı ele geçiremediler, fakat Ebu Cehil komutasındaki orduya karşı olan savaşı kazandılar. "**Allah size, iki taifeden (kervan veya Kureyş ordusundan) birinin sizin olduğunu vadediyordu**" ifadesindeki vaad Kur'anda geçmemektedir. Bu vaad, Müslümanlara peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem tarafından herhangi bir ayete referansta bulunulmadan ifade edilmişti.

6- Nadir oğulları ile olan hadise esnasında –ki onlar Medine'de meşhur bir Yahudi kabilesi idi- bazı müslümanlar, onların kalelerinin çevresindeki hurma ağaçlarını, düşmanı teslim olmaya zorlamak amacıyla

[64] Osmani a.g.e. (s.33-34)

kesmişlerdi. Savaş sona erince bir kısım Yahudiler ağaçların kesilmesine itiraz ettiler. Kuran-ı Kerim onların itirazlarına şu ayetle cevap verdi;

مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ

**"Hurma ağaçlarından, herhangi birini kesmeniz veya olduğu gibi bırakmanız hep Allah'ın izniyledir ve O'nun yoldan çıkanları rezil etmesi içindir."**(Haşr 5)

Bu ayette müslmanların, ağaçları "Allah'tan alınan bir izinle" kestikleri doğrudan ifade edilmiştir. Fakat hiç kimse savaş esnasında ağaçların kesilmesine müsaade sonucunda bu olayın olduğuna dair Kuran-ı Kerim'de geçen hiçbir ayet gösteremez.[65]

7- Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in Zeyd Bin Harise'yi evlatlık olarak edindiği malumdur. Zeyd, Zeyneb Binti Cahş'la evlendi. Bir süre sonra onların ilişkileri zorla yürümeye başladı. Nihayetinde Zeyd, Zeyneb'i boşadı. Cahiliye döneminde evlatlık edinilen oğul, her bakımdan öz oğul gibi muamele görürdü. Kur'an-ı Kerim ise evlatlık kimsenin gerçek evlat gibi muamele göremeyeceğini ilan etti.

Allah, evlatlık hakkındaki cahiliye anlayışını yıkmak için Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e evlatlık edindiği Zeyd Bin Harise'nin Zeyneb'den boşanmasından sonra Zeyneb'le evlenmesini emretti. Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem başlangıçta cari adetler sebebiyle biraz gönülsüzdü. Çünkü evlatlık edindiği birinin boşadığı eşiyle evlenmek utanılacak bir işti. Fakat Rasulullah Sallallahu

---

[65] Osmani a.g.e. (s.35)

aleyhi ve sellem Allah'tan hususi bir emir alınca Zeyneb'le evlendi. Bu olay Kuran-ı Kerim'de şu şekilde ifade edilmiştir;

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ
وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ فَلَمَّا
قَضَى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ
أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا

**"(Resûlüm!) Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye: Eşini yanında tut, Allah'tan kork! diyordun. Allah'ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek içinde gizliyordun. Oysa asıl korkmana lâyık olan Allah'tır. Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikâhladık ki evlâtlıkları, karılarıyla ilişkilerini kestiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterlerse) müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir."**(Ahzab 37)

Bu ayetteki "Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde gizliyorsun" ifadeleri, Zeyd'in boşanmasından onun Zeynep'le evleneceğini Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e Allah'ın haber verdiğini göstermektedir... Ancak bu bilgi Kur'an'da geçmemektedir ve bu, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gayri metluv vahiy kanalıyla iletilmiştir. "Biz onu sana nikahladık" ifadesi de bu evliliğin Allah'ın emriyle gerçekleştiğini göstermekte, bu emir de Kur'an'da yer almamaktadır. Bu da bir başka delildir.

8- Kur'an-ı Kerim'de Müslümanlara namaz kılmayı ve namazda sabit olmayı tekrar tekrar emretmiştir. Aşağıdaki ayette aynı emir tekrar edildikten sonra, Kuran-ı Kerim Müslümanlara özel bir imtiyaz verir. Buna göre savaş

durumunda müslümanlar, düşmanlarının saldırısından korktuklarında namazı nasıl mümkün olursa öyle, ister at veya deve üzerinde, ister yürürken kılabileceklerdir. Ancak düşman tehlikesi sona ermesi halinde, müslümanlar namazı normal şekilde kılmakla emrolundular. Bu prensip aşağıdaki ayette şöyle ortaya konmuştur;

حَافِظُواْ عَلَى الصَّلَوَاتِ والصَّلاَةِ الْوُسْطَى وَقُومُواْ لِلّهِ قَانِتِينَ فَإنْ خِفْتُمْ فَرِجَالاً
أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنتُمْ فَاذْكُرُواْ اللّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ

"**Namazlara ve orta namaza devam edin. Allah'a saygı ve bağlılık içinde namaz kılın. Eğer (herhangi bir şeyden) korkarsanız (namazlarınızı) yürüyerek yahut binmiş olarak (kılın). Güvene kavuştuğunuz zaman, siz bilmezken Allah'ın size öğrettiği şekilde O'nu anın (namaz kılın).**"(Bakara 238-239)

Ayet, müslümanlar üzerine farz olan birden fazla namazdan bahsetmekte, ancak namazların tam sayısı Kuran'ın ne bu ayetinde ne de diğer surelerinde geçmemektedir. Farz namazların sayısı, yalnızca Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem tarafından beyan edilmiştir. Kuran-ı Kerim; "Namazlara devam edin" buyurarak, peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in Müslümanlara bunu uygulamalı olarak gösterdiğini teyit etmiştir.

Yine bu ayet, "orta namaz"a özel bir önem atfetmekte, ancak (tam olarak) onun hangi namaz olduğunu belirtmemektedir. Orta namazın hangi namaz olduğunu açıklama işi Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e bırakılmıştır.

En önemli delil de; " **Güvene kavuştuğunuz zaman, siz bilmezken Allah'ın size öğrettiği şekilde O'nu anın (namaz kılın)**" cümlesidir. Ayetin siyak ve sibakı itibariyle burada "Allah'ı anma" ayette ifade edilmese de "namaz kılma" anlamındadır. Zira ayetin bağlamı başka bir manaya izin vermemektedir.

Şu halde Kuran-ı Kerim, Müslümanlara Allah'ın kendilerine öğrettiği şekilde namazı barış ortamında bilinen haliyle kılmalarını emreder. Ayeyin açık delaleti, namazın normal kılınış şeklinin Müslümanlara bizzat Allah tarafından öğretildiğidir. Ancak namazın kılınış şekli Kuran'ın hiçbir yerinde ifade edilmemektedir... namazın nasıl kılınacağını Müslümanlara öğreten peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Kuran-ı Kerim peygamber s.a.v.'in öğretmesini Allah'ın öğretmesi gibi kabul etmektedir."[66]

9- Bazı münafıklar Hudeybiye seferine katılmayarak Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında yer almamışlardı. Bunu müteakip müslümanlar Hayber savaşına çıkmaya karar verdiklerinde peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem, Hayber savaşına sadece Hudeybiye seferinde kendisiyle beraber bulunanların katılacaklarını ilan etti. Hudeybiye savaşına katılmamış olan münafıklar, şimdi Hayber savaşında menfaatleri gereği bulunmak istiyorlardı. Zira onların beklentilerine göre müslümanlar bu seferden büyük ganimet elde edeceklerdi. Münafıklar bu ganimetten pay almak istiyorlardı. Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem münafıkların taleplerine rağmen onların bu savaşa katılmalarına müsaade etmedi. Kuran'da bu olaya şu şekilde işaret edilir;

---

[66] Osmani a.g.e. (s.38)

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَن
يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ قُل لَّن تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ
تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا

**"Siz ganimetleri almak için gittiğinizde seferden geri kalanlar: Bırakın, biz de arkanıza düşelim, diyeceklerdir. Onlar, Allah'ın sözünü değiştirmek isterler. De ki: "Siz asla bizim peşimize düşmeyeceksiniz! Allah daha önce sizin için böyle buyurmuştur." Onlar size: Hayır, bizi kıskanıyorsunuz, diyeceklerdir. Bilâkis onlar, pek az anlayan kimselerdir.**"(Fetih 15)

Bu ayette Hayber savaşını Hudeybiye'ye iştirak edenlere hasredip, Hayber savaşına münafıkların katılmalarını istisna tutan Allah'ın evvelki bir sözünün olduğuna işaret edilmektedir. Fakat Kur'an'ın hiçbir yerinde böyle bir ifade geçmemektedir. Bu sadece peygambere ait bir emirdir. Bununla beraber Allah bunu kendi sözü olarak nitelemektedir. Bunun sebebi, söz konusu emrin gayri metluv vahiy ile iletilmiş olmasıdır.

10- Peygamberliğin ilk günlerinde Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem, kendisine nazil olan Kuran ayetlerini unutmamak için onlar iner inmez okuma itiyadında idi. Bu kendisi için zor bir talimdi. Çünkü Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in vahyi işitmesi, doğru olarak anlayabilmesi, vahyi ezberleyebilmesi ve bunların aynı zamanda olması kendisine çok zor gelmekteydi. Allah şu ayeti indirerek onu bu meşakkatten kurtardı;

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ  إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ  فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ
ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ

"**(Resûlüm!) onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma. Şüphesiz onu, toplamak (senin kalbine yerleştirmek) ve onu okutmak bize aittir. O halde, biz onu okuduğumuz zaman, sen onun okunuşunu takip et. Sonra şüphen olmasınki, onu açıklamak da bize aittir.**"(Kıyame 16-19)

Fetih suresinin 19. ayetinde Allah, Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e Kur'an ayetlerini açıklamayı vaad etti. Bu açıklamanın bizatihi Kuran-ı Kerim ayetlerinden ayrı olacağı açıktır. O, Kur'an'a dahil olmayıp ya onun bir izahı, ya da tefsiridir. Bu bakımdan bu beyan, Kuran-ı Kerim'in sözlerinden farklı, biraz değişik bir şekilde olmalıdır. Bu ise tam olarak gayrı metluv vahiyle ifade edilen şeydir. Ama bu vahyin iki türü de, her ne kadar farklı biçimde olsalar bile, Peygambere Allah tarafından indirilmiş olup, müslümanlar her ikisine de inanıp itaat etmelidirler.

11- Kur'an, vahyin bu iki farklı çeşidini şu ayette özetlemektedir;

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَاء  حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا
فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاء إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ

"**Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur, yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilediğini vahyeder. O yücedir, hakîmdir.**"(Şura 51)

Şu halde bu iki şeklin dışında Kuran-ı Kerim'in inzali, üçüncü bir vasıtayla, yani ayette elçi olarak tayin edilen

melek (Cebrail a.s.) aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bu durum başka bir ayette açıkça belirtilir;

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللّهِ مُصَدِّقاً لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

"**De ki: Cebrail'e kim düşman ise şunu iyi bilsin ki Allah'ın izniyle Kur'an'ı senin kalbine bir hidayet rehberi, önce gelen kitapları doğrulayıcı ve müminler için de müjdeci olarak o indirmiştir.**"(Bakara 97)

وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ

"**Muhakkak ki o (Kur'an) âlemlerin Rabbinin indirmesidir. (Resûlüm!) Onu Rûhu'l-emîn (Cebrail) uyarıcılardan olman için Apaçık Arapça bir dille Senin kalbine indirdi.**"(Şuara 192-195)

Bu ayetlerde Kuran'ın bir melek vasıtasıyla indirildiği gayet açıktır. Sözü edilen bu melek, Bakara 97. ayetinde geçtiği üzere Cibril'dir. Aynı melek, Şuara 193. ayetinde "Ruhul emin" diye anılır. Ancak yukarıda iktibas edilen Şura 51. ayeti, vahyin indirilişinin iki yolunun daha olduğunu belirtir. Bu iki şekil de peygamber'le ilgili olarak kullanılmıştır. Şura 51. ayeti, peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderilen vahyin Kuran-ı Kerim'le sınırlı olmayıp, Kuran'da yer almayan başka vahiylerin de bulunduğunu ifade eder. Bu vahiyler, "gayri metluv vahiy" olarak adlandırılır.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün sözleri, fiilleri ve tasarrufları Yüce Allah'ın kontrolü

altındadır. Kendi ictihadıyla ortaya koyduğu dini söz ve fiillerinde yanılsa bile, bunlar da Allah Azze ve Celle tarafından düzeltilmiştir.[67] Allah Teala Onun ictihadını kesinleştirdiği sırada onun ictihadı, hükmen vahiy olur.[68]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurmuştur ki; “Bana verilen şey, sadece Allah’ın bana verdiği vahiydir.”[69]

“Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, hadislerini yazmak konusunda soran Abdullah Bin Amr r.a.’ya; “yaz, Allah’a yemin ederim ki benden hak sözden başkası çıkmaz” buyurmuştur.[70]

Başka bir hadiste; “Cibril kalbime attı ki; hiçbir nefis, rızkını tamamlamadan ölmeyecektir. Öyleyse onu helal yollardan arayın” buyrulmuştur.[71]

Yine “Haberiniz olsun! Bana Kitap (Kur’an) ve onunla birlikte , onun gibisi (sünnet) verilmiştir.”[72] Sahih hadisi ve bir çok benzer rivayetler de, sünnetin Allah tarafından verilmiş bir vahiy olduğunu ifade eder.

12- Bakara suresi 222. Ayetinde:

---

[67] Bunun örnekleri için bkz.: Tevbe, 43, 84, Enfal, 67, İsra, 74, Ahzab, 2, 37 Abese, 1-10,Yunus, 94, En’am, 35, 52, Tahrim, 1, Nisa, 105, Münafıkun, 6.

[68] Bikai Nazm (19/43) Ebu Zehv el-Hadis (s.13) Muhammed Süleyman Aşkar Ef’alir-Rasul (s.30)

[69] Buhari (fadailul Kur’an 1) Müslim (iman 239) Ahmed (2/341, 451)

[70] Ebu Davud (ilim 3) Darimi (mukaddime 43) Ahmed (2/162, 192)

[71] Müslim (münafıkun 64) Ahmed (3/50)

[72] Ebu Davud (sünnet 5, imare 33) Tirmizi (ilim 10) Ahmed (2/367, 4/132) geniş tahrici için bu kitabın mukaddimesine bakınız.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُواْ النِّسَاء فِي الْمَحِيضِ وَلاَ تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىَ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللّهُ إِنَّ اللّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

“**Sana kadınların ay halini sorarlar. De ki: O, bir rahatsızlıktır. Bu sebeple ay halinde olan kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şunu iyi bilin ki, Allah tevbe edenleri de sever, temizlenenleri de sever**” kavlinde geçen “Allah’ın size emrettiği yerden” ifadesi de sünnetin vahiy oluşuna delildir. Zira Allah Azze ve Celle’nin bu emri de Kur’an’da açıklanmamış, bunu sünnet beyan etmiştir. Sünnetin beyanı Allah’ın emri olarak vasfedilmiştir.

Sünnet inkarcılarının “*Biz Kurana uygun olan sünneti reddetmeyiz*” diyerek çırpınmaları bir anlam ifade etmez. Çünkü açıkça anlaşılmıştır ki sünnet de bir vahiydir ve Allah’ın “Zikr”i koruması mefhumuna dahil olan bu delili Kur’an’a arz etmek gibi bir yaklaşım Allah’ın meşru kıldığı bir tavır değil hevaya uymak olur. Böyle yapan bir kimse ancak Kur’andan anladığı şey ile sünnetten anladığı şeyi birbirine arz etmiş olacaktır. Böyle bir arz sonucunda çelişki gören; sünneti değil, kendi fasit anlayışını kınamalıdır.

Kuranda geçmeyen bir akide esasını veya helal haram hükmünü sünnetin koyamayacağını iddia eden Sünnet inkarcılarına; Allah’ın kitabına aykırı olduğunu düşündüğünüz bir şeyi bizzat Allah rasulünden işitseniz yine de reddedermisiniz? diye sorulduğunda “*Rasul Kurana aykırı bir şey söylemez. Rivayet edilen hadisler ise Kurana arz edilir, uymazsa reddederiz çünkü onu rasul söylememiş demektir*” diyorlar. Hadislerin sıhhatini belirlemede kriter şahitlik esasına dayanır. Güvenilir şahitlerin verdiği haberi

kabul etmek de Allahın emridir. Nasılki şahitlerin verdiği haber ile aslı itibariyle masum olan bir can helal kılınıyorsa, güvenilir ravilerin verdiği haberle de bir sözü Allah rasulünün söylediğine hükmetmemiz ve gereğince amel etmemiz gerekir.

Güvenilir olduğunu tespit ettiğimiz bir ravi hakikati halde yalan bile söylemiş olsa, zahirde kusuruna şahit olunmayan bir ravi veya diğer ifadeyle şahitin verdiği haberi alıp kabul etmeyi Allah emretmiştir. Böyle bir haber ile amel etmek Allah'ın emri gereği vacip olup işin hakikati Allah'a aittir. Emrettiği şeyi yaptıkları için Allah kullarını hesaba çekecek değildir. Allah herkesi gücünün yettiği şeyle mükellef kılar. Ravilerin kalplerindekini tespit etmek ise gücümüzün yetmediği bir şey olup bundan sorumlu da değiliz. Bizler ancak kendilerinden adaletini zedeleyici kusur zahir olan kimselerin şahitliğini kabul etmemekle mükellefiz.

Şeyhulislam İbn Teymiye şöyle der:

Eğer: "Biz Rasûlun, haber verdiği şeylerde sadık olduğunu, onun haktan başka bir şeyi söylemeyeceğini kabul ediyoruz. Ancak birisi, bizim aklımızla inandığımız bir şeyin aksine olarak Rasûl'den bir haber naklettiğinde gerek metinde, gerekse isnadda olan bir problemden dolayı bu çelişki kabul edilir. Biz bu durumda ya önceki peygamberlerden nakledilen haberler veya ahad hadisler gibi sıhhati bilinmeyen sözlerin sabit olmayacağını söyleriz ya da metin hakkında, rivayet edenin, konuşanın muradı hakkında bilgisi olmadığını söyleriz. Ravinin ifade ettiği mana, ya tartışma konusunda kendine ait bir zanni ya da bundan daha beter bir şeydir. Biz Rasûlun doğruluğu hakkında kuşku duymuyoruz. Aksine biz ravinin doğruluğundan veya nakledilen sözün, onun ifade ettiği manaya gelip gelmemesinden kuşkulanıyoruz." derlerse;

Onlara denilir ki: "Sizin bu gerekçeniz çeşitli yönlerden batıldır.

**Birincisi:** Onlara şöyle denilir:

Siz Rasûl'un filan manayı kastettiğini bildiğinizde bunu; ya tevhid, beş vakit namaz ve ahiret konularında olduğu gibi, zorunlu olarak bilirsiniz veya nazari olarak diğer delillerden bilirsiniz. Peki bunu nasıl yapıyorsunuz?

Eğer siz **"aklımızı öne alırız"** derseniz sizin Rasûlu yalanlamak ve inkar etmekle birlikte onu tasdik eden aklın bozuk olduğunu söylemeniz gerekir.

Eğer **"Rasûlun sözünü öne alırız"** derseniz bu durumda da aklın naklin asıl olduğuna ve furuun asla takdim edilemeyeceğine dair mezkur sözünüz fasid olur.

Eğer siz sarih aklın bu gibi (yani tevhid, beş vakit namaz, ahiret konularındaki nakiller gibi.) nakle aykırı olmadığını Çünkü onlarda Rasûlun ne kastettiğini kesin olarak bildiğimizi dolayısıyla bu konularda onlara ters akli delilin olmasının mümteni olduğunu söylerseniz bu durumda söylenecek tek söz kalır:

Kesin nakil tartışma konusu yapılabilir mi yapılamaz mı? sizin nakli delilleri bu yolla reddetmeniz, görüldüğü gibi batıl ve çelişkilidir.

**İkincisi:**

Siz nakli delillerden Rasûlun muradını bildiğimiz delilleri değil, sadece onun muradının ne olduğunu bilemediğiniz delilleri reddettiğinizi söylüyorsanız bu durumda sizin aklın nakle aykırı olduğuna dair çıkarımınız hiçbir sonuca götürmeyen batıl bir çıkarım olur.

**Üçüncüsü:**

Siz çeşitli yerlerde naklin Rasûlden geldiğini söylüyorsunuz. Ben de bunu zorunlu olarak biliyorum. Sizinle tartışanlar kıyamet gibi konularda, nakli delillere aykırı olan akli delillerin var olduğunu iddia ediyorlar. Sizinle tartışanlar yücelik ve sıfatlar konusunda:

**"Biz bu haberlerin Rasûlden geldiğini zorunlu olarak, belki de ondan da kesin bir bilgiyle biliyoruz"** diyorlar. Nitekim bunu çeşitli yerlerde söylemişlerdir.

**Dördüncüsü:**

Sizin sözünüzün tersi şöyle demektir: "Akli delilin şeriata ters düşmemesi gerekir çünkü akıl zayıf ve acizdir. Ona çok zaman bir çok şüpheler dolaşır. Bu zayıflık ve acizlik yüzünden akıl sahibi kimseler şeriata aykırı olan akla güvenmezler."

**Beşinci** olarak da şöyle söylenir:

Akıl ilahi ve uhrevi konuların ayrıntılarında bağımsız bir delil olamaz. Şeriat tasdik etmediği ve uyum göstermediği sürece aklın delalet ettiği şey kabul edilmez.

Çünkü şeriat hata etmeyen ve yalan söylemeyen kimsenin sözüdür. O, haktan başkasını söylemeyen sadık kimsenin haberidir.

İnsanların sözlerine gelince, onlarda tutarsızlık ve çelişki çok olur.

Öyleyse ben kendi görüşüm ve aklıma ilahi yüce istekler konusunda güvenemem. Biri diğerinin görüşünün batıl olduğunu kesin olarak bildiğini söyleyen ve sürekli

ihtilaf içinde olanların görüşlerine hiç güvenemem. Onlar, batıl olan şeyi hak olarak iddia edebilen kimselerdir. Onların aksine peygamberler masumdurlar. Onların sözlerini sadık ve masduk olanın haberi doğrulamadığı sürece kabul etmem. Bu sözlerin aklın Rasûlun haberlerine aykırı olmasından daha doğru kalp ve fikir sahiplerine daha çok yaraşan sözler olduğu malumdur.

O Rasûl ki doğruluğu bilinmekte, haktan başka bir şey söylememektedir. Onlara akıl sahiplerinin görüşlerinin muhalif olması kabul edilemeyecek bir şeydir. Çünkü o akıl sahipleri çoğunlukla cahillik ve delalet üzeredirler, bu sebeple bu makamda bizler onlarla tıpkı Yahudi ve hıristiyanlarla yaptığımız tartışmalarda olduğu gibi ancak tenezzül yoluyla konuşuruz. Biz onların sözlerinin batıl olduğunu açıkça bildiğimiz halde Allah'ın:

**"Onlarla en güzel biçimde mücadele et"** (Nahl 125) ve

**"Ehl-i kitapla mutlaka en güzel bir biçimde mücadele et"** (Ankebut 46) emrine aykırı olan herşeyin batıl olduğunu, onlarla iman sahiplerini yoldan çıkarmayı hedeflediklerini biz bilmekteyiz. Onlar istedikleri kadar bu şeylere kesin konularla desteklenmiş akli hakikatler deyip dursunlar..!

Haber varid olan konularda Rasûlu herhangi bir şarta bağlı olarak veya harhangi bir mananın var olmamasını ileri sürerek tasdik etmenin mümkün olamayacağı açıktır. Aksine haber varid olan her konuda onu kesin olarak onaylamak gerekir; çünkü imanın aslı budur.

Örneğin birisi: "Babam veya hocam izin verirlerse inanırım" veya: "Babam veya hocam bana engel olmazlarsa inanırım" demekle nasıl müslüman olmazsa, aynı şekilde:

"*Eğer onun doğruluğu bana zahir olursa inanırım*" demekle iman etmiş olmaz. İman etmiş bir kimse için böyle bir şart mümkün değildir.

"Benim için, onun yalanı apaçık belli olmadıkça ona inanırım" dese bile iman yine iman etmiş olmaz.

Öyleyse Rasûlun haberine ters akli veya nakli bir delilin olması mümteni olmalıdır. İnsanların muhalif sandığı deliller ya batıldır veya da muhalif değildir. Muhalif bir delil olduğunu varsaymak ve onu Rasûlun haberine takdim etmek şeriatta küfür sayıldığı gibi akılca da fasittir.

İslam dininden zorunlu olarak bilinen bilgiye göre insanın Rasûle kayıtsız, kesin ve tümden iman etmesi, onun haber verdiği herşeyi onaylaması, emrettiği her şeye uyması gerekir. Buna ters düşen şey batıldır.

Kim: "Aklımla bildiğim şeyleri tasdik etmem ve aklıma - görüşüme ters düşen Rasûle ait haberleri reddetmem gerekir. Akli delil Rasûlun bildirdiklerine takdim edilmelidir. Bununla birlikte Rasûl, haber verdiği konularda doğru sözlüdür" derse, bu söz çelişkilidir, akılca fasid, şeriatça küfürdür.

Kim: "Aklımla bilmedikçe haber verilen şeyi tasdik etmem" derse onun küfrü açıktır. Bu kimse Allah'ın haklarında şöyle dediği kimselerdendir:

**"Onlara bir ayet geldiği zaman, Allah'ın peygamberlerine verilen bize de verilmedikçe inanmayız derler. Allah, peygamberliğini vereceği kimseyi daha iyi bilir"** (En'am 124)

**"Peygamberleri onlara belgelerle gelince, kendilerinde olan bilgiden gururlandılar da alaya**

**aldıkları şey kendilerini sarıverdi. Şiddetli azabımızı gördüklerinde: Yalnız Allah'a inandık O'na koştuğumuz eşleri inkar ettik, dediler. Ama bizim şiddetli azabımızı görüp de öyle inanmaları kendilerine fayda vermedi."** (Mü'min 83-85)

Kendi görüşüyle Rasûl'un getirdiği habere muhalefet eden kimsenin Allahu Teala'nın şu ayetinden alacağı bir pay vardır:

**"Allah aşırı şüpheciye işte böyle saptırır"** (Mü'min 34)

**"Allah'ın ayetleri üzerinde kendilerine gelen bir delil olmadan tartışanların gönüllerin ulaşamayacakları bir büyüklenme vardır"** (Mü'min 5)

Ayetteki **"sultan"** kelimesi gökten indirilen Kitap'tır. Nesheden veya tefsir eden bir ayet olmaksızın kim Allah'ın indirdiği kitaba aykırı düşerse, o kişi, ona bir **"sultan"** verilmiş olmaksızın Allah'ın ayetleri hakkında tartışan biridir. Bu anlamda Allah Teala şöyle buyurur:

**"Hakkı batılla gidermek için mücadele etmişlerdir: Bunun üzerine ben onları yakaladım; cezalandırma nasılmış?"** (Mü'min 5)

**"Oysa inkarcılar hakkı batılla ortadan kaldırmak için çekişirler. Ayetlerimizi ve kendilerine yapılan uyarmaları alaya alırlar"** (Kehf 56)

Bunun Allah Teala'nın kitabındaki örneği, Peygamberlere ve onun kitaplarına kendi görüşler ve sözleriyle, küfrün türevi olan bidatlerle karşı çıkanlardır.

Kim Kitap'a ve sünnete şunun bunun görüşleriyle karşı çıkarsa, onun görüşleri delalete düşmüş kimselerin görüşleridir.

Nitekim **İmam Malik** şöyle der:

"Biri diğerinden daha cedelci iki adam karşı karşıya geldikçe biz Cebrail'in Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) getirdiği şeyleri bırakır olduk"

Eğer denilirse ki: "Bu vechin amacı aklın şeriata aykırı olamayacağını göstermektir. Ancak eğer biz akla hücum edersek şeriatın sahihliğine herhangi bir delil kalmaz"

Biz bu soruya şöyle cevap veririz: Bizim bu makamdaki amacımız aklın şeriata takdim edilmesinin mümteni olduğunu göstermektir. Amacımız budur şeriatın kendi kendini ispatladığını biliyoruz. Onların neler olduğunu açıklamanın yeri burası değildir. Biz ne akli delillerin batıl olduğunu ne de şeriattan akıl yoluyla bilinen şeylerin gerçek olmadığını söylüyoruz. Biz sadece aklın nakle ters düşmesinin ve aklın nakle takdim edilmesinin mümteni olduğunu söyledik. Çünkü kim böyle bir iddiada bulunursa çelişkiye düşer ve onun bu iddiası aklın sahih bir delil olmadığını gerektirir. Çünkü ona göre akıl, hakikatte batıl olan bir şeyin sıhhatini gerektirmektedir. Bu yolla gidilirse iş sonunda:

"Akli delilin ters düştüğü şey, benim yanımda gerçekte delil değildir, aksine batıldır." noktasına ulaşır.

Ona denilir ki: "Aynı şekilde semi delile aykırı olan şey gerçekte delil olmayıp batıldır"

Bu durumda iş delilin delaleti konusunda bakışa döner; bu delil ister nakli olsun, isterse akli olsun farketmez. Çünkü

kati delile herhangi bir şeyin ters düşmesi caiz değildir. Doğru olan budur.

Aynı şekilde biz akli delil olarak isimlendirilen şeyi -bu lafzı kullanan ona, yerine göre anlam yüklüyor- çeşitleri olduğunu zikrettik. Onların bir bölümü doğru diğer bölümü de akıl sahibi kimselerin ittifakıyla batıldır. İnsanlar, bu kavramın ifade ettiği anlamın insanlarca hak ve batıl olarak değerlendiği konusunda hem fikirdirler. Öyleyse Rasûlun sıdkına delalet eden akli deliller, nakle aykırı düştüklerinde onlar için: "Nebi'nin haberine ters düşen akli haberler" veya:

"Nebi'nin sıdkına delalet eden delillere aykırı akli deliller olarak isimlendirilen türden deliller olması gerekir."

**Hadisin Kur'ân'a Göre Konumu**

**1-** Hadis, Kur'ân-ı Kerim'de gelen buyruklara muvafık olur. Bu durumda Kur'ân ile hadiste yer alan buyruklar delillerin aynı konu etrafında arka arkaya gelip birbirlerini desteklemesi kabilindendir. Namaz kılmayı, zekat vermeyi, ramazan orucunu tutmayı, beytullahı haccetmeyi emretmek gibi. Aynı şekilde Allah'a ortak koşmayı, yalan şahitlikte bulunmayı, anne-babaya karşı gelmeyi yasaklamak yine Allah yolunda cihad ve daha başka hususlar da böyledir.

**2-** Hadis; Kur'ân-ı Kerim'de yer alan bir buyruğu beyan edici ve açıklayıcı olabilir: Namaz vakitlerinin, rek'at sayılarının, zekâtın miktar ve vakitlerinin, zekata tabi malların açıklanması gibi. Oruca dair hükümler ile hac ibadetine dair hükümler ve buna benzer Kur'ân-ı Kerim'de mücmel (kısa ve özlü ifadelerle) gelmiş daha başka hükümler de buna benzer.

**3-** Hadis; Kur'ân-ı Kerim'in sözkonusu etmediği bir hükmü tesbit edebilir. Kadının halası ya da teyzesi ile birlikte

nikahlanmasının haram kılınması, yırtıcı hayvanlardan azı dişli olanlarının, kuşlardan da pençeli olanlarının etlerinin haram kılınması ve buna benzer tek başına sünnetin teşri ettiği diğer hükümler böyledir.

**4-** Hadisin Kur'ân'daki mutlak ifadeye kayıt getirmesi: Hırsızın elinin nereden kesileceğinin açıklanması gibi.

**5-** Kur'ân'daki umumi ifadenin hadis ile tahsis edilmesi: Hırsızın elini kesmeyi gerektiren miktarın tayini gibi.

Kuranda yer alan konularda sünnetin teşri yetkisi bulunmadığını iddia edenler şu sorulara cevap vermelidir:

Kuranda sadece süt anne ve süt kız kardeşlerle evlenmek yasaklanmıştır. O halde süt kızlarla evlenmek caiz midir?

Bir kadınla hala ve teyzesini bir nikah altında tutmak caiz midir.?

Kuran alış verişlerde şahit bulunmasını şart koşmaktadır. Bu durumda şahitsiz yapılan alışverişler gayri meşru mudur.?

Ninenin mirastaki payının miktarı ne?

Fıtır sadakası ve vitir namazı gayri meşru mudur?.

Gayri müslim akraba mirastan pay alabilir mi?

Bu soruların cevabını Kuran'da değil, ancak onun beyanı olan sünnette bulabiliriz.

Sünnet inkarcıları açıkça ifade etmeseler de, dolaylı ifadeleri ile Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i Kuran'da kendisine hüküm koyma yetkisi verilmediği halde, yetki kullanan, hüküm koyan bir insan olarak takdim ediyorlar.

Yaşar Nuri Öztürk, Süleyman Ateş, Hüseyin Atay ve bunlara uyanlar söz birliği etmişçesine Miraç hadisesinde Musa aleyhisselam ile Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem arasında geçen konuşmayı Allah ile pazarlık olarak niteliyorlar. Olay hadis-i şerifte şöyle ifade ediliyor.

**"....Resûlullah devamla dedi ki: "Sonra bana, her günde elli vakit olmak üzere namaz farz kılındı. Oradan geri döndüm. Hz. Musa aleyhisselâm'a uğradım. Bana:**

**"Ne ile emrolundun?" dedi.**

**"Gece ve gündüzde elli vakit namazla!" dedim.**

**"Ümmetin, her gün elli vakit namaza muktedir olamaz. Vallahi ben, senden önce insanları tecrübe ettim. Benî İsrail'e muamelelerin en şiddetlisini uyguladım (muvaffak olamadım). Sen çabuk Rabbine dön, bunda ümmetine hafifletme talep et!" dedi. Ben de hemen döndüm (hafifletme istedim, Rabbim) benden on vakit namaz indirdi. Musa aleyhisselâm'a tekrar uğradım. Yine:**

**"Ne ile emrolundun?" dedi.**

**"Benden on vakit namazı kaldırdı!" dedim.**

**"Rabbine dön! Ümmetin için daha da azaltmasını iste!" dedi. Ben döndüm. Rabbim benden on vakit daha kaldırdı. Dönüşte yine Musa aleyhisselam'a uğradım. Aynı şeyi söyledi. Ben, beş vakitle emrolunmama kadar**

**bu şekilde Hz. Musa ile Rabbim arasında gidip gelmeye devam ettim. Bu sonuncu defa da Hz. Musa'ya uğradım. Yine:**

**"Ne ile emredildin?" dedi.**

**"Her gün beş vakit namazla!" dedim.**

**"senin ümmetin her gün beş vakit namaza da tâkat getiremez. Rabbine dön, hafifletme talep et!" dedi.**

**"Rabbimden çok istedim. Artık utanıyorum, daha da hafifletmesini isteyemem! Ben beş vakte razıyım. Allah'ın emrine teslim oluyorum!" dedim...**"[73]

Yazarlar özellikle çelişki olduğunu düşündükleri şu konu üzerinde duruyorlar: "Allah önce 50 vakit namaz emredecek, sonra da bunu 5 vakte indirecek. Bu Allah'ın bir lahza sonra değiştireceği bir sözü söylemesidir**.** Ve Allah bir an sonrayı bilmeyecek kadar, haşa bilgisiz olamaz, eğer olur derseniz Allah'a eksiklik atfedersiniz. Bu durum kişiyi imanın dışına çıkarır."

Yazarların "Allah bir lahza sonra değiştireceği bir şeyi demez demekle" Kuranda çok örneği olan bir konuda bilgisizliklerini de ilan etmiş oluyorlar.

Onların pazarlık olarak nitelediği ve "**Allah'ın bir lahza sonra değiştireceği bir sözü söylemesine"** dair Kuran'dan örneklere bakalım. Örneklere geçmeden önce bizde bakış açımızı onlar gibi yapalım ve bazı olaylara bakalım.

1) Meleklere bakalım

[73] Buhari (Bed'ü'l-Halk 6, Enbiya 22, 43, Menâkıbu'l-Ensâr 42) Müslim (İman 264 (164) Tirmizi (3343) Nesâî (1/217-218)

"**O'ndan (emir almazdan) önce konuşmazlar; onlar, sadece O'nun emri ile hareket ederler. Allah, onların önlerindekini de, arkalarındakini de (yaptıklarını da, yapacaklarını da) bilir. Allah rızasına ulaşmış olanlardan başkasına şefaat etmezler. Onlar, Allah korkusundan titrerler!**"(Enbiya 27, 28)

Ne var ki Kuran'a bu özellikleri ile anlatılan **melekler "Allah'ın ben yeryüzünde Halife yaratacağım"** demesine karşılık; **"lebbeyk ve sa'deyk"** diyeceklerine **"Bizler hamdinle seni tesbih ve seni takdis edip dururken, yeryüzünde fesat çıkaracak, orada kan dökecek insanı mı halife kılıyorsun? dediler."**( Bakara 30)

Şimdi bakış açımızı bozunca şunları sormak lazım: "İlk ayetlerde itaatkar oldukları söylenen meleklerden sonraki ayetlerdeki sözler nasıl çıkabilir? Haşa Allah İlk ayette melekleri itaatkar anlatan sözünü unuttu da, bir an sonra başka bir ayette onları kabul etmeleri gereken bir konuda sorgular olarak takdim ediyor?"

2) Musa aleyhisselam ile ilgili

Yüce Allah Hz Musa'ya şöyle diyor: **"Firavun'a git! Çünkü o çok azdı. De ki:Nasıl arınmağa gönlün var mı? Seni Rabbimin yoluna iletmemi ister misin? Böylece ondan korkarsın."**(Naziat 17-19)

Hz Musa'nın cevabı şu oluyor: **"Musa dedi ki: Rabbim! Ben onlardan birini öldürmüştüm, beni öldürmelerinden korkuyorum. Kardeşim Harun'un dili benimkinden daha düzgündür. Onu da beni doğrulayan bir yardımcı olarak benimle birlikte gönder. Zira bana yalancılık ithamında bulunmalarından endişe ediyorum."**(Kasas 33-34)

Bu ayetlere bakınca şunlar denebilir: Allah bir kimseyi peygamber seçecek ve kendisine şuraya git diyecek. O kimse de önceden başından geçen bir hadiseyi ileri sürerek öldürülmekten korktuğunu söyleyecek. Bu da yetmezmiş gibi haşa "Allah'la pazarlığa" oturup kardeşini kendisine yardımcı olarak vermesini isteyecek. Böyle bir şey Peygambere yakışır mı?

"**Allah'ın bir lahza sonra değiştireceği bir sözü söylemez"** sözünde hala ısrar edilirse şu ayetler de gösterilebilir.

**"Biz, bir âyetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya onu unutturursak (ertelersek) mutlaka daha iyisini veya benzerini getiririz. Bilmez misin ki Allah her şeye kadirdir."**(Bakara 106)

**"Allah dilediğini siler, (dilediğini de) sabit bırakır. Bütün kitapların aslı onun yanındadır."** (er-Rad 39)

**"Ey Peygamber! Müminleri savaşa teşvik et. Eğer sizden sabırlı yirmi kişi bulunursa, iki yüze (kâfire) galip gelirler. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfir olanlardan bin kişiye galip gelirler. Çünkü onlar anlamayan bir topluluktur."**(Enfal 65)

Bir lahza (an) sonra..

**"Şimdi Allah, yükünüzü hafifletti; sizde zayıflık olduğunu bildi. O halde sizden sabırlı yüz kişi bulunursa, (onlardan) ikiyüz kişiye galip gelir. Ve eğer sizden bin kişi olursa, Allah'ın izniyle (onlardan) ikibin kişiye galip gelirler. Allah sabredenlerle beraberdir."** (Enfal 66)

Onların yukarıdaki hadise baktıkları açıyla bu ayetlere baktığımızda bunları da inkar etmemiz gerekiyor. Çünkü Allah önce dediği sözleri değiştirmiş. Haşa bir Peygamber Allah ile pazarlığa oturmuş. Onların hadislere baktığı ters açıdan biz de Kuran'a baksak bunları ve başka örnekleri de görebiliriz.

Haşa biz bu ayetlerde terslik var demiyoruz. Sadece onların bakışlarına bir ayar vermek için örnekler verdik. Yoksa bu ayetler kendi dizilimleri içinde tam bir uyum içerisindeler.

Mikdam b. Madikerb radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"Yakında sizden biri koltuğuna yaslanmış bir haldeyken kendisine benim hadisim rivayet edilecek, o da:

"Bizimle sizin aranızda Allah'ın Kitabı vardır. Onda helal bulduğumuzu helal sayarız, haram bulduğumuzu haram sayarız" diyecektir. Dikkat edin! Muhakkak ki Allah'ın rasulünün haram kıldığı da Allah'ın haram kıldığı gibidir!"[74]

İbn Abdilberr der ki: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in (Kur'an'ı) beyan etmesi iki kısımdır:

Birincisi; beş vakit namazın vakitleri, secdeleri, rükuları ve diğer ahkamını açıklaması gibi, zekatın haddini, vaktini, hangi mallardan alınacağını açıklaması, haccın menasiklerini açıklayarak hac yaparken: "**Hac**

---

[74] Şafiî; er-Risale (s.91) Tahricu'l-Mişkat (163) Sahihu'l-Cami (8038) Sahihu't-Tirmizi (2146) Sahihu İbn Mace (12)

**menasiklerini benden alınız**”[75] buyurması gibi Kitabu'l-Aziz'in mücmelini beyan etmesidir. Zira Kuran'da namaz, zekat ve hac tafsilatsız olarak mücmel şekilde varid olmuştur. Hadis ise bunları tafsil eder.

İkincisi: Sünnet, kadının halası ve teyzesi üzerine nikahlanmasını, ehli eşekleri, azı dişi olan yırtıcı hayvanları ve sayılması sözü uzatacak diğer şeyleri haram kılması gibi, Kitabın hükmüne ziyade getirir.

Nitekim Allah Azze ve Celle Kitabına uymayı emrettiği gibi peygamberine de itaat etmeyi ve ona tabi olmayı mutlak bir emirle mücmel olarak emretmiş, bazı sapıklık ehlinin dediği tarzda “Allah'ın kitabına muvafık olması” gibi herhangi bir kayıt koymamıştır.

Abdurrahman b. Mehdî der ki: “Zındıklar ve Hariciler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den adına: “Benden size ne ulaşırsa onu Allah'ın kitabına arz edin. Eğer Allah'ın kitabına uygunsa onu ben söylemişimdir. Allah'ın Kitabına muhalifse onu ben söylememişimdir. Ben ancak Allah'ın Kitabına uygun olanı söylerim ve Allah beni onunla hidayet eder” hadisini uydurmuşlardır.”[76]

Naklin sahihini sakiminden ayırmayı bilen alimlere göre bu sözler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sahih olarak gelmemiştir. Nitekim ilim ehlinden bir topluluk bu hadisi arz ederek şöyle demişlerdir:

---

[75] Tahrici geçti.
[76] Er-Risale (s.224-225 Ahmed Şakir'in tahkiki) İbn Hazm el-İhkam (2/76-82) Lisanu'l-Mizan (1/454-455) Fevaidu'l-Mecmua (278) el-Hattabi; Mealimu's-Sunen (7/9) et-Tayyibî; el-Hulasa Fi Usuli'l-Hadis (s.80)

"Biz bu hadisi her şeyden önce Allah'ın Kitabına arz ettik ve buna itimad ettik. Allah'ın Kitabına arz ettiğimizde Allah'ın Kitabına muhalif olduğunu gördük. Zira bizler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisini ancak Allah'ın Kitabına uygunsa kabul edin, aksi halde kabul etmeyin diye bir ibare bulamadık. Bilakis Allah'In Kitabında bulduğumuz şey; mutlak olarak onun emrine itaatin emredildiği ve her halükarda onun emrine muhalefetten sakındırıldığıdır."

Muhammed b. Hatim b. El-Muzaffer dedi ki: "Şüphesiz Allah isnad ile bu ümmete ikram etmiş, şereflendirmiş ve üstün kılmıştır. Bu isnad ilmi, eski ve yeni daha önceki ümmetlerin hiç birine nasip olmamıştır. Onların ellerinde sadece sahifeler vardır. Kitapları, haberleri, kendi yazdıkları birbirine karışmıştır. Onlarda Tevrat'ta nazil olan ile İncil'de nazil olan haberleri ayırt edecek bir bilgi yoktur. Yine güvenilir olmayan kimselerin bu kitaplara ve haberler kattıkları şeyleri de ayırt edememektedirler.

Bu ümmet ise, ancak zamanlarında doğru ve emin olmakla tanınan güvenilir kimselerin, kendileri gibi güvenilir kimselerden rivayet ettikleri hadisleri delil alırlar. Sonra bunun en iyi ezberlenmişini, en güzel zapt edilmişini, oturumu en uzun olanını iyice bilinceye kadar araştırır, sonra bir hadisi yirmi küsur vecihten yazarlar. Ta ki hata ve yanılmalar belirlensin, ayıklansın. Harflerini bile sayarak tespit ederler.

İşte isnad Allah Teala'nın bu ümmete en büyük nimetlerindendir. Bu nimetten dolayı Allah'a şükreder, bunda sebat için Allah'tan bizleri muvaffak kılmasını, kendisine yakınlaşmaya vesile kılmasını ve bizi taatine tutundurmasını dileriz. Şüphesiz o Veli'dir, Hamid'dir.

Hadis ehlinden hiç kimse bir hadis konusunda babası, kardeşi ve çocuğuna bile iltimas etmemiştir. İşte hadiste

asrının imamı olan Ali b. Abdullah el-Medinî! Babasını takviye etmemek için ondan bir harf bile rivayet etmemiştir. Hatta ona zıt rivayette bulunmuştur. Bizleri muvaffak kılan Allah'a hamd olsun.

Dr.Bünyamin Erul, "Sahabenin Sünnet Anlayışı" adlı eserinde; "...Kur'an vahyi dışında Allah – Cebrail - Rasulullah arasındaki vahiy iletişimi gayet sınırlıdır, zannedildiği gibi o kadar fazla değildir."[77] Diyor. Bünyamin Erul, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Cebrail aleyhisselam ile bütün görüşmelerine tanık olmuş gibi bir ifade kullanıyor. İnsana; "Sen nereden biliyorsun?" diye sormazlar mı?

Ayrıca, bilindiği gibi peygamberlerin rüyası da vahiydir. Gerçi Erul, bunu da kabul etmiyor.[78] Fakat bu konuda ısrarcı olmasının manası yoktur.

İbni Abbas ve İbni Ömer Radıyallahu anhum'dan gelen merfu hadiste; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem; "**Peygamberlerin rüyaları vahiydir**" buyurmuştur[79] Kuranda anlatıldığı üzere İbrahim aleyhisselama oğlunu boğazlamasının rüyada emredilmiş olması ve İbrahim aleyhisselam ile oğlunun bu rüya ile amel etmeye azmetmeleri de bunu ifade eder.[80] Allah Azze ve Celle rasulünün rüyasının gerçekleşeceğini bildirmiştir.[81]

---

77 Bünyamin Erul Sahabenin Sünnet Anlayışı (s.226)

78 İslamiyat dergisi ocak mart 2000 sayısı (s.162)

79 İbni Abbas r.a.'dan merfuan; İbni Ebi Asım es-Sunne(1/202) İbni Kesir Tefsiri (4/16) el-Bidaye ve'n-Nihaye (1/157) Taberi (1290) Şevkani Fethul Kadir (4/406) Suyuti Durrül Mensur (7/104) İbni Ömer r.a.'dan merfuan; Deylemi (3264) Keşful Hafa (1/518) Siyretul Halebiye (1/419)

80 Saffat 102

81 Fetih 27

İbni Abbas Radıyallahu anhuma.; "Bütün peygamberlerin rüyaları vahiydir" demiştir.[82] Aynısını Katade[83], Ubeyd Bin Umeyr[84], Enes[85], Muaz bin Cebel[86] İbni İshak[87], Ahmed Bin Hanbel[88] ve İmam Şafii de söylemiştir.[89]

Kur'an dışındaki vahyi Cebrail A.s.'ın getirmiş olması da şart değildir.

Diğer bir hadisi şerifte; "Salih rüya Allah'tan, kötü rüya ise şeytandandır" buyrulmuştur.[90] Peygamberler dışındakilerin rüyaları şeytanın müdahalesinden korunmuş değildir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem dışında kimseye şeytanın teslimi vaki olmamıştır.

Ancak, sahabeler rüyalarını anlattıklarında, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tasdikinden geçmesi suretiyle

---

82 sahihtir. Hakim (2/468, 4/438) Taberi Tefsiri (12/15) Tirmizi (3689) Taberani (12/6) Mecmauz Zevaid (7/176) İbni Hacer "sahih" kaydıyla; Fethul Bari (13/483) İbni Ebi Asım es-Sünne (1/202) İbni Kesir Tefsiri (2/469) İbni Hacer ve Busayri; "ravileri güvenilirdir" kaydıyla İbni Muni'den naklen; İthaf (6740) Metalibul Aliye (2824) Suyuti Durrül Mensur (4/498)

83 Taberi Tefsiri (23/78) Şevkani Fethul Kadir (4/403) Ebu Cafer en-Nehhas Meaniyul Kur'an (3/283)

84 Buhari (1/64, 293) Beyhaki (1/122) Humeydi (1/224) Taberi (23/78) İbni Kesir (4/15) Müsedded'den naklen; Busayri İthaf (6739)

85 Fethul Bari (1/239)

86 sahih isnad ile Ahmed (5/233) İbni Ebi Asım es-Sünne (1/202) Fethul Bari (6/323) Tuhfetul Ahvezi (10/121) İbni Kesir Camiul Mesanid (11/479-80)

87 Kurtubi (15/102)

88 Zadul Mead (3/37)

89 Şafii el-Ümm (5/127) Beyhaki (8/154) et-Temhid (6/393)

90 Müslim (rüya 3) bkz. Buhari (bedül halk 11, tıb 39, tabir 3,4) Muvatta (ruya 4)

amel edilmiş, üzerine hüküm bina edilmiştir. Mesela ezan uygulaması sahabelerin rüyasının Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tarafından onaylanması ise uygulamaya girmiş[91], Rasulullah, Tufeyl bin Sehbera'nın rüyası üzerine ashabına uyarıda bulunmuş[92], Ensar'dan birinin rüyası üzerine namazlardan sonraki tesbihatın sayısını indirmiş[93], sahabelerin rüyasıyla Kadir gecesini tesbit etmiş[94], Abdullah Bin Selam'ın rüyası üzerine onu cennetle müjdelemiştir.[95]

### Bidatçiler Hadis Ehlini Kötülerler!

Bakıyye dedi ki: "el-Evzaî bana şöyle dedi: "Ey Ebu Yuhmid! Peygamberlerinin hadisine buğz eden bir topluluk hakkında ne dersin?"

"Kötü bir topluluktur" dedim. Dedi ki:

"Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den bidatine aykırı bir hadis nakledilince hadise buğz etmeyen hiçbir bidat sahibi yoktur."

Ahmed b. Sinan el-Kattan dedi ki: "Dünyada hadis ehline buğz etmeyen hiçbir bidatçi yoktur. Kişi bir bidat çıkardığı zaman hadisin halâveti (tadı) onun kalbinden çıkarılır."

---

[91] Ebu Davud (421, 430) Tirmizi (174) İbni Mace (706-7) Ahmed (10880-82) Darimi (1163)
[92] sahih isnad ile; İbni Mace (2118) Ahmed (19773) Darimi (2583) Beyhaki Delail (7/22)
[93] Nesai (3/76)
[94] Buhari (tabir 8) Müslim (sıyam, 205-208) Muvatta (itikaf 14)
[95] Müslim (fadailus sahabe 148) Buhari (menakıbul ensar 19)

Ebu Nasr b. Sellam el-Fakih dedi ki: "Sapıklara en ağır gelen ve onların en çok buğz ettikleri şey; hadisi ve onun isnadı ile rivayetini dinlemektir."

Ebu İsmail Muhammed b. İsmail et-Tirmizi dedi ki: "Ben ve Ahmed b. el-Hasen et-Tirmizi, Ebu Abdullah Ahmed b. Hanbel'in yanında idik. Ahmed b. el-Hasen ona dedi ki:

"Ey Ebu Abdullah! İbn Ebi Kuteyle'nin Mekke'de hadis ashabı hakkında:

"Hadis ashabı kötü bir topluluktur" dediği söyleniyor." Bunun üzerine Ebu Abdullah elbisesini toplayarak kalktı ve

"Zındık! Zındık! Zındık!" diyerek evine girdi."[96]

[96] Bu rivayetler Hatib el-Bağdadî'nin Şerafu Ashabi'l-Hadis kitabından nakledilmiştir. Bu kitabın Ebu Abdurrahman Mahmud tarafından yapılan ihtisar ve Tehzib'i, Allah'ın tevfiki ile tarafımdan terceme edilmiştir. (Ebu Muaz)

## 5- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Kur'an'ı Açıklama Görev ve Yetkisinin Verildiğini Gösteren Ayetler;

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلاَّ بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ

"**Biz, her peygamberi mutlaka kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (emrolundukları şeyleri) açıklasınlar**."(İbrahim 4)

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"**Sana bu Zikri indirdik ki, kendilerine indirileni insanlara açıklayasın ve ta ki onlar da düşünüp öğüt alsınlar**."(Nahl 44)

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُواْ تَعْلَمُونَ

"**Nitekim size içinizden bir peygamber gönderdik, size ayetlerimizi okuyor, sizi (günahlardan) temizliyor, size Kitab'ı ve hikmeti öğretiyor, size bilmediğiniz şeyleri de öğretiyor**."(Bakara 151)

Daha önce belirttiğimiz gibi, bu ayetlerde geçen "açıklama" ve "hikmet" Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetidir. Allah'ın Kur'an'ı koruduğu gibi, sünneti korumayacağını iddia etmek iman eden bir kimsenin tavrı olamaz.

إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللّهُ

**"Şüphesiz ki Biz, bu Kitab'ı sana hak ile indirdik ki, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği şekilde hüküm veresin!..**"(Nisa 105)

Bu ayette Allah'ın, rasulüne hüküm verme yetkisi verdiği apaçık ifade buyruluyor. "Allah'ın sana gösterdiği şekilde" ifadesi de Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vahiyle hareket ettiğini göstermektedir.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ

"**Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et!**.."(Maide 67)

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلاَّ لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُواْ فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

"**Biz sana Kitab'ı indirdik ki, hakkında ayrılığa düştükleri şeyi onlara açıklayasın ve inanan bir kavim için, (o Kitap) yol gösterici ve rahmet olsun**."(Nahl 64)

Bu ayet, ayrılığa düşülen hususlarda başvurulacak mercinin Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in açıklaması yani sünnet olduğunu vurguluyor.

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ

**"(Ey Muhammed!) Onu tekrarlamak için (henüz Cebrail sana vahyi bitirmeden) dilini depretme. Onu (senin kalbine) toplamak ve sana okutmak bize düşer. Sana Kur'anı okuduğumuz zaman onun okunuşunu takip et. Sonra onu açıklamak da bize düşer."**(Kıyame 16-19)

Allah Azze ve Celle, "sonra onu açıklamak bize düşer" buyurmakla, bu açıklamanın Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kalbine kendisi tarafından koyulacağını belirtiyor ki, bu da sünnetin vahiy olduğuna delildir.

İbni Abbas r.a. der ki; "Yüce Allah, Kur'anı senin kalbinde toplamak bize aittir ayetiyle; "sükut et ve dinle" diye emretti. Sonra onu açıklamak da bize aittir ayetiyle de; "onu senin lisanınla açıklamak bize aittir" diye buyurdu."[97]

وَأَنزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ

"...**Allah sana Kitab'ı ve hikmeti indirmiş ve sana bilmediklerini öğretmiştir**..."(Nisa 113)

Allah Teala'nın vaad ettiği bu beyanı, hem bazı ayetlerin ileride inecek bazı ayetlerle daha da açılacağı, hem de izaha muhtac bazı ayetlerin yine kendisinin vahyi ve öğretmesi ile Rasulü tarafından açıklanacağını bildiriyor.[98]

Bazı sünnet inkarcılarına göre mücmel ayet yoktur. Onun ayetleri mufassaldır. Yani manaları açıktır. Onlar Kur'an'da mücmel ayet bulunduğunu söylemeyi bir örtülü

---

[97] Buhari (tefsiru sure 75, 2 fadailul Kur'an 28)
[98] Bkz.: Taberi (29/190-191)

şirk sayarken acaba Peygamberleri de örtülü şirkin aleti olarak mı görüyorlar?!.

“**Allah'ın emirlerini) onlara iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik. Artık Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Çünkü O, güç ve hikmet sahibidir.**” (İbrahim 4)

Hem de Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem bu açıklamaları örtülü değil açıkça yapmıştır. Onun (Kuran’ın) her manası açık olsaydı. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in yaptığı hasılı tahsil veya (Haşa) abes olacaktı!!!

Abdullah radıyallahu anh diyor ki: “Cibril Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem’e Kuranı indirdiğinde onu baygınlık tutar, vahyi onun kalbine bırakırdı. O da onu görür, hıfzeder ve okurdu. Sünnetlere gelince, Cibril bunu ona şifahen öğretirdi.”[99]

[99] Mervezi es-Sunne (no:98)

## 6- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Hakemliğini ve Verdiği Hükümlerin Kabulünü Öngören Ayetler;

فَلاَ وَرَبِّكَ لاَ يُؤْمِنُونَ حَتَّىَ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لاَ يَجِدُواْ فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسْلِيمًا

**"Hayır, Rabbın hakkı için onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da senin verdiğin hükme karşı içlerinde bir burukluk duymadan tam anlamıyla teslim olmadıkça iman etmiş olamazlar**."(Nisa 65)

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا

**"Allah ve Rasulü bir işte hüküm verdiği zaman, artık inanmış bir kadın ve erkeğe, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Kim Allah'a ve Rasulüne karşı gelirse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur**."(Ahzab 36)

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

**"Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Rasulüne çağrıldıkları zaman inananların sözü ancak; "işittik ve itaat ettik" demeleridir. Ve işte kurtuluşa erenler de onlardır**."(Nur 51)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَطِيعُواْ اللّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَأُوْلِي الأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلاً

**"Herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz – eğer gerçekten Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız – onu Allah'a ve Rasulüne götürün. İşte bu, daha iyi ve sonuç bakımından daha güzeldir.**"(Nisa 59)

Hükmü Allah'a götürmek; Kur'an'a başvurmak, Rasulüne götürmek ise; Sünnet'e başvurmak demektir.

İmran Bin Husayn radıyallahu anhuma'nın bulunduğu bir meclisde adamın biri;

"Kur'an'da olandan başkasından bahsetmeyin" deyince İmran radıyallahu anh;

"Sen akılsız bir adamsın! Öğle namazının dört rekat olduğunu, onda kıraatin açıktan olamayacağını, Allah'ın Kitab'ında gördün mü?" sonra zekat ve benzeri hükümleri sıraladı ve şöyle ilave etti;

"Bütün bunları Allah'ın Kitab'ında açıklanmış olarak buluyor musun? Kitabullah bunları mübhem bırakmış, sünnet de açıklamıştır."[100]

Esedoğullarından (Ümmü Yakub adlı) bir kadın İbni Mesud Radıyallahu anh'e geldi ve dedi ki; "Senin saç ekleyene ve ekletene lanet edilmiştir dediğini duydum. Öyle mi?"

---

[100] İbni Abdilberr Cami (2/234) Şatıbi Muvafakat (4/19) Hakim (1/109) Hatib el-Fakih (1/77) el-Kifaye (s.38)

"Evet"

"Ben Kur'anın iki kapağı arasında böyle bir şey bulamadım!"

"Eğer iyi baksaydın bulurdun." Dedi ve bir Mushaf getirtip "**Rasul size neyi verdiyse onu alın ve neyden sakındırdıysa ondan sakının**"(Haşr 7) ayetini okudu. Kadın dedi ki;

"Bunu böyle düşünmemiştim. Fakat senin hanımın bile saç ekletiyordur."

"Ey kadın! Onu çağır da kontrol et." Bunun üzerine kadın onu kontrol etti fakat bir şey bulamadı. İbni Mesud Radıyallahu anh;

"Bir şey buldun mu?" dedi. Kadın;

"Hayır" dedi. İbni Mesud Radıyallahu anh dedi ki;

"Eğer sen onda böyle bir şey görseydin onunla alakam kalmazdı."[101]

Ebu Bekr radıyallahu anh'ın rivayet ettiği merfu hadisi şerifte buyruluyor ki; "Benim adıma bilerek yalan uyduran veya emrettiğim bir hususu reddeden kimse cehennemde kalacağı yere hazırlansın!"[102]

---

[101] Buhari (7/64, 6/58) Müslim (libas 120) Ebu Davud (4169) Tirmizi (1987)

[102] Mervezi Müsnedu Ebi Bekr (69) İbni Adiy Kamil (1/21) Camius Sağir (8993) Feyzul Kadir (6/214) Mecmauz Zevaid (1/142) Mecmaul Bahreyn (1/26) Kenz (10/234)

## 7- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Helal ve Haram Koyma Yetkisi Veren Ayetler;

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ
وَالإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ
عَلَيْهِمُ الْخَبَآئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالأَغْلاَلَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ
آمَنُواْ بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُواْ النُّورَ الَّذِيَ أُنزِلَ مَعَهُ أُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"**Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o Elçi'ye, o ümmi peygamber'e uyarlar. O peygamber ki, kendilerine iyiliği emreder, kendilerini kötülükten men eder; onlara güzel şeyleri helal, çirkin şeyleri haram kılar, üzerlerindeki ağırlıkları, sırtlarındaki zincirleri kaldırıp atar. Ona inanan, destekleyerek ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla beraber indirilen nura uyanlar, işte onlar felaha erenlerdir."**(A'raf 157)

Allah Azze ve Celle, bir önceki ayette zikrettiği "rahmetine dahil edeceği kimseler"in takva sahibi, zekatlarını veren ve Ayetlerine iman eden kimseler olduklarını beyandan sonra bu şekilde vasıflıyor. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmeyi, onun emir ve yasaklarına uymayı, onun belirlediği helal ve haram hükümlerine riayet etmeyi, ona destek olup saygı göstermeyi, Kur'an'a ve şeriata uymayı bu rahmete dahil olmak için şart koşuyor. Şu ayette de böyle yapılmadığı takdirde başa gelecek akibet ile tehdit ediyor;

قَاتِلُواْ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَلاَ بِالْيَوْمِ الآخِرِ وَلاَ يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّهُ وَرَسُولُهُ وَلاَ يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُواْ الْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

**“Kendilerine kitap verilenlerden Allah’a ve Ahiret gününe inanmayan, Allah’ın ve Rasulünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verecekleri zamana kadar savaşın**.”(Tevbe 29)

Talha Bin Nudayle r.a.’ın rivayet ettiği hadisi şerifte de; “Allah Azze ve Celle sizin aranızda, emrolunmadığım halde ihdas ettiğim bir sünnetten dolayı bana soru sormayacaktır.”[103] Buyrulmuştur.

İmam Şafii, el-Ümm adlı eserinin, “Cimaul İlm” bölümünde, sünnetin fonksiyonunu iyi bilmeyen, onu zanni delil kabul eden, hatta inkar eden bir sözcü ile yaptığı münakaşayı nakleder. Oldukça uzun süren bu tartışmanın özeti şöyledir;

**Muarız**; “**Biz sana bu kitabı her şeyin açıklaması olarak indirdik**” ayeti her şeyin Kur’anda açıklandığını bildiriyor. Kur’anın bir kelimesini bile inkar eden kafir olur. Öyleyse neye dayanarak, herhangi bir emir hakkında; “burada bu farz manasınadır”, “burada hassdır”, “burada falan şeye delalet verdır” diye farklı hükümler ortaya çıkarılıyor? Sonra hadis ravileri hakkında zaman zaman

[103] Sahihtir. İbni Kani Mucemus Sahabe (2/287, 3/159) İbni Ebi Asım el-Âhadu vel-Mesani (5/202) el-İsabe (3/535, 5/116) Mecmauz Zevaid (4/100 Taberani’den) İbni Kesir Camiul Mesanid (6/533, 8/528) Huseyni el-Beyan vet-Tarif (2/295) Zadul Mead (5/463) İbni Nasr Reddül Vafir (s.4-6) Kenzul Ummal (38026) Suyuti Miftahul Cenne (s.16)

“falanca hata etti” dersiniz. Şu halde biz de hadislerden bazısını kabul etmesek ne lazım gelir?”

**İmam Şafii**, önce Hikmet’in sünnet manasına geldiğini ispatlar ve der ki; “Allah’ın Kitabının ve ahkamının dili olan Arapçayı bilmek, kişiyi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’den gelen haberleri de kabule sevk eder. Öyleyse bu bilgi de, ümmete nakledilen haberlerle ulaşacaktır. Dolayısıyla o haberleri kabul etmek gerekir.

Allah Teala Nisa suresi 65. ayetinde Rasulüne ittiba ve onun hükmüne teslimiyet gösterilmesini emretmiş, Nisa suresi 80. ayetinde Rasul’e itaat edenin Allah’a itaat etmiş olduğunu bildirmiştir. Demek ki Allah’ın hükmünü bildiren Kitap’tan ayrı olarak, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e vahyedilen hüküm de vardır.

Haşr suresi 7. ayeti, Rasul’ün emir ve nehyine sarılmamızı istiyor. Peki bu farz bize olduğu gibi bizden önce yaşamış olanlara ve bizden sonra yaşayacaklara da şamil değil midir? Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’i görmeyenlerin bu farzlara ulaşmalarının, ondan nakledilecek haberlerden başka yolu var mıdır?”

Daha sonra İmam Şafii, Kur’an’da bulunan bazı umumi hükümlerden, husus kasdedildiğini, bunun ise ancak sünnetin tahsisi ile olduğunu anlatır. (namaz umumi emrinden hayızlı kadınların hariç tutulması, zekat hükmüne sadece bazı malların tabi tutulması, vasiyet hükmünün feraiz ayetleriyle nesh edilmesi, miras ayetlerinin bütün anne, baba ve çocuklara şamil olduğu halde, kafir olanların miras harici bırakılması gibi istisnaların sünnet ile yapılmasını buna misal verir.)

**Muarız**; “Haklısın şimdiye kadar ki iddialarımın hatalı olduğunu kabul ediyorum. Bazıları da Kitab’da beyan

olması halinde hadisi kabul etmiyorlar. Namaz emrini sadece bir rekat kılmakla yerine getireceğini düşünüyor. Ne namaz vakitleri, ne de rekat sayıları söz konusu değil. Fakat neyse, bunlardaki tutarsızlığı anladım. Peki zanni delil (sünnet) ile kat'i bir haramın nasıl olup da mübah kılındığını bana izah edebilir misin?"

**İmam Şafii**; "Elbette. Bak şu yanında duran adamın kanı ve malı dokunulmaz değil mi? İki şahit dese ki; "Bu kişi falancayı öldürdü ve elindeki malını aldı ve işte yanındaki mal da gaspettiği maldır." Bu durumda ne yaparsın?"

**Muarız**; "Kısas olarak onun öldürülmesine hükmeder, malı da asıl sahibinin varislerine dağıtırm."

**İmam Şafii**; "Peki bu şahitlerin yalan söyleme veya yanılma ihtimali var mıdır?"

**Muarız**; "Tabii ki."

**İmam Şafii**; "Peki, kesinlikle dokunulmaz olan can ve malı nasıl oldu da kesin olmayan, iki şahidin şehadeti ile mübah kıldın?"

**Muarız**; "Mübah kıldım, çünkü şahitliği kabul etme emri var."

**İmam Şafii**; "Peki Kur'an'da katil işi hakkında şahitliğin kabulünü nass olarak bulyor musun?"

**Muarız**; "Hayır, lakin Allah'ın ancak mefhum ile emretmesinden istidlal ederek bunu çıkarıyorum."

**İmam Şafii**; "Şahitlerin hakiki hallerine yalnız Allah Teala vakıf olduğu halde, zahire göre onları kabul durumunda isen, bil ki, biz hadis nakleden kimseden ondan

daha fazlasını (Zabt, hıfz, adalet, tek kalmama gibi şartları) istiyoruz."

Böylece İmam Şafii radıyallahu anh, kuvvetli bir istidlal ile muarızını ikna eder.[104]

[104] İmam Şafii el-Ümm (7/250-252) Bkz.: Ebu Zehra, İmam Şafii (tercemesi, s.206 v.d.)

## 8- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e İtaati Emreden Ayetler;

مَّنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللّهَ وَمَن تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

"**Kim Peygambere itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur.**"(Nisa 80)

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا

"**Peygamber size ne verdiyse onu alın, size neyi yasakladıysa ondan da sakının.**"(Haşr 7)

قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ قُلْ أَطِيعُواْ اللّهَ وَالرَّسُولَ فإِن تَوَلَّوْاْ فَإِنَّ اللّهَ لاَ يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

"**De ki; "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çok merhametli ve bağışlayıcıdır. De ki; "Allah'a ve peygambere itaat edin! Eğer dönerlerse muhakkak ki Allah kafirleri sevmez**."(Al-i İmran 31-32)

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e ittiba olunmadan ve emirlerine boyun eğilmeden Allah sevgisi gerçekleşmez. Söz, davranış, ahlak ve tavırlarında Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e muhalefet edenler, Allah'ın gazabına ve kahrına uğrayanlardan sayılır. Allah'a ve Rasulüne itaat edip, söz ve davranışlarında peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e tabi olan, ahlak ve adabda O'na uyanlar ise Allah'ın kendilerine nimet verdiği kimselerdendirler.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلاَّ لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُواْ أَنفُسَهُمْ
جَآؤُوكَ فَاسْتَغْفَرُواْ اللّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُواْ اللّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا

“**Biz hiçbir peygamberi Allah’ın izniyle itaat edilmekten başka bir amaçla göndermedik**.”(Nisa 64)

وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

“**Hem Allah’a ve Peygamber’e itaat edin! Umulur ki merhamet edilirsiniz.”**(Al-i İmran 132)

تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

**“…Kim Allah’a ve Rasulüne itaat ederse (Allah) onu altlarından nehirler akan cennetlere koyar; orada ebedi olarak kalıcıdırlar. İşte büyük kurtuluş budur.”**(Nisa 13)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْاْ إِلَى مَا أَنزَلَ اللّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ
عَنكَ صُدُودًا

**“Onlara; “Allah’ın indirdiğine ve (Muhakeme olmak üzere) peygambere gelin!” denildiği zaman, münafıkların senden (tam) bir çevriliş ile yüz çevirdiğini görürsün.”**(Nisa 61)

Görüldüğü üzere Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e itaat, müminlerin, yüzçevirmek ise münafıkların özelliğidir.

وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

**"Kim Allah'a ve Rasul'e itaat ederse işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddıklar, şehidler ve Salih kimselerle beraberdirler. İşte onlar, ne güzel arkadaştırlar."**(Nisa 69)

وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَاحْذَرُواْ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُواْ أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلاَغُ الْمُبِينُ

**"Allah'a itaat edin, peygambere de itaat edin ve (ona muhalefetten) sakının! Buna rağmen yüz çevirirseniz, artık bilin ki, Rasulümüze düşen ancak apaçık bir tebliğdir."**(Maide 92)

وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

**"...Eğer gerçek mü'minler iseniz, Allah'a ve Rasulüne itaat edin!"**(Enfal 1)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ

**"Ey iman edenler! Allah'a ve Rasulüne itaat edin ve siz işitip durduğunuz halde ondan yüz çevirmeyin!"**(Enfal 20)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اسْتَجِيبُواْ لِلّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُم لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

**“Ey iman edenler! (peygamber) size hayat verecek şeylere sizi davet ettiği zaman Allah’a ve Rasul’e icabet edin!..”**(Enfal 24)

وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ

**“Allah’a ve Rasulüne itaat edin!..”**(Enfal 46)

يَحْلِفُونَ بِاللّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُواْ مُؤْمِنِينَ

**“(Münafıklar) sizi hoşnud etmek için size Allah’ın üzerine yemin ederler. Eğer mü’min kimseler iseler, kendisini razı etmelerine Allah ve Rasulü daha layıktır.”**(Tevbe 62)

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلاَةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللّهَ وَرَسُولَهُ أُوْلَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّهُ إِنَّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

**“Mü’min erkekler ve mü’min kadınlar ise birbirlerinin dost ve yardımcılarıdırlar. İyiliği emreder, kötülükten yasaklarlar, namazı hakkıyla eda ederler, zekatı verirler, Allah’a ve Rasulüne itaat ederler. İşte onlar Allah’ın kendilerine merhamet edeceği kimselerdir. Şüphesiz ki Allah, Azizdir, Hakimdir.”**(Tevbe 72)

Allah’ın rahmetine nail olacak olan müminlerin vasıfları sayılmıştır. Şu ayetler de bunlarla beraber, güzel ve kötü akibete ulaşacak kimselerin özelliklerini ifade ediyor;

لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاء وَلاَ عَلَى الْمَرْضَى وَلاَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُواْ لِلّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِن سَبِيلٍ

**"Allah'a ve Rasulüne sadık kaldıkları takdirde zayıflara da, hastalara da, sarf edecek bir şey bulamayanlara da bir günah yoktur…"**(Tevbe 91)

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

**"Her kim Allah'a ve Rasulüne itaat eder ve Allah'tan korkar ve Ondan sakınırsa, işte onlar gerçekten kazanan kimselerdir."**(Nur 52)

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا

**"De ki; Allah'a itaat edin, Peygambere de itaat edin! Eğer yüz çevirirseniz, artık Ona düşen, ancak kendisine yüklenen (tebliğ) dir. Size düşen de size yüklenen (itaat)dir. Eğer ona itaat ederseniz hidayete erersiniz…"**(Nur 54)

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

**"Namazı hakkıyla eda edin, zekatı verin ve peygambere itaat edin ki, merhamet olunasınız."**(Nur 56)

وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

**"Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin."**(Ahzab 33)

فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

**"Namazı kılın, zekâtı verin Allah'a ve Resûlüne itaat edin."**(Mücadele 13)

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا

**"Şüphesiz ki Allah kafirlere la'net etmiş ve onlar için alevli bir ateş hazırlamıştır. Orada ebedi olarak kalıcıdırlar. (o gün kendilerine) ne bir dost, ne bir yardımcı bulacaklardır. O gün yüzleri ateş içinde çevrilirken; "Eyvah bize! Keşke Allah'a itaat etseydik, peygambere de itaat etseydik!" diyeceklerdir."**(Ahzab 64-66)

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

**"...Ve kim Allah'a ve Rasulüne itaat ederse o takdirde gerçekten büyük bir kurtuluşa ermiş olur."**(Ahzab 71)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

**"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin! Peygambere de itaat edin! Ta ki amellerinizi boşa çıkarmayın!"**(Muhammed 33)

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَن
يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ
عَذَابًا أَلِيمًا لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ

**“Ve kim Allah’a ve Rasulüne itaat ederse, (Allah) onu altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar. Kim de yüz çevirirse onu elemli bir azab ile cezalandırır. And olsun ki, o ağacın altında sana biat ederlerken Allah o mü’minlerden razı olmuştur.”**(Fetih 17-18)

وَإِن تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

**“Eğer Allah’a ve Rasulüne itaat ederseniz (Allah) amellerinizden hiçbir şey eksiltmez.”**(Hucurat 14)

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

**“Hem Allah’a itaat edin, peygambere de itaat edin! Buna rağmen yüz çevirirseniz, artık Rasulümüze düşen ancak apaçık bir tebliğdir.”**(Tegabun 12)

Hiç şüphesiz bu ayetlerde sözü edilen itaat sadece Yüce Allah’ın O’na indirdiği Kur’an emirlerine itaat değildir. Çünkü bu durumda Kur’an’ın pek çok yerinde peygambere itaatin, Allah’a itaatle birlikte zikredilmesinin bir anlamı kalmazdı. Bu sebeble, **hadisler de sıradan bir insan sözü değil, Yüce Allah’ın emri ile kendisine itaatle emrolunduğumuz bir zatın sözleridir.**

Nitekim Kur’an’ın ilk muhatapları olan ashab da bunu böyle anlamış ve peygamber efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’in bütün emirlerini titizlikle uygulamaya, bilmedikleri

her hususu Ondan sorup öğrenmeye çalışmışlardır. Hatta Ubade radıyallahu anh'ın rivayetine göre; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy geldiği esnada başını eğer, sahabeler de kendilerine vahiy gelmediği halde Efendimize ittiba için başlarını eğerlerdi.[105]

İbnül Müseyyeb radıyallahu anh, fecrin doğuşundan sonra namaz kılmaya devam eden birini gördü ve onu uyardı. Adam;

"Ey Ebu Muhammed! Namaz kıldım diye Allah bana azab eder mi?" diye aklınca haklı bir gerekçe zikretti. İbnül Müseyyeb;

"Hayır, fakat Allah sana Sünnet'e aykırı hareket ettiğin için azab eder." Dedi.[106] Benzeri İbni Abbas r.a.'dan da rivayet edilmiştir.[107]

---

[105] Müslim (2335) Begavi Şerhus Sünne (13/322) Taberi Tefsiri (4/198) Şa'rani Bedrul Münir (1715)
[106] Darimi (mukaddime, 39) Abdurrezzak (3/52) Beyhaki (2/466) Hatib el-Fakih (1/147)
[107] İbni Abdilberr Cami (s.559) Şatıbi Muvafakat (4/18)

## 9- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e İsyan Etmeyi ve O'na Her Türlü Eziyeti Yasaklayan Ayetler;

وَمَن يَعْصِ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ

**"Kim Allah'a ve O'nun Rasulüne karşı gelir ve O'nun sınırlarını aşarsa, Allah onu ebedi kalacağı ateşe sokar. Onun için alçaltıcı bir azab vardır."**(Nisa 14)

Bu akibet ancak kafirlere vaad edilen bir akibettir.

وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءتْ مَصِيرًا

**"Kim de kendisine doğru yol belli olduktan sonra Peygambere karşı gelir ve mü'minlerin yolundan başka bir yola uyarsa, onu döndüğü yolda bırakırız ve Cehennem'e sokarız. Ne kötü bir gidiş yeridir orası!"**(Nisa 115)

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَمَن يُشَاقِقِ اللّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

**"Bu böyledir. Çünkü onlar Allah ve Rasulüne karşı çıktılar. Allah ve Rasulüne de kim karşı çıkarsa muhakkak ki Allah'ın cezası çetin olur."**(Enfal 13)

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَعَصَوُاْ الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الأَرْضُ وَلاَ يَكْتُمُونَ اللّهَ حَدِيثًا

**“İnkar edip Peygambere isyan edenler, o gün kendilerinin yerle bir edilmesini isterler. (onlar) Allah’tan hiçbir sözü de gizleyemezler.”**(Nisa 42)

مَّنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللّهَ وَمَن تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

**“Kim peygambere itaat ederse, Muhakkak Allah’a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse zaten seni onlara muhafız göndermedik.”**(Nisa 80)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ تَخُونُواْ اللّهَ وَالرَّسُولَ

**“Ey iman edenler! Allah’a ve Rasulüne ihanet etmeyin!..”**(Enfal 27)

أَلَمْ يَعْلَمُواْ أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ

**“Şunu gerçekten bilmediler mi ki; kim Allah’a ve Rasulüne karşı gelirse, artık şüphesiz onun için, içinde ebedi olarak kalıcı olduğu Cehennem ateşi vardır. İşte büyük rezillik budur.”**(Tevbe 63)

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُواْ عَن رَّسُولِ اللّهِ وَلاَ يَرْغَبُواْ بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ

**“Medine halkının ve çevresindeki bedevilerin, Allah’ın Rasulünden geri kalmaları ve onun canından (önce) kendi canlarını düşünmeleri (doğru) olmaz…”**(Tevbe 120)

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُم مِّن بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا
أُوْلَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم
مُّعْرِضُونَ وَإِن يَكُن لَّهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا
أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُوْلَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

**“(Münafıklar;) “Allah’a ve Peygamber’e itaat ettik!” diyorlar. Sonra da içlerinden bir taife bunun ardından yüz çeviriyor. İşte bunlar mü’min kimseler değildirler. Aralarında hüküm vermesi için Allah’a ve Rasulüne çağırıldıkları zaman bir de bakarsın ki, onlardan bir taife yüz çeviricidirler. Eğer hak, kendi lehlerine olursa, ona itaat eden kimseler olarak gelirler. Kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa (Onun peygamberliğinden) şüphe mi ettiler? Yahut Allah’ın ve Rasulünün kendilerine haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır! İşte onlar zalimlerin ta kendileridir!”**(Nur 47-50)

لَا تَجْعَلُوا دُعَاء الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاء بَعْضِكُم بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

**“(Ey mü’minler!) Peygamberin çağırmasını kendi aranızda herhangi birinizin diğerini çağırması gibi tutmayın! Allah içinizden birbirinin arkasına gizlenerek azar azar sıvışıp gidenleri muhakkak biliyor. O’nun emrine muhalif hareket edenler, artık başlarına bir bela**

**gelmesinden veya elemli bir azaba uğramalarından sakınsınlar!"**(Nur 63)

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ

**"Şüphesiz ki inkar edip Allah yolundan men edenler ve kendilerine hidayet belli olduktan sonra Peygamber'e karşı gelenler, elbette Allah'a hiçbir zarar veremezler. Çünkü Allah, onların amellerini boşa çıkaracaktır."**(Muhammed 32)

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

**"Şüphesiz ki, sana biat edenler, ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli, onların ellerinin üzerindedir. Artık kim (biatını) bozarsa, o takdirde ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah'a hakkında söz verdiği şeyi yerine getirirse, bunun üzerine (Allah) ona yakında büyük bir mükafat verecektir."**(Fetih 10)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ أُوْلَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

**“Ey iman edenler! Allah’ın ve Rasulünün önüne geçmeyin! Ve Allah’tan sakının! Şüphesiz ki Allah işitendir, bilendir. Ey iman edenler! Seslerinizi peygamberin sesinin üstüne çıkarmayın! Birbirinize bağırmanız gibi O’na sözü öyle yüksek sesle söylemeyin! Yoksa siz farkında bile olmadan amelleriniz boşa gider! Doğrusu, Allah Rasulünün huzurunda seslerini kısanlar var ya, işte onlar öyle kimselerdir ki, Allah onların kalplerini takva için imtihan etmiştir. Onlar için bir mağfiret ve büyük bir mükafat vardır.”**(Hucurat 1-3)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

**“Ey iman edenler! Birbirinizle gizli konuşacağınız zaman, o takdirde günah, düşmanlık ve peygamber’e isyan hakkında gizlice konuşmayın, fakat iyilik ve takva hakkında sessizce konuşun ve huzuruna toplanacağınız Allah’tan korkun!”**(Mücadele 9)

وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

**“...O halde kim Allah’a ve Rasulüne isyan ederse, artık şüphesiz ki ona Cehennem ateşi vardır (ve onlar) orada ebedi olarak kalıcıdırlar.”**(Cin 23)

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا
مُّهِينًا

**“Allah’a ve Rasulüne eziyet edenler (yok mu), Allah onlara dünyada ve ahirette lanet etmiş ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırlamıştır.”**(Ahzab 57)

Bu ayetler, sadece Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hayatta olduğu dönem için değil, kıyamete kadar O’na iman etme, O’nun sünnetine uyma ya da yüz çevirme hakkında da geçerlidir.

## 10- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e Saygıyı ve Sevgiyi Öngören Ayetler;

النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ

**"Peygamber, mü'minler için kendi canlarından ileridir. Onun eşleri de onların anneleridir."**(Ahzab 6)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

**"Şüphesiz ki Allah ve melekleri Peygamber'e salat etmekte (yani onun şerefini gözetmekte ve şanını yüceltmekte)dirler; o halde siz de ey iman edenler, ona salat edin, ona içtenlikle selam edin."**(Ahzab 56)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُوْلَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

**"Mü'minler ancak o kimselerdir ki, Allah'a ve peygamberine inanmışlardır. İctimai bir iş (görüşmek) üzere o (Allah'ın Rasulü) ile beraber oldukları zaman ondan izin almadan gitmezler. Senden izin alanlar, işte onlar, Allah ve Rasulüne inanan kimselerdir."**(Nur 62)

وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا

**“...Sizin için Allah’ın Rasulünü incitmeniz ve kendisinden sonra O’nun zevcelerini nikahlamanız ebediyen (caiz) olmaz. Çünkü bu, Allah katında pek büyük bir günahtır**.”(Ahzab 53)

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem’e itaati ve saygıyı emreden, O’na karşı gelmekten sakındıran bu ayetler, **bunların isteğe bağlı değil, zorunlu olduğunu** kesin olarak ortaya koymaktadır. Bu da elbette O’na inanmanın ve O’nu örnek bir insan olarak kabul etmenin tabii bir sonucudur.

“*Bu ayetler münafık ve kafirler içindir, mü’minleri ilgilendirmez*” demek; “*Mü’minler için peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e itaatsizliğin caiz olduğu*”nu söylemek demek olur ki, bu apaçık bir çelişkidir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e karşı gelmek ve O’na isyan etmek şöyle dursun, O’na eziyet ve saygısızlık edenleri bile, Allah Azze ve Celle yukarıdaki ayetlerde çok sert bir şekilde uyarmıştır.

## 11- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in İnsanlara Doğru Yolu Gösterdiğine Dair Ayetler;

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا

**"De ki: Allah'a itaat edin; Peygamber'e de itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz şunu bilin ki, Peygamber'in sorumluluğu kendisine yüklenen (tebliğ görevini yapmak), sizin sorumluluğunuz da size yüklenen (görevleri yerine getirmeniz)dir.Eğer Ona (Rasule) itaat ederseniz doğru yolu bulursunuz"**(Nur 54)

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَنْ نَّشَاء مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

**"İşte böylece sana da emrimizle Kur'an'ı vahyettik. Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola eriştirdiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz ki sen (sana uyanları) mutlaka doğru yola, göklerde ve yerde bulunan her şeyin sahibi Allah'ın yoluna götürürsün."**(Şura 52-53)

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

**"Şüphesiz ki sen onları doğru yola çağırıyorsun."**(Muminun 73)

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَاْ وَمَنِ اتَّبَعَنِي

**“De ki; “İşte benim yolum budur! (Ben sizi) bir basiret üzere Allah’a davet ediyorum; ben de, bana tabi olanlar da!..”**(Yusuf 108)

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

**“(Ey Rasulüm!) Öyle ise (sen) Allah’a tevekkül et! Çünkü sen apaçık hak üzerindesin!”**(Neml 79)

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا

**“Ey Peygamber! Şüphesiz ki biz seni bir şahid, bir müjdeci ve bir korkutucu olarak gönderdik. Ve Allah’a, O’nun izni ile (çağıran) bir davetçi ve nurlandıran bir kandil olarak gönderdik.”**(Ahzab 45-46)

يس وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

**“Ya, sin. Hikmetli Kur’an’a yemin olsun! Şüphesiz ki sen elbette peygamberlerdensin. Dosdoğru bir yol üzerindesin.”**(Yasin 1-4)

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ

**“Şayet o, bazı sözler uydurup Bize iftira etseydi, elbette onu sağ el ile yakalar, sonra da onun can**

**damarını keserdik. Sizden hiç kimse de buna mani olamazdı."**(Hâkka 44-47)

Anlatım yönünden bu sözün anlamı; Muhammed'in -salât ve selâm üzerine olsun- onlara ulaştırdığı konusunda doğru davrandığını göstermesidir. O kendisine vahyedilmeyen bazı sözler uydurmuş olsa, Allah O'nu geçen ayetlerin belirttiği biçimde yakalar ve belirtildiği şekilde öldürürdü. Bu gerçekleşmediğine göre, O'nun tebliğ konusunda doğru davrandığı kesindir.

Konunun açıklanması açısından mesele budur... Fakat açıklık getirmede oluşan hareketli sahne başka bir şey olup, açıklık getirme anlamının ötesinden geniş boyutlu bir çağrışım uyandırıyor. O çağrışımlar; hayat hareket içerdiği gibi korku ve ürkünçlükler de içeriyor. Bunların dışında doğrudan etkileme öğeleri, imalar ve vurgular da içeriyor...

Onda yer alan sağ el ile alınması, can damarının kesilmesi hareketi, insanı ürperten, içine korku salan canlı bir tasvir olmasının yanında; kim olursa olsun hiç kimseye, isterse Allah katında saygın, seçilmiş sevimle O Muhammed olsun, herhangi bir tolerans hakkı tanımayan bu meselenin ciddiyetini içerdiği gibi, Allah'ı sonsuz gücü ve O'nun karşısında insan yaratığının acz ve zayıflığını çağrıştıran bir anlamı da içeriyor. Tüm bunların ötesinde, korku ve ürkünçlük vurgusu yer alıyor.[108]

---

[108] Seyyid Kutub, Fizilâli'l-Kur'an, Dünya Yayınları (10/169)

## 12-Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Ashabını Öven Ayetler;

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ
وَالإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ
عَلَيْهِمُ الْخَبَآئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالأَغْلاَلَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ
آمَنُواْ بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُواْ النُّورَ الَّذِيَ أُنزِلَ مَعَهُ أُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

**"Onlar ki yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o Elçi'ye, o ümmi peygamber'e uyarlar. O peygamber ki, kendilerine iyiliği emreder, kendilerini kötülükten men eder; onlara güzel şeyleri helal, çirkin şeyleri haram kılar, üzerlerindeki ağırlıkları, sırtlarındaki zincirleri kaldırıp atar. Ona inanan, destekleyerek ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla beraber indirilen nura uyanlar, işte onlar felaha erenlerdir."**(A'raf 157)

كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ
وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

**"Siz insanlar için meydana çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliği emir, kötülüğü yasak edersiniz. Allah'a da inanırsınız. Eğer ehli kitap da iman etmiş olsaydı, elbet kendileri için hayırlı olurdu. İçlerinden iman edenler varsa da çoğu (hak dinden çıkmış) fasıklardır."**(Al-i İmran 110)

مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

**"Muhammed, Allah'ın Rasulüdür. Onun beraberinde bulunanlar, kafirlere karşı sert, kendi aralarında ise merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ekicilerin de hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelendirir. Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfat vâdetmiştir."**(Fetih 29)

İmam Kurtubi bu ayetin tefsirinde der ki; "ez-Zübeyr bin el-Avvam'ın soyundan gelen Ebu Urve ez-Zübeyrî şunu rivayet etmektedir: Malik bin Enes'in yanında idik. Rasûlullah (sav)'ın ashabının değerini küçümseyen bir adamdan sözettiler. İmam Malik Fetih 29. ayetini okudu. Sonra dedi ki:

"İnsanlar arasından kalbinde Rasûlullah (sav)'in ashabından birisine olsun bir kin bulunduğu halde sabahı eden bir kimseyi bu âyet çarpar." Bunu el-Hatib Ebu Bekr zikretmektedir.

Derim ki: Gerçekten de İmam Malik çok güzel söylemiş ve âyeti böyle tevil etmekte isabet etmiştir. Onlardan birisinin

değerini küçük gören yahut yaptığı rivayette birilerine dil uzatan bir kimse, alemlerin Rabbi olan Allah'ın buyruğunu reddetmiş, müslümanlann şeriatlerini iptal etmiş olur. Çünkü yüce Allah:

"**Muhammed Allah'ın Rasûlüdûr. Onunla birlikte olanlar kâfirlere karşı sert ve katıdırlar**" diye buyurmaktadır. Yine yüce Allah:

"**And olsun ki ağacın altında sana bey'at ederlerken, Allah müminlerden razı olmuştur.**" (Fetih, 18) diye buyurmuştur ki onlara övgüleri ihtiva eden, onların lehine doğrulukla ve kurtuluşa ermekle tanıklığı ihtiva eden daha bir çok âyet-i kerime vardır. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُم
مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

"**Müminler arasında Allah'a verdikleri sözde içtenlikle sebat gösteren nice yiğitler vardır.**" (Ahzab 23);

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ
وَرِضْوَانًا وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ
وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً
مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

**"Yurtlarından ve mallarından çıkartılıp uzaklaştırılmış olan ve Allah'ın lütuf ve rızasını isteyen, Allah'a ve peygamberine yardım eden fakir muhacirler içindir. İşte onlar sadıkların ta kendileridir. Onlardan evvel Medine'yi yurt edinip imana sahib olanlar ise... İşte onlar umduklarını bulanların ta kendileridir. Bunların arkasından gelenler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli, çok merhametlisin!"** (Haşr, 9-10)

Yüce Allah onların o zamanki hallerini ve sonunda işlerinin nereye varacağını bilmekle birlikte bu buyrukları indirmiştir...

...Ashabdan herhangi birisinin yalan söylediğini iddia eden bir kişi şeriatın dışına çıkmış olur. Kur'ân-ı Kerim'i reddetmiş, Rasûlullah (sav)'a dil uzatmış olur. Onlardan herhangi birisinin yalancı olduğu söylenecek olursa, ona dil uzatılmış, sövülmüş olur. Çünkü Allah'ı inkardan sonra, yalandan daha utanılacak, ondan daha ayıp ve ondan daha büyük bir iş yoktur. Rasûlullah (sav) ashabına dil uzatıp, onlara sövenleri lanetlemiştir. Onların en küçüklerini -ki aralarında küçük kimse olmaz- dahi yalanlayan bir kimse, Rasûlullah (sav)'in tanıklık ettiği ve ashabından birisine söven yahutta onun aleyhine söz söyleyip dil uzatan herkesin yakasından ayrılmaz bir ceza olarak tesbit ettiği Allah'ın lanetinin kapsamına girer.

Ömer b. Habib'den şöyle dediği rivayet edilmektedir: Harun er-Reşid'in meclisinde bulundum, Bir mesele söz konusu edildi, hazır bulunanlar o mesele hakkında tartışıp durdular, sesleri yükseldi. Aralarından birisi Ebu Hureyre'nin, Rasûlullah (sav)'dan rivayet ettiği bir hadisi delil gösterdi. Onlardan birisi hadisin merfu olduğunu belirtti, derken

karşılıklı iddialar ve tartışmalar artıp durdu. Nihayet onlardan birisi;

"Rasûlullah (sav)'ın böyle bir hadis söylediği kabul edilemez. Çünkü Ebu Hureyre yaptığı rivayetlerde İtham altındadır. Hatta onun yalan söylediğini açıkça bildirmişlerdir, dedi." Ben er-Reşid'in de bu kesime meylettiğini, onların sözlerini desteklediğini görünce şöyle dedim:

"Bu hadis Rasûlullah (sav)'dan sahih olarak gelmiştir. Ebu Hureyre de Peygamber (sav)'dan olsun, başkasından olsun yapmış olduğu bütün rivayetlerde doğru sözlüdür ve yaptığı nakiller sahihtir." Harun bana kızgın bir şekilde baktı. Ben de meclisten kalkıp evime gittim. Aradan fazla zaman geçmeden bana;

"Harun'un postacıbaşı kapıda" dediler. Yanıma girdi ve bana şöyle dedi;

"Müminlerin emirinin çağrısını öldürülecekmiş gibi kabul et ve gel. Hanutunu, kefenini de giyin." Ben de şöyle dedim:

"Allah'ım sen de biliyorsun ki ben Senin Peygamberinin sahabesini savundum ve Peygamberinin ashabına dil uzatılmasın diye Peygamberini yücelttim. Ondan gelecek zarardan Sen beni koru."

Altından bir tahtın üzerinde oturmuş olduğu halde Harun'un huzuruna alındım. Kollarını sıvamış, kılıcı elinde ve önünde de kafası uçurulacak kimseler için serilen deri de vardı. Beni görünce bana:

"Ey Ömer b. Habib dedi. Senin bana söylediğin şekilde şimdiye kadar hiçbir kimse bana karşı söz söylemiş ve savunmuş değildir." Ben:

"Ey müminlerin emiri dedim. Senin söylediğin ve uğrunda tartıştığın görüş Rasûlullah (sav)'ı ve onun getirdiklerini küçültücüdür. Çünkü eğer onun ashabı yalan söyleyen kimseler ise şeriat de batıl demektir. Farzlar, oruç, namaz, talak, nikah ve hadlere dair hükümlerin tümü reddolunur ve makbul olamaz." Harun kendisine geldi, düşündü, sonra da:

"Ey Ömer bin Habib bana hayat verdin, Allah da sana hayat versin", dedi ve bana on bin dirhem verilmesini emretti.

Derim ki: Ashabının tümü adaletlidir. Allah'ın gerçek veli kulları ve seçkinleridir. Peygamberlerden ve rasûllerden sonra bütün insanlar arasında seçtiği kimselerdir. Ehl-i sünnetin mezhebi ve bu ümmetin imamlarının bulunduğu cemaatin benimsediği kanaat budur. Kendilerine aldırış edilmeyen bir azınlık, ashabın durumunun diğerleri gibi olduğunu ve dolayısıyla onların adaletlerinin de araştırılması gerektiğini söylemiş ise de buna iltifat edilmez.

Onlardan kimisi işin başındaki durumları ile sonraki halleri arasında fark gözeterek şöyle demiştir: Onlar o vakit adalet sahibi idiler, fakat daha sonra durumları değişti. Aralarında savaşlar ve kan dökmeler ortaya çıktı. Dolayısıyla araştırmada bulunmak kaçınılmaz bir şeydir.

Ancak bu reddolunur, çünkü ashab-ı kiramın hayırlıları ve faziletlileri -Alî, Talha, Zübeyr ve diğerleri gibileri- yüce Allah'ın kendilerinden övgü ile söz edip, tezkiye ettiği, kendilerinden razı olup onları razı ettiği ve "bir mağfiret ve büyük bir mükafat" vaadetmiş olduğu kimseler bulunmaktadır. Özellikle Rasûlullah (sav)'ın verdiği haber gereğince cennetlik oldukları kesin olan "aşere-i mübeşşere" peygamberlerinden sonra peygamberlerinin bu hususu kendilerine haber vermesi ile birçok fitnelerle ve cereyan

edecek birçok olayla karşı karşıya kalacaklarını bilmekle birlikte, kendilerine uyulacak önder kimselerdir. Bu durumlar onların mertebelerini ve faziletlerini düşürmez. Çünkü bu işler içtihada dayalı işlerdi."[109]

لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُواْ مَعَهُ جَاهَدُواْ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ وَأُوْلَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

**"Fakat, Rasul ve onunla beraber inananlar, mallarıyla, canlarıyla cihad ettiler. İşte bütün hayırlar onlarındır ve murada erenler işte onlardır."**(Tevbe 88)

وَالَّذِينَ آمَنُواْ وَهَاجَرُواْ وَجَاهَدُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ وَالَّذِينَ آوَواْ وَّنَصَرُواْ أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَّهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ وَالَّذِينَ آمَنُواْ مِن بَعْدُ وَهَاجَرُواْ وَجَاهَدُواْ مَعَكُمْ فَأُوْلَئِكَ مِنكُمْ وَأُوْلُواْ الأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللّهِ إِنَّ اللّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

**"İman edenler, hicret edenler, Allah yolunda cihad edenler ve (muhacirleri) barındırıp yardım edenler, işte hakkıyla mü'min olanlar bunlardır. Bağışlanma ve hudutsuz rızık onlar içindir. Sonradan iman edenler, hicret edenler ve sizinle birlikte cihad edenler, işte bunlar da sizdendir…"**(Enfal 74-75)

وَالسَّابِقُونَ الأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

[109] Kurtubi, el-Camiu li-Ahkami'l-Kur'an, Buruc Yay. (16/218-221)

**“Muhacirlerden ve Ensardan (İslam’a girmekte) öne geçenler ile, bunlara güzelce tabi olanlar… Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Ondan razı olmuşlardır. (Allah) onlara altlarından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş budur.”**(Tevbe 100)

Yüce Allah, bedevî arapların çeşitlerini sözkonusu ettikten sonra Muhacirlerle Ensarı söz konusu etmekte ve onlar arasından kimisinin erken hicret ettiğini, kimilerinin de onlara tabi olduğunu açıklayıp onlardan övgüyle söz etmektedir. Kur'an-ı Kerim, Muhacirlerle Ensar'dan İleriye geçen (Önce müslüman olan)ların üstünlüğünü açık nass ile tesbit etmiştir.

Ebu Mansur el-Bağdadî et-Temimî der ki: "İlim adamları, ashabın en faziletlilerinin dört raşid halife, daha sonra da sayıları ona tamamlayan diğer altı kişi, sonra Bedir'e katılanlar, sonra Uhud'a katılanlar, sonra da Hudeybiye'de Rıdvan Bey'atine katılanlar olduğunu icma île kabul etmişlerdir."

Allah Azze ve Celle sahabelere hitaben şöyle buyurmuştur:

فَإِنْ آمَنُواْ بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ فَقَدِ اهْتَدَواْ وَّإِن تَوَلَّوْاْ فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

“**Eğer onlar da sizin inandığınız gibi inanırlarsa doğru yolu bulmuş olurlar; dönerlerse mutlaka anlaşmazlık içine düşmüş olurlar. Onlara karşı Allah sana yeter. O işitendir, bilendir**.”(Bakara 137)

Bu ayette sahabeler gibi iman etmenin hidayete ulaşmaya vesile olduğu belirtilmiştir. Sahabelerin itikadından sapanlar ise dinlerini fırka fırka bölmüşlerdir. Nitekim sahabelerin iman ettiği gibi iman etmeyen münafıklar hakkında şöyle buyrulmuştur:

“**Onlara: İnsanların iman ettiği gibi siz de iman edin, denildiği vakit "Biz hiç, sefihlerin (akılsız ve ahmak kişilerin) iman ettikleri gibi iman eder miyiz!" derler. Biliniz ki, sefihler ancak kendileridir, fakat bunu bilmezler (veya bilmezlikten gelirler).**”(Bakara 13)

Bu ayette “insanların iman ettiği gibi” ifadesinde geçen insanlardan kastedilen sahabelerdir. Münafıklar sahabelerin imanını beğenmeyerek sefihlikle nitelemişler, Allah Azze ve Celle de asıl sefihlerin kendileri olduklarını beyan etmiştir.

# HADİS-İ ŞERİFLERLE SAHABENİN FAZİLETİ

Sahabenin hepsinin adil oluşu, Allah Teala'nın onları ta'dil etmesiyle pak ve temiz olduklarını bize haber vermesi ve ümmetler içinde onları seçmiş olmasıyla sabit olmuştur.[110] Hadisi şeriflerde;

"Şüphesiz Allah beni seçti, ashabımı seçti, onlardan benim için vezirler, yardımcılar, akrabalar kıldı. Kim onlara lanet ederse, Allah'ın meleklerinin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Allah kıyamet günü onların kazandıklarını kabul etmez ve düzeltmez."[111]

"Ümmetimin en hayırlıları benim asrımda yaşayanlardır..."[112]

"Ashabıma sövmeyin! Canımı elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki herhangi biriniz Uhud dağı kadar

---

110 Hatib Bağdadi el-Kifaye (s.46) İbni Abdilberr İstiab (1/2) bkz.: İbnu Salah Ulumul Hadis (s.295) Suyuti Tedribur Ravi (2/214) İbni Hacer el-İsabe (1/9) Amidi İhkam (1/320) Şatıbi Muvafakat (4/55)

111 Acurri Erbain (11) Tayalisi (s.33) İbni Ebi Asım es-Sünne (1000) Ahmed (3/134, 5/325) Hakim (3/632) Taberani (17/140) Ebu Nuaym Hilye (2/11) Mecmauz Zevaid (10/17) Tahricus Sünne (2/483) Dehlevi Bustan (s.143) İbni Abdilberr el-İstiab (1/6)

112 Buhari (3/151, 4/189, 7/174) Müslim (4/1964) Ahmed (1/434, 2/479, 4/427) Tirmizi (2302) Nesai (7/17) Bezzar (1/370) Taberani (18/233) Hallal es-Sünne (1/233, 2/434, 3/521) İbni Abdilberr et-Temhid (4/11, 17/300, 20/252) Buhari Tarih (8/347) Beyhaki (10/74, 123) Ebu Avane (4/172) Rafii Ahbaru Kazvin (1/119) İbni Mende Şurutul Eimme (s.27) Tahavi Şerhu Meanil Asar (4/151) İshak Bin Rahuye (1/154) Deylemi (2/171) Zehebi Siyeri A'lam (15/474) Mizzi Tehzibül Kemal (9/398) Fethul Bari (6/574, 7/7) Zübeydi İthaf (2/223) Telhisul Habir (4/204) İbni Kesir el-Bidaye (6/286) Hatib Tarih (2/53) Mecmauz Zevaid (10/20)

altın infak etse, onlardan birinin bir ölçek hatta yarım ölçek sadakasına ulaşamaz."[113]

"Ashabım hakkında Allah'tan korkun! Benden sonra onları kendinize hedef seçmeyin! Kim onları severse bana olan sevgisi sebebiyle sever; kim de onlara buğz ederse bana olan buğzu sebebiyle buğz eder. Her kim onlara eza ederse bana eza etmiş olur. Her kim bana eza ederse Allah'a eza etmiş olur. Her kim de Allah'a eza ederse çok sürmez, Allah onun belasını verir."[114]

"İrbaz b. Sariye dedi ki: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bize sabah namazını kıldırdı ve gözleri yaşartan, kalpleri ürperten beliğ bir vaazda bulundu. Denildi ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Bu sanki veda eden bir kimsenin vaazı gibidir! Bize vasiyette bulun." Şöyle buyurdu:

"Başınızda Habeşli bir köle dahi olsa size düşen dinlemek ve itaat etmektir. Muhakkak ki sizden yaşayacak olanlar pek çok ihtilaf görecektir. Sizlere sünnetimi ve

---

[113] Buhari (4/195) Müslim (4/1967) Ziyaul Makdisi Muhtare (6/67) İbni Hibban (15/455) Ebu Davud (4658) Tirmizi (3861) Ahmed (3/11, 63) Beyhaki (10/209) Şuabul İman (2/190) Deylemi (5/13-14) Suyuti Dibac (5/486) Fethul Bari (7/34) et-Temhid (20/251) Buhari Tarih (7/80) Ebu Nuaym Hilye (3/350) Nesai Sünenül Kübra (5/84) Tayalisi (1/290) Ebu Ya'la (2/342) Taberani Sağir (2/176) Rafii Ahbaru Kazvin (2/398)

[114] Tirmizi (3862) Ahmed (5/54, 57) İbni Hibban (Mevarid; 1/568) Ru'yani (2/92) Hallal es-Sünne (2/481, 3/514) İbni Receb Cami (s.360) İbni Ebi Asım es-Sünne (2/479) Beyhaki el-İtikad (s.321) Deylemi (1/146) Zehebi Mizan (4/135) İbni Hacer Lisan (3/306) Tehzibut Tehzib (6/160) Mizzi Tehzibul Kemal (17/110) Hatib (9/123) Ahmed Fadailus Sahabe (1/47-49)

hidayet olunmuş raşid halifelerimin sünnetlerini tavsiye ederim. Ona azı dişlerinizle sarılın. Sizleri dinde sonradan çıkan şeylerden sakındırırım. Zira her bidat sapıklıktır.".'[115]

Enes Radıyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Hepsi de ateştedir, ancak biri müstesna" Bu müstesna olanların kimler olduğu sorulduğunda; "Benim ve ashabımın yolunda olanlar" buyurdu.[116]

---

[115] Ebu Davud (4607) Tirmizi (2676) İbni Mace (42) Ahmed (4/126, 127) Darimi (1/57) Taberani Evsat (1/78) Hakim (1/174) İbni Hibban (1/179) Beyhaki (10/114) Ebu Nuaym Müsnedül Müstahrac (1/35) Tahavi Şerhu Meani (1/80, 257) Taberani (18/245) Müsnedi Şamiyyin (1/254) İbni Receb Cami (s.59) Beyhaki Şuab (6/67) Lalkai İtikad (1/75) Beyhaki el-İtikad (s.229) İbni Ebi Asım es-Sünne (1/29) Mervezi es-Sünne (s.26) et-Temhid (8/66) Hilye (5/220) Hakim Medhal (s.80) İbni Hazm Muhalla (11/356) İbnül Münzir el-Evsat (1/225) Amidi el-İhkam (1/290) Hatib Muvazzahu Evham (2/489)

[116] Ebu Davud (sünnet, 1) Tirmizi (iman, 8) İbni Mace (fiten, 17) Ahmed (2/332) Taberani Sagir (724) Darimi (siyer, 75) Hakim (1/128)

# SAHABELERDE SÜNNET'E İTTİBA

Hadis alimleri Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den sadır olan söz, fiil ve takrirlere, yaratılış ahlakı ve gidişata dair her türlü sıfatı sünnet kabul ederler. Ahlak ve davranışlarındaki niteliklerinde peygamberliğinden önceki devresi ile sonrası arasında fark görmedikleri gibi bunlarla şer'i bir hükmün konulup konulmamasını da dikkate almazlar.[117]

Bazı yazarlar şeriat için vacip ve haram nitelikleri ile yetinerek mendub, mubah ve mekruhu şer'i hükümler arasından çıkarıyorlar. Bazıları da mendub ve mekruhu da kattılar, sadece mubahı çıkardılar. Böylece sünneti teşriiye ve sünneti gayri teşriiye diye ikiye ayırdılar. Muhammed Selim bunlardandır. Bu çok tehlikeli bir genellemedir. Çünkü Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ibadet haricindeki işlerinden şer'ilik sıfatını kaldırmış olduğundan böyle bir genelleme kabul edilemez. Zira Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den yeme, içme, uyuma, elbiseyi uzatma ve kısaltma konularında varid olan sözlerin bazısı bu işlerin yapılmasını bazısı da yapılmamasını istiyor. Bu durumda bunları teşri'in dışında bırakmak insafa sığar mı?[118]

Dünya işlerinden olup emir ve yasak ifade eden hadisler hadis kitaplarında mevcuttur. Sahabenin, dini emirleri yerine getirmesi de sünnet sayılır ve onunla amel

---

[117] Nureddin Itr Menhec (s.16) Kasımi Kavaidut Tahdis (s.35-38) Tahir el-Cezairi Tevcihun Nazar (s.2) Sıbai Sünnet (s.47) Accac Sünnet (s.16) Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü (s.213) Abdullah Aydınlı Sünnet (140) Kardavi Medhal (s.24) Talat Koçyiğit Hadis Terimleri Sözlüğü (s.430)

[118] Abdulkerim Fethi Sünnet (s.44) Necati Kara Kur'an Sünnet Bütünlüğü (s.231)

edilip ona müracaat edilmesi gerekir. Onların sözü muteber, amelleri rehber ve hüccettir.[119]

Hudeybiye'de sahabelerin bağlılığını müşahede eden Urve bin Mesud kureyşlilere şöyle demiştir; "Ey kavmim, vallahi ben bir çok krallar gördüm, heyet olarak Kaysere, Kisraya ve Necaşiye gittim. Vallahi Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'in ashabının ona tazim ettiği kadar hiçbir kralın adamlarının tazim ettiğini görmedim..."[120]

Yine Hudeybiye sulhünü yenilemek için Medineye gelen fakat olumlu cevap alamayan Ebu Süfyan da Mekkeye vardığında; "Size hepsinin kalpleri tek bir kalbe bağlı bir kavimden geldim" demiştir.[121]

Meymun Bin Mihran radıyallahu anh dedi ki; "Ebu Bekir radıyallahu anh'a bir dava geldiğinde Allah'ın Kitabına bakar, bulamazsa Sünnetten hüküm verirdi. Eğer Sünnette bulamakta güçlük çekerse;

"Siz Rasulullah'ın sünnetinden bu hususta bir şey biliyor musunuz?" diye sahabelere sorardı. Sünnette de hüküm bulamazsa insanların en hayırlılarını toplar ve istişare ederdi. Onların görüşleri bir noktada toplanınca da karar verirdi."[122]

Ömer Radıyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yaptıklarını sebebini araştırmaksızın aynen yapardı. O Haceri Esved hakkında;

---

[119] Şatıbi Muvafakat (4/54) Amidi İhkam (1/324) İbni Kayyım İ'lamul Muvakkıin (1/63) Necati Kara A.g.e (s.206)

[120] Abdurrezzak (9720) İbni Ebi Şeybe (7/388) Ahmed (4/329) Vakıdi Megazi (2/816)

[121] Abdurrezzak (9739) Benzeri Ebu Davud (4084)

[122] Darimi (mukaddime 20) İbn Kayyım İ'lam (1/61) Abdurrezzak (10/274) Ahmed (4/225) Hakim (4/338) Beyhaki (6/234)

"Çok iyi biliyorum ki sen bir taşsın, senin ne zararın olur, ne faydan. Eğer Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in seni öpüp selamladığını görmeseydim bunu yapmazdım."[123]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethi anında sa'y yaparken müşriklere karşı güçlü görünmeleri için omuzlarını açıp harvele yapmalarını ashabından istemişti. İslam her tarafa hakim olduktan sonra da harvele(remel) yapılması hakkında Ömer radıyallahu anh der ki;

"Allah İslamı hakim kılıp küfrü izale ettiği halde neden hala harvele yapılıyor ve omuzlar açılıyor diye aklıma geldi. Fakat böyle olmakla birlikte Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında yaptığımız bir şeyi asla bırakamayız."[124]

Osman radıyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken O'na hizmet ve bağlılıkta nasıl hassas idiyse, vefatından sonra da sünnetine ittibada da o ölçüde titiz ve gayretli olmuştur. Ahkamla ilgili konularda olduğu gibi günlük işlerinde de Rasulullah sallallahu aleyhi vesellemi kendisine örnek almıştır. Bir defasında Mescidi Nebevinin ikinci kapısında oturup, kesilmiş hayvanın bir kürek kemiğini

---

[123] Ahmed (1/16) Buhari (2/579) Ebu Davud (1873) Müslim (2/925) İbni Carud Münteka (1/118) İbnu Huzeyme (4/212) İbni Hibban (9/130) Ebu Nuaym Müsnedul Mustahrec (3/358) Beyhaki (5/74) Malik Muvatta (36/115) Nesai Kübra (2/400) Mücteba (5/227) Taberani Evsat (2/201) Mucemus Sağir (1/117) İbni Mace (2943) Bezzar (1/249) Humeydi (1/7) Tayalisi (1/11) Beyhaki Şuab (3/451) İbni Abdilberr Temhid (22/256) Nevevi Minhac (9/16)

[124] Ahmed (1/45) Ebu Davud (1887) Nasbur Raye (3/45) İbni Huzeyme (4/211) Hakim (1/624) Ziya Muhtare (1/171) Beyhaki (5/79) İbni Mace (2952) Bezzar (1/392) Ebu Ya'la (1/168) Hulasatu Bedrul Münir (2/29) İbni Hacer Ed-Diraye (2/16) Rafii Tarihu Kazvin (4/141) Şerhu Süneni İbni Mace (1/212)

getirip yemiş, sonra kalkıp namaz kılmış ve şöyle buyurmuştur;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in oturduğu yerde oturdum, Onun yediğinden yedim ve Onun yaptığı gibi yaptım."[125]

Ali Radıyallahu anh de bir konuda sünnet varsa bu hususta onunla amel edip kıyası terk yoluna gitmiştir. Mesela;

"Eğer din şahsi görüş ile olsaydı ben ayakların üstündense altını meshetmenin daha uygun olacağını düşünürdüm. Fakat Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in üstüne meshettiğini bizzat gördüm" diyerek sünnet karşısında kendi görüşünü terk etmiştir.[126]

Ömer radıyallahu anh'e; "İnsanlar bugün emniyettedir, o halde niçin seferde namazları kısaltıyoruz?" diye sorulduğunda buyurdu ki;

---

[125] Ahmed (1/62) Ziya el-Muhtare (1/449-50) Taberi Tefsiri (5/511-12 no:18662-3) Bezzar (1/84) İbn Ebi Hatim Tefsir (773) Mecmauz Zevaid (1/251) isnadı sahihtir.

[126] Ahmed (1/95) İbni Ebi Şeybe (1/318) Darekutni (1/199) Beyhaki Medhal (193) Beyhaki (1/292) Beyhaki Ma'rife (1/220) Beyhaki Suğra (1/108) Fethul Bari (13/289) İbni Abdilberr Temhid (11/150) Tuhfetul Ahvezi (1/274) Feyzul Kadir (5/295) Ed-Diraye (1/80) Şeybani El-Hucce (1/36) Bidayetul Müctehid (1/14) İbni Hazm Muhalla (2/111) El-İhkam (6/780) Şerhus Sünne (1/464) Suyuti Miftahul Cenne (s.139) Ebu Davud (162)

"Bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve selleme ben de sormuştum. Bana; "Bu Allah Azze ve Cellenin sizlere bir ihsanıdır. Allah'ın ihsanını kabul edin" buyurdu."[127]

Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem Cuma günü minbere çıktığında cemaate;

"Oturun" buyurur. Bu hitabı henüz yolda iken işiten Abdullah Bin Mes'ud radıyallahu anh bulunduğu yere oturuverir. Bunu öğrenen Efendimiz sallallahu aleyhi vesellem Ona;

"Allah senin itaatini artırsın" diye dua etmiştir.[128]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine;

"Köleleriniz sizin kardeşlerinizdir. Allah onları ellerinizin altına vermiştir. Kimin elinin altında böyle bir kardeşi varsa ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin, gücünün yetmediği işi ona yüklemesin..."[129] şeklindeki tavsiyelerine Ebu Zerr radıyallahu anh harfiyen uymak için sahip olduğu

---

[127] Şafii el-Umm (1/179) Müslim (Müsafirin 4) Ebu Davud (salat 263) Tirmizi (tefsir 4) Nesai (havf 1) İbni Mace (ikame 73) Darimi (salat 179) Ahmed (1/25) Ebu Yala (1/163) Abdurrezzak (2/517) Fesevi Marife (2/205) Beyhaki (3/134) Hatib El-Fakih vel-Mütefekkıh (1/118) Şerhus Sünne (4/168) Suyuti Miftah (s.128)

[128] Ebu Davud (1091) El-İsabe (2/306) Kenzul Ummal (7/52) Usudül Gabe (3/235) Abdurrezzak (3/211) Hakim (1/423) Mecma (9/316) Beyhaki (3/206) Taberani Evsat (9/62) Müsnedi Haris (2/923) Buğyetul Bahis (1015) İbni Cevzi Tahkiku Ehadisu Hilaf (1/505)

[129] Buhari (iman 22) Tirmizi (1945) Ahmed (5/161)

iki parça kumaşını hizmetcisiyle paylaşmış, ona ayrı bir kumaş satın almamıştır.[130]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in verdiği bey'at esaslarından biri de insanlardan bir şey istememek idi. Bu şekilde bey'at alan sahabiler binekleri üzerinde kırbaçları bile düşse kimseden istemiyor, inip kendileri alıyorlardı.[131]

İbni Ömer radıyallahu anhuma'ya "Ey Ebu Abdurrahman! Biz korku namazı ile hazarda kılınan namazı Kur'anda bulduğumuz halde, sefer namazını onda bulamıyoruz" denilince;

"Biz hiçbir şey bilmezken, Allah bize Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i gönderdi. Biz ancak onun yaptığını yapıyoruz" buyurdu.[132]

Seleme Bin Ekva radıyallahu anh sırf Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem orada namaz kıldı diye sürekli belli bir yerde namaz kılmıştır.[133]

Itban Bin Malik radıyallahu anh bir özrü sebebiyle cemaate gelemez olunca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den kendisi için evinde bir namaz yeri tayin etmesini

---

[130] Ebu Davud (5157) Tergib (3/149) Fethul Bari (1/86) Tağlikut Ta'lik (3/345)

[131] Ebu Davud (1642) Müslim (zekat, 108) Abdurrezzak (20009) Kurtubi (9/308) Ebu Nuaym Müstahrec (3/110) Bezzar (7/193) Ru'yani (1/395) Temhid (18/324) Tehzibul Kemal (34/292) Siyeri Alamin Nubela (3/17)

[132] Malik (sefer 7) İbni Mace (1066) Abdurrezzak (4276) Ahmed (2/148) Nesai (taksiru salat 1) Hakim (1/258) Fesevi Marife (1/372) İbnu Huzeyme (2/72) Beyhaki (3/136) Temhid (9/163) Suyuti Miftah (s.129)

[133] Müslim (509) Buhari (502) Ahmed (4/54) İbni Sa'd (4/307) İbn Batta el-İbane (79) İbni Teymiye İktiza (s.490)

istemiş, orada namaz kılmasını taleb ederek Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in kıldığı yerde kılmayı arzu etmiştir.[134]

İbni Ömer radıyallahu anhuma Rasulullah sallallahu aleyhi vesellemin Kabe içerisinde nerede namaz kıldığını Bilal radıyallahu anhden öğrenmiş ve orada namaz kılmıştır.[135]

İbni Ömer Radıyallahu anhuma, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Zu-Tuva denilen yerde geceleyip, sabah olunca namazını kıldığını, guslettiğini ve Seniyyetül Ulya'dan Mekke'ye girdiğini haber vermiş, kendisi de böyle yapmıştır.[136]

İbni Ömer radıyallahu anhuma Mekke ile Medine arasında Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gölgelendiği ağaca gidip onu sulardı.[137]

İbni Ömer radıyallahu anh Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in öyle yaptığını gördüğü için yakasının düğmeleri çözük vaziyette namaz kılardı.[138]

Cabir Bin Abdullah Radıyallahu anh ikinci bir giysisi olduğu halde sünnete uymak için tek bir giysi ile namaz kılardı.[139]

---

[134] İbni Teymiye İktiza (s.489) Buhari (425) Müslim (33)
[135] Malik (69/206) Buhari (salat 96) Müslim (hac 388) Humeydi (1/82)
[136] Buhari (hac 38) Ahmed (2/16) Tergib (1/82) Cem'ül Fevaid (157)
[137] İbn Hibban (15/551) İbn Batta el-İbane (72-73) Beyhaki (5/245) Humeydi (2/293) Zehebi Siyer (3/213) Üsdül Gabe (3/341) Mecma (1/175) Kenz (7/59) isnadı sahihtir.
[138] İbni Sad (4/175) İbni Huzeyme (779) Beyhaki (2/240) Mecma (1/175) Ebu Yala (10/14) Metalibu Aliye (3057)

Enes Bin Malik radıyallahu anh sırf Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem seviyor diye kabak yemeğine iştah duymaya başlamıştır.[140]

Meymune radıyallahu anha Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yemediği yemeği yememiş ve

"Ben ancak Rasulullahın yediğini yerim" buyurmuştur.[141]

İbni Ömer radıyallahu anhuma Mekke yolunda devesinin başından tutup çevirmiş ve

"Belki devemin ayakları Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin devesinin ayak izlerine basar" demiştir.[142]

Ömer radıyallahu anh Beytullah'ı tavaf eden cüzamlı bir kadına rastladı. Ona;

"Ey Allah'ın cariyesi! Eğer evinde oturup başkalarına zararın dokunmasa daha iyi olurdu" dedi. Bunun üzerine kadın derhal oturdu. Bundan daha sonra bir adam gelerek;

"Seni tavaftan men eden öldü, haydi tavafa çık" deyince kadın;

---

[139] Müslim (salat 283) Beyhaki (2/239)

[140] Buhari (Et'ime 33) Müslim (145) Tirmizi (1850) İbni Sad (1/391) Malik (nikah 51)

[141] Müslim (sayd 47) Ahmed (1/326) İbni Sad (1/395)

[142] Malik (Hac 69) Ebu Nuaym Hilye (1/310) Ahmed (2/32) İbn Batta el-İbane (74) Mecma (1/174) Kadı Iyad Şifa (2/558) Zehebi Tezkiratul Huffaz (1/39) Münziri et-Tergib (1/43) Suyuti Miftah (s155) Şeybani Muvatta (516) isnadı sahihtir.

"Onun dirisine itaat edip ölüsüne asi olacak değilim" dedi.[143]

Hasen el-Basri radıyallahu anh der ki; "Allahın dinine göre şahsi kanaatlerinizi ve hevalarınızı bastırın. Dininiz ve nefsiniz için Allah'ın Kitabına kulak verin"[144]

İbni Abbas radıyallahu anhuma der ki; "Kim Allah'ın kitabında olmayan ve Rasulü'nün sünnetinde geçmeyen bir görüş ortaya koyarsa Allah Azze ve Celle ile karşılaştığı gün ondan olması gereken şekilde oraya gelmez."[145]

Talk Bin Ali radıyallahu anh babasından naklen, merfuan bildiriyor;

"Ya Ali! Seni re'yden (şahsi görüşle dini yorumlamaktan) sakındırırım. Şüphesiz din Allah'tan re'y ise insanlardandır."[146]

Cabir ve Enes Radıyallahu anhuma'dan rivayet edilen hadislerde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Kim din hakkında kendi görüşü ile konuşursa Beni itham etmiş olur"[147]

İbni Abbas Radıyallahu anhuma'dan merfuan; "Hevadan sakının. Şüphesiz heva kişiyi kör ve sağır eder"[148]

---

143 Malik (Hac 81/250)
144 Ahmed Zühd (1556) İbni Müflih Adabuş Şer'iyye (2/65)
145 İbni Kayyım el-Cevziyye Medaricus Salikin (3/392)
146 Deylemi (8297) İbni Hacer Züherül Firdevs (4/309) Feyzul Kadir (1/271)
147 Ebu Nuaym Tarihu İsfahan (2/222) Kenz (1048, 1050) Deylemi (5518)

Za'ferani, İmam Şafii'den; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bir sünnetine rastlayınca ona tabi olun. Başkasının sözüne bakmayın"[149]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in: "Ümmetimin son demlerinde bir topluluk olacak, onlara öncekilere verilen sevaplar kadar sevap verilecektir. Onlar münkeri reddedip fitneci topluluklarla savaşacaklardır" hadisinde bahsedilenlerin kimler olduğu İbrahim Bin Musa'ya (Ebu İshak er-Razi el-Ferra) sorulduğunda;

"Onlar Ehli Hadistir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şunu yapın şunu da yapmayın buyurdu diye söyleyeceklerdir."[150]

İmam Malik radıyallahu anh, Ömer Bin Abdülaziz radıyallahu anh'ın şöyle dediğini naklediyor;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bize bir sünnet bıraktı, ondan sonra gelen halifelerde birer sünnet bırakmışlardır. Bu sünnetlere uymak, Allah'ın kitabını tasdiktir, Allah'a itaatin devamıdır, Allah'ın dini üzere güçlü olmaktır. Allah'ın mahlukatından hiç kimsenin bu sünnetleri değiştirme yetkisi yoktur. Onlara aykırı olan hiçbir şey önemsenmez. Kim bu sünnetleri izlerse, o hidayeti bulur. Kim onlara uyarsa muvaffak olur. Kimde onlara muhalefet

---

[148] Secezi İbane'den naklen; Kenzul Ummal (7831) Fethul Kebir (4889) Camius Sağir (2913) Daiful Cami (2212) Feyzul Kadir (3/126) Suyuti sahih demiştir. Elbani ise zayıf olduğunu belirtmiştir.

[149] Ebu Nuaym Hilye (9/107) Şehristani Milel ve Nihal (1/174) Eşari Makalat (1/85) Suyuti Miftah (s.196) Herevi Zemmül Heva (1/47) İlamul Muvakkiin (2/363) Fullani İkazul Himem (104) Mecmu (1/63) İbni Asakir (15/9)

[150] Ahmed (4/62, 5/375) Fesevi Marife (1/535) Heysemi Mecma (7/271) Suyuti Miftah (s179) Suyuti El-Havi Lil Fetavi (1/360) Hatib Şerefu Ashabil Hadis (91)

eder, mü'minlerin yolundan başka bir yola uyarsa Allah Azze ve Celle onu döndüğüne döndürür ve Cehenneme yaslar. Ne kötü bir dönüş yeridir Cehennem!"(son cümle için bkz.: Nisa suresi 115)[151]

Hevalarına tabi olanlar, dini şahsi kanaatleri ile yorumlamaya kalkıyor, haramları helal, helalleri haram sayma yoluna gidiyorlar. Buna da aklın yolunu tutmak diyorlar. Allah Ümmeti şerlerinden muhafaza buyursun, tuttukları yolun öncüsü şeytandır. Zira Allah'ın emri karşısında aklıyla(!) kıyasta bulunup sapıtanların ilki odur. Yukarıdaki nakillerimizden onların yanlış bir yol tuttukları ayan beyan ortaya çıkmaktadır.

Sünnetin zıddı heva ve bid'attir. Kişi imanını ancak sünnetlere tabi olmakla tamamlar. Sahabenin sünnete ittibada gösterdikleri titizlik ile ilgili rivayetler naklettiklerimizden çok daha fazladır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in her fiilini taklid hakkında bazıları edebsiz sözler etmektedirler. Halbuki Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tavır ve davranışlarına benzeme gayreti, O'na karşı muhabbeti artırır, Ona benzemenin bereketine nail olmaya vesile olur.[152]

Çeşitli insanların bazı meşhurlara duydukları muhabbetten dolayı aynen onların davranışlarını taklid etmeleri vakıa iken, alemlere rahmet olarak gönderilen Allah'ın Rasulünü (sallalahu aleyhi ve sellem) her hususta örnek alan kimseyi imanlı bir kimse yadırgayabilir mi?

---

[151] Kayrevani Kitabul Cami (s.117) Acuri Şeriat (s.48, 64, 307) Hatib Şerefu Ashabil Hadis (s.7) Ebu Nuaym Hilye (6/324) İbni Abdilberr Cami (2/187) Hatib El-Fakıh Vel-Mutefekkıh (1/173) Suyuti Miftah (s.124) İbni Teymiye Mecmuul Fetava (5/38) Şatıbi Muvafakat (4/58)

[152] İbni Teymiye Fetava (10/410)

## Sünnet'e Uymayı Emir ve Tavsiye Eden Bazı Hadisler;

İbn Amr r.a.'dan; Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki; "**Kendi hevanız (arzu ve istekleriniz) Benim getirdiğime uymadıkça iman etmiş olmazsınız.**"[153]

İmam Nevevi der ki; "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu ifadesi kişinin amelini, Kitab ve Sünnetin ölçülerine vurup kendi arzularına muhalif davranmak suretiyle, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiklerine tabi olması gerekir. Bu Allah Tealanın şu ayetindekinin benzeridir;

"**Allah ve Rasulü bir iş hakkında hüküm verdiği zaman mümin erkek ve mümine kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur.**"(Ahzab 36) Hiç kimseye Allah ve Rasulü ile birlikte uyacağı bir iş ve istek olamaz."[154]

Aliyyül Kari; hadisteki "mümin olmaz" ifadesini, imanın aslını nefyeden bir ifade olarak anlamanın mümkün olduğunu söylemektedir. Zira Efendimiz sallallahu aleyhi vesellemin getirip tebliğ ettiği inanç esaslarını benimseyememiş kişi mü'min değildir. Nitekim biz, dinin inanç esaslarını kabul ettiği halde hükümlerine uymayanlara

---

[153] Beyhaki Medhal (1/188) Kurtubi (16/167) İbni Kesir (1/521) Fethul Bari (13/289) Feyzul Kadir (5/295) Hatib (4/368) İbni Cevzi Zemmul Heva (s.18) Suyuti Miftahul Cenne (s.47) Deylemi (7791) Begavi Şerhus Sünne (1/212 no:104) Nevevi Şerhu Erbain (41) Kenzul Ummal (1084) Hakiym Tirmizi (4/164) Mişkat (1/55 no:167) Mevahibu Ledunniye (2/129) İbni Ebi Asım Sünne (1/12) Züherul Firdevs (4/217) İbni Müflih Adabuş Şeriyye (2/65) İbni Receb Cami (s.386)

[154] Muhyiddin Nevevi Şerhu Hadisi Erbain (s.84)

fasık, hükümlerine uyar göründüğü halde aslını kabul etmemiş olanlara da münafık diyoruz.[155]

Ebu Hureyre, Enes, Amr b. Avf el-Muzenî, Urve ve ayrıca İbni Abbas r.anhum'den gelen rivayetlerde Allah rasulü Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur;

“**Ey insanlar! Size, onlara yapıştığınız takdirde asla sapıtmayacağınız iki şey bırakıyorum; Allah’ın Kitabı ve Sünnet’im. Bu ikisi (kıyamette) havza kadar ayrılmadan beraberce geleceklerdir**.”[156]

“**Dinin elden gidişi sünnetin terkiyle başlar. Bir halatın iplik iplik ortadan kalkması gibi din de sünnetlerin bir bir terki ile ortadan kalkar**.”[157]

Ebu Hureyre r.a.'den merfuan; “**Nefsim elinde olan Allah’a and olsun, devenin kaçıp gitmesi gibi Allah’tan kaçıp giden hariç hepiniz cennete gireceksiniz**.” Dediler ki;

“Ey Allah’ın Rasulü! Cennete girmekten imtina eden kimdir?” buyurdu ki;

“**Kim bana itaat eder (sünnetime boyun eğer)se cennete girer. Kim de bana isyan ederse (sünnetimi**

---

[155] Aliyyul Kari Mirkatul Mefatih (1/201)

[156] Sahihtir. Darekutni (4/245) Lalekai İtikad (1/80) Hakim (1/93) İbni Hazm İhkam (6/809-810) Beyhaki (10/114) Beyhaki el-İtikad (206) Beyhaki Delail (6/54-56) Ebu Nuaym Ahbaru İsbehan (1/405 no: 311) Tarihu İsbehan (1/56) Şeceri Emali (1/126) Mervezi es-Sunne (54) Acurri eş-Şeria (1657) İbn Abdilberr Camiu Beyani’l-İlm (870) Ebuşşeyh Tabakat (4/187) Hatib el-Fakih (1/94) Camiüs Sagir (3282, 3923) mürsel olarak: Malik (1395)

[157] Darimi (98) İbnül Cevzi Telbisu İblis (s.18) İbn Vaddah el-Bid’a (66)

**bırakırsa) hakikaten o, cennete girmekten imtina etmiştir**."[158]

Ebû Hüreyre radıyallahu anh'den rivâyet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Herhangi bir konuyu size emredip yasaklamadığım sürece, siz de beni kendi halime bırakınız. Sizden önceki ümmetleri çok sual sormaları ve peygamberlerine karşı münakaşaya dalmaları helâk etti. Size herhangi bir şeyi yasakladığım zaman ondan kesinlikle sakınınız, bir şeyi emrettiğimde de onu, gücünüz yettiği ölçüde yerine getiriniz.**"[159]

Ebû Necih İrbâz İbni Sâriye *radıyallahu anh* şöyle dedi: "Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* bize çok tesirli bir öğüt verdi. Bu öğütten dolayı kalpler ürperdi, gözler yaşardı. Bizler:

"Ey Allah'ın Resûlü! Bu öğüt, sanki ayrılmak üzere olan birinin öğüdüne benziyor, bari bize bir tavsiyede bulun, dedik. Bunun üzerine:

"**Size, Allah'a çok saygı duymanızı, başınıza bir Habeşli köle bile emir olsa, onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Benden sonra sağ kalıp uzunca bir hayat sürenler pek çok ihtilaflar görecekler. O zaman sizin üzerinize gerekli olan, benim sünnetime ve doğru yolda olan Hulefâyi Râşidîn'in sünnetine sarılmanızdır. Ona sımsıkı sarılınız. Sonradan ortaya çıkarılmış bid'atlardan**

---

158 Buhari (6838) Ahmed (2/361) Hakim (1/55, 56, 4/247) İbni Hibban (17) Taberani Evsat (1/449) Fethul Bari (13/214) Mecma (10/70) İbni Hazm İhkam (3/270)

159 Buhârî (İ'tisâm 2) Müslim (Hac 412, Fezâil 130–131) Ayrıca bk. Tirmizî (İlim 17) Nesâî (Hac 1) İbni Mâce (Mukaddime 1)

**şiddetle kaçınınız. Çünkü her bid'at dalâlettir, sapıklıktır**" buyurdular.[160]

Hamd alemlerin rabbine, salat ve selam rasulü Muhammed'e, âline, ashabına ve onlara en güzel şekilde tabi olanlara olsun.

30/06/2007
Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

---

[160] Ebû Dâvûd (Sünnet 5) Tirmizi (İlim 16) Ayrıca bk. İbni Mâce (Mukaddime 6)

## İÇİNDEKİLER